

**Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Kossuth Lajos Hadtudományi Kar
Hadtudományi Doktori Iskola**

Forray László alezredes

**A különleges műveleti zászlóalj kiképzésének,
felkészítésének és felszerelésének fejlesztési
lehetőségei**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. Héjja István (CSc) nyá. ezredes
habil. egyetemi docens

Budapest

- 2009 -

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
1. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGE, A KATONAI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KERETEI KÖZÖTT	11
1. 1. Kiinduló helyzet	13
1. 2. A Magyar Honvédség különleges műveleti képességének fogalma	15
1. 2. 1. A Magyar Honvédség átfogó különleges műveleti képessége.....	19
1. 2. 1. 1. <i>Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj</i>	22
1. 2. 1. 2. <i>Magyar Honvédség 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj</i>	22
1. 2. 1. 3. <i>Magyar Honvédség 86. Szolnok Helikopter Bázis</i>	23
1. 2. 1. 4. <i>Magyar Honvédség 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj</i>	24
1. 3. A magyar honvédség különleges műveleti erők alkalmazásának keretei, feladatai különböző időszakokban	25
1. 3. 1. A különleges műveleti erők alkalmazásának keretei békeállapotban	26
1. 3. 2. A különleges műveleti erők alkalmazásának keretei békeállapottól eltérő időszakban.....	27
1. 4. A Magyar Köztársaság ambíciószintje a Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazása terén	28
1. 5. A magyar honvédség különleges műveleti erők alkalmazási képességeinek szintjei	28
1. 6. A magyar honvédség különleges műveleti erők feladatrendszere	29
1. 7. A különleges műveleti erők alapvető feladatai	30
1. 7. 1. Különleges felderítés és megfigyelés.....	31
1. 7. 2. Közvetlen műveletek.....	38
1. 7. 3. Katonai segítségnyújtás.....	43
1. 8. A különleges műveleti erők egyéb támogató feladatai	47
1. 8. 1. Részvétel a terrorizmus elleni harc katonai feladataiban.....	48
1. 8. 2. Katasztrófavédelmi feladatokban való részvétel és humanitárius segítségnyújtás.....	53
1. 8. 3. Béke és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel.....	54
1. 8. 4. Az információs műveletek támogatása.....	55
1. 8. 5. Kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelme.....	57
1. 8. 6. Tűszmentés végrehajtása hadműveleti területen.....	57
1. 8. 7. Részvétel a tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedése elleni harc katonai feladataiban.....	59
1. 8. 8. Részvétel a bűnszervezetek elleni harc katonai feladataiban.....	60
1. 8. 9. Helyi szervekkel való kapcsolat.....	60
1.9. A különleges műveleti erők alkalmazásának alapelvei, szükséges képességei	61
1. 10. A különleges műveleti alegységek alkalmazásának fázisai	64
1. 11. Következtetések	65
2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	69
2. 1. A különleges műveleti zászlóalj alárendeltsége	70
2. 2. A különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítése	74
2. 2. 1. A különleges műveleti zászlóalj szervezeti elemei és funkciói.....	74

2. 3. A zászlóalj parancsnokság.....	77
2. 4. A zászlóaljtörzs.....	78
2. 5. Támogató és végrehajtó alegységek.....	78
2. 5. 1. Egészségügyi központ.....	78
2. 5. 2. Zászlóalj logisztikai század.....	78
2. 6. A különleges kiképző század	78
2. 6. 1. A különleges kiképző századtörzs személyi összetétele.....	79
2. 6. 2. A különleges kiképző szakaszok felépítése	79
2. 6. 3. A különleges kiképző részlegek felépítése	79
2. 6. 4. A különleges kiképző csoport	80
2. 7. A különleges műveleti század	81
2. 7. 1. A különleges műveleti századtörzs személyi összetétele.....	83
2. 8. A különleges műveleti szakaszok felépítése	83
2. 9. 1. A különleges műveleti szakaszok specializációja.....	83
2. 10. A különleges műveleti csoportok felépítése.....	84
2. 11. Következtetések	85
3. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSE, FELKÉSZÍTÉSE	89
3. 1. A különleges műveleti kiképzés a Magyar Honvédségben	94
3. 1. 1. A különleges műveleti kiképzési rendszerét befolyásoló szempontok ..	95
3. 2. A különleges műveleti katonák kiképzési rendszere.....	97
3. 3. A különleges műveleti katonák kiképzésének fázisai.....	97
3. 3. 1. Az első fázis: a különleges műveleti katonák kiválasztása.....	97
3. 3. 2. A második fázis: különleges műveleti alapképzés.....	99
3. 3. 3. A harmadik fázis: kötelék kiképzés (csoport/szakképzés).....	100
3. 3. 3. 1. A szakképzés	101
3. 3. 3. 2. A kijuttatási mód képzés	103
3. 3. 3. 3. Harcászati csoportképzés és túlélési képzés	104
3. 3. 4. A negyedik fázis: nyelvi és kulturális felkészítés	106
3. 3. 5. Az ötödik fázis: missziós célfelkészítés	107
3. 3. 6. Speciális kereszt- és továbbképzések.....	107
3. 4. A kiképzési terv (program) megalkotásakor ajánlott szempontok	109
3. 5. A különleges műveleti képesség elérésének szakaszai.....	112
3. 6. Következtetések	113
4. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK, CSOPORTOK FELSZERELÉSE.....	115
4. 1. A felszerelés egységcsomagjai	116
4. 2. A különleges műveleti katonák, csoportok fegyverei.....	118
4. 3. A különleges műveleti csoportok kollektív felszerelése	120
4. 4. A különleges műveleti katonák, csoportok ruházata	122
4. 5. Málházás	126
4. 6. Egyéb felszerelés.....	126
4. 7. Következtetések	128
5. AZ ÉRTEKEZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA, ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK	133
5. 1. A kutatási tevékenység összegzése	136
5. 2. Új tudományos eredmények	137
FELHASZNÁLT IRODALOM	140
PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK.....	145
MELLÉKLETEK	148

„Van egy másfajta hadviselés – intenzitását tekintve új, de eredetét tekintve ősi – amelyet gerillák, felforgatók, felkelők, orgyilkosok vívnak. Lesállások nyílt harc helyett, beszivárgás nyílt agresszió helyett, győzelem kivívása kifárasztással a nyílt háborúskodás helyett. A nyugtalanság a prédája.”

John F. Kennedy, 1962

BEVEZETÉS

A ZMNE KLHTK ÖHMI,¹ Műveleti Támogató Tanszék, Felderítő és Különleges Műveleti Szakcsoportjának tagjaként régóta foglalkozom a mélységi/különleges felderítéssel. Ebben a témában írtam már jegyzetet, cikkeket, tartottam különböző szintű előadásokat. A doktori képzés és az egyetemi munkám keretében egyre elmélyültebben foglalkoztam az újonnan kialakuló katonai képességgel, amelyet Szolnokon hoztak létre a Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Mélységi Felderítő Zászlóalj bázisára alapozva. A Különleges Műveleti Zászlóalj 2005 szeptemberében alakult meg és a különleges műveleti képesség kialakítása jelenleg is folyamatban van, 2010-re kell elérnie a teljes műveleti képességet.

Mivel elég sok időt töltöttem az alakulatnál, lehetőségem volt információkat, adatokat gyűjtenem az ott szolgálatot teljesítő hivatásos és szerződéses állománytól is. Az értekezésem megfogalmazásának elkezdésétől annak befejezéséig felvetődött bennem rengeteg kérdés, kétely, bizonyosság. A több éve tartó kutatómunkám, összegzett eredményeit, személyes tapasztalataim összegzéseként – a mai tudásunk mellett – a kitűzött célhoz vezető eljárási rend tudományos igényű elgondolását írtam le az értekezésemben.

Ez az értekezés, kapcsolódva a Magyar Honvédség vezetésének célkitűzéseihez, azok gyakorlatban történő megvalósításához szeretne segítséget adni a képességek fejlesztésében, a különleges műveleti erők feladatrendszerének meghatározásában, valamint alkalmazásuk keretei és ambíciószintjének megállapításában. Mindezekhez elengedhetetlen a szervezeti keretek meghatározása, a kiképzés fázisainak, metodikájának megadása, illetve a végrehajtáshoz szükséges eszközök és egyéb tárgyi rendszerek (pl.: felszerelés), kialakítása, fejlesztési lehetőségeiknek definiálása.

---

¹ ZMNE KLHTK ÖHMI - Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, Összhaderőnemi Műveleti Intézet.

A különleges műveleti erőkről szinte naponta jelennek meg újságcikkek, tanulmányok, tudományos értékű munkák. Meg kellett állapítanom, hogy minden megjelenő elektronikus és írott anyagot nem tudok feldolgozni. Természetesen meg kellett oldanom azt a problémát is, ami a nyilvánosságra való tartozás kérdését jelenti, hiszen ebben a tárgykörben nagyon sok dolog nem publikus.

Megpróbáltam minél több nemzet oldaláról megközelíteni a témámat. Itt is találgattam korlátokkal, értem ez alatt a különböző országok e téma iránti titkolózását, lásd Oroszország példáját. A kevés ilyen irányú adat ellenére megpróbáltam a rendelkezésemre álló információkat megjeleníteni az adott fejezeteknél.

Az általam vizsgált téma nem új, előttem már folytattak tudományos kutatásokat, amelyeket áttanulmányozva rengeteg szakmai segítséget – ötletet kaptam értekezésem megírásakor.

Dr. Kőszegvári Tibor nyugállományú vezérőrnagy 1970-ben kiadott kandidátusi értekezése és az 1984-ben Diverzió című könyve volt az első összefoglaló jellegű anyag, amely a különleges alakulatokat és a különleges hadviselést dolgozta fel tudományos alapon, és a szerző a mai napig foglalkozik ezzel a témával.

Dr. Boda József ezredes 1995-ben dolgozta fel a mélységi felderítés aktuális problémáit és megfogalmazta a mélységi felderítés helyét, szerepét.

Dr. Bánki Imre nyugállományú ezredes 1996-ban elkészített értekezésében az ejtőernyős iskola megteremtésének szükségességét fejtette ki, a katonai ejtőernyőzés és a felderítők speciális kiképzésének szemszögéből.

Dr. Kovács Csaba alezredes 2007-ben írt doktori értekezésében a különleges műveleti erők helyével és szerepével foglalkozott a XXI. század katonai műveleteiben, történelmi kitekintéssel e speciális csapatok létrejöttére, fejlődésére, és a jövőben betöltendő katonai szerepvállalásukra.

Dr. Murinkó Attila alezredes 2007-ben elemezte a különleges erők harctevékenységi módjait – javaslatokat fogalmazott meg disszertációjában a különleges műveleti erők katonáinak a különleges helyzetek kezelésére, azokra történő mindenoldalú kiképzésre, felkészítésre.

Porkoláb Imre alezredes 2009-ben elkészített értekezésében a különleges műveleti erők szerepét vizsgálta az aszimmetrikus kihívásokból adódó feladatok tükrében, a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben.²

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A világ országai és fegyveres erői keresik a helyüket, szerepüket a megváltozott politikai, gazdasági, katonai környezetben. A 2001. szeptember 11-i merényletek óta új típusú biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetési formák jelentek meg a földtekénk színpadán. A kétpólusú világ fennállásának végéig a magyar haderőt a Varsó Szerződés tagjaként egy jól meghatározott ellenség pusztítására, területének elfoglalására és megtartására hozták létre, a hidegháború körülményei között. Napjainkig a teljesen megváltozott viszonyok új, eddig még nem jelentkező, különböző feladatokat, kihívásokat fogalmaznak meg a magyar fegyveres erők részére. A Magyar Honvédségnek a hidegháborús korszakra nem jellemző kihívásokra kell megfelelően válaszolnia most már a NATO és az EU keretein belül.

Ezek az új típusú kihívások számos változást idéztek elő a jelen kori hadviselés felfogásában, megszervezésében, vezetésében. Befolyást gyakoroltak a katonai gondolkodásmódra, hadviselési elvekre, amelyek kifejtették hatásaikat a haderő felépítési, alkalmazási elveire is. A feladat: ki kell alakítanunk több új típusú katonai képességekkel rendelkező kötelékeket a honvédség keretein belül, amelyek képesek reagálni a biztonsági környezet változásaira, a világ bármely pontján lévő szembenálló felek hadviselési elveinek fejlődésére, és a háborúk természetében bekövetkezett változásokra.

Jelenleg a különleges alakulatok a reneszánszukat élik. Jelen voltak, vannak és lesznek a világ számos pontján, a fegyveres összecsapások-, válsághelyzetek helyszínein, a Falkland - szigeteknél, a volt Jugoszláviában, Irakban, Afganisztánban, és talán Afrika, vagy Ázsia válságkörzetei lesznek a következő bevetési helyek a különleges erők számára.

---

² A fent jelzett szerzők említett publikációinak adatait lásd a felhasznált irodalomnál.

Értekezésemben a magyar különleges műveleti erők rendszerével foglalkozom, kiemelten az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljjal, az alábbi aspektusból megközelítve:

- Miként tud az új kihívások körülményei között megfelelni, mind szervezetileg, mind felkészültségben?
- Hogyan és miként épül be a Magyar Honvédség szervezeti felépítésébe?
- Képes-e a különböző újszerű feladatok katonai kezelését biztosítani?
- Milyen legyen a hatékony kiképzés felépítése, a konkrét feladatra történő felkészítés felépítése.
- Milyen a kor színvonalán álló felszereléssel szereljék fel katonáikat, hogy meg tudjanak felelni a különböző újszerű feladatok katonai kezelésében?

A KIDOLGOZÁS MUNKAMÓDSZERE

A választott témám összetettsége lehetővé tette, s egyben megkívánta a széleskörű tájékozottságot, mind az elméleti háttér, mind a napi gyakorlat terén. Ennek megfelelően a kutatás módszereiben egyaránt szerepet kapott az idevonatkozó szakirodalom tanulmányozása, majd az összegyűjtött dokumentumok saját szempontú elsődleges és másodlagos elemzése. Az irányított és nem irányított interjúk elvégzése. Emellett természetesen az objektivitás követelményét szem előtt tartva, direkt és áttételes módon érvényesült a saját, személyes tapasztalatokra is épülő konzekvenciák feldolgozása.

Értekezésem megírása előtt megkezdtem az írott és elektronikus szakirodalom összegyűjtését. Áttanulmányoztam a különböző különleges műveleti erőkkel kapcsolatos elméleteket, gyakorlati tapasztalatokat és a jelenlegi törvényi és katonai szabályozásokat (NATO, EU, ENSZ, Magyar Köztársaság). Áttanulmányoztam a témakörben megfelelő tájékozottságot jelentő nemzetközi és hazai tanulmányokat, cikkeket és elemzéseket.

A téma kutatásában az analízis módszerét alkalmaztam azokon a területeken, amelyeken a hipotézisek igazolásához a belső összefüggések feltárására volt szükség.

Munkám során folyamatosan figyelemmel kísértem a különleges műveleti zászlóalj szervezeti rendszerének változásait, különös tekintettel a kiképzésre, a felajánlott erők összetételére, felszerelésére, alkalmazási/készenléti idejére.

Részt vettem több szakmai összevonáson, különleges műveleti törzsfelkészítésen, és az egyhetes SOLIC³ témakörben tartott Különleges Műveleti Nemzetközi Törzsfelkészítési Szakszemináriumon, Szolnokon.

Tagja vagyok a Fegyvernemi Állandó Munkacsoport, Különleges Műveleti Erők Szekciójának.

A kutatási témával kapcsolatos elképzeléseimet, kutatási részeredményeimet, különböző formákban ismertettem.

Értekezésemben a nem nyilvános adatokra és a terjedelmi követelményekre való tekintettel nem kívánok foglalkozni a következőkkel:

- A különleges műveleti erők hatékony vezetési és irányítási rendszerének koncepciójával, felelősségi körökkel;
- a különleges műveletek tervezésével, támogatásával;
- a különleges műveleti zászlóalj állománytábla szerinti, felelősségi körök meghatározásával;
- a különleges műveleti zászlóalj különböző beosztásainak betöltéséhez szükséges feltételrendszerrel;
- a különleges műveleti zászlóalj hazai, szövetségi, vagy kétoldalú együttműködés keretében történő alkalmazásával, feladataival;
- a különleges műveleti zászlóalj kiképzési/felkészítési-, alkalmazási procedúráinak jogi háttérével;
- a műveleti területre történő ki- és visszajuttatás módszereivel.

Az értekezésem alapjául szolgáló alapkutatást és a kiegészítő ismeretanyag gyűjtését 2009. március 31-én fejeztem be.

AZ ÉRTEKEZÉST AZ ALÁBBI RENDEZŐ ELVEK ALAPJÁN ÉPÍTETTEM FEL

Az 1. fejezetben:

Elemzem, vizsgálom és bemutatom a magyar különleges műveleti erők képességeit, lehetőségeit az új kihívások tükrében.

Elemzem a Magyar Honvédség különleges műveleti erőinek alkalmazási kereteit és feladatait különböző minősítésű időszakokban.

---

³ SOLIC - Special Operations and Low Intensity Conflict - különleges műveletek és alacsony intenzitású konfliktusok.

Megvizsgálom a Magyar Köztársaság ambíciósintjeit a különleges műveleti erők alkalmazása terén és foglalkozom ezen erők készenléti szintjeinek meghatározásával.

Felvázolom és bemutatom ezen erők feladatrendszerét és alkalmazásuk különböző fázisait.

A 2. fejezetben:

Felvázolom a kutatási eredményeim alapján, a különleges műveleti zászlóaljnak az elgondolt szervezeti felépítését és bemutatom a főbb aleggységeit.

A 3. fejezetben:

Foglalkozom a különleges műveleti zászlóalj katonái kiképzésének alapvető feladatrendszerével.

Foglalkozom a kiképzésre fordítható idő mennyiségével, és a különböző speciális képzésekkel, tanfolyamrendszerekkel és a harcfeladatra történő felkészítés alapvető kérdéseivel.

Bemutatom, hogy e képzések, kiképzések hatékonyságát milyen eljárásokkal és módszerekkel lehetne fejleszteni.

A 4. fejezetben:

Megvizsgálom és javaslatokat teszek a különleges műveleti erők felszerelésére és különböző eszközökkel történő ellátására és fejlesztési lehetőségeikre.

AZ ÉRTEKEZÉS CÉLKITŰZÉSEI

1. Meghatározom a Magyar Honvédség rendszerében, a különleges műveletek helyét, szerepét, feladatrendszerét és az ezekhez szükséges képességeket és alkalmazási kereteket, a megváltozott biztonsági környezetben, a különböző háborús és nem háborús területen belüli katonai műveletekben.
2. Megvizsgálom, hogy az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj elnevezés megfelel-e a zászlóalj betöltött szerepének a Magyar Honvédség különleges műveleti rendszerében.

3. Bemutatom és összegezem a különleges műveleti erők, ezen belül a különleges műveleti zászlóalj ambíció és készenléti szintjeit.
4. Megvizsgálom, milyen típusú harceljárásokat hajthatnak végre a különleges műveleti erők a különböző helyzetekben, milyen erőkkel, eszközökkel oldhatják meg az előttük álló feladatokat, céloom ezen belül feldolgozni mindazon problémákat, kihívásokat, amellyel a különleges erők találkoznak.
5. Ajánlást teszek az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj szervezeti felépítésére.
6. Megvizsgálom a különleges műveleti zászlóalj jelenlegi kiképzési rendszerét, a kiképzési fázisait, és javaslatot teszek egy általam hatékonynak vélt kiképzési módszerre.
7. Megvizsgálom a különleges műveleti zászlóalj katonáinak jelenlegi ruházatát, felszerelését, és javaslatot teszek az alkalmazási feladatoknak megfelelő, helyes kiválasztására, fejlesztési lehetőségeikre.

1. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGE, A KATONAI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KERETEI KÖZÖTT

A bevezetőben említettem, hogy a 2003-as védelmi felülvizsgálat eredményeképpen haderőnk átalakítási célkitűzéseivel összhangban megfogalmazódott a különleges műveleti képesség kialakításának és fejlesztésének szükségessége, amelynek következtében – többek között – megalakításra került az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj. Azzal a nem titkolt céllal, hogy a Magyar Köztársaság érdekében, a Magyar Honvédség és a NATO, EU számára, a különleges műveleti képesség kialakításával, vegyen részt a nemzetközi szerepvállalás keretében katonai/különleges műveletek végrehajtásában a magyar nemzeti érdekek érvényesítése érdekében.

A különleges műveleti erők tevékenységével kapcsolatos főbb anyagokat világszerte titkolózás övezi, így a pontos kép kirajzolódása érdekében, elengedhetetlennek tartom ismertetni a különleges műveletekhez, a különleges műveleti erőkhöz kapcsolódó alapfogalmakat.

A különleges műveletek fogalma, a különleges műveleti erők feladata, alkalmazása kialakulóban lévő terület Magyarországon, és a korlátozott hozzáférhetőség miatt nem mindenki juthat hozzá bizonyos okmányokhoz, dokumentumokhoz. Sokszor különbözőképpen vannak megfogalmazva egyes alapvető meghatározások eltérő fordítóiktól, szakmai értelmezéstől függően. Az alapfogalmak bemutatásakor a terület alapos és objektív háttérének minél szélesebb körben történő ismertetése, valamint egy közös terminológia, egyértelműség megvalósítása a célom.

Ahhoz, hogy létre tudjuk hozni a hatékony és az elvárásoknak megfelelő különleges műveleti erőket, ahhoz a következő feltételrendszer teljesülése szükséges

- Nemzeti követelményrendszer egyértelmű meghatározása;
- a különleges műveleti erők alkalmazásának – a NATO és EU normáknak megfelelő – átgondolt feladatrendszerének kimunkálása;
- együttműködő képes, és jól felépített katonai kötelékek megalakítása, amely a különleges műveletek végrehajtására tervezett, megfelelően kiképzett és felszerelt csapatok összessége;

- ezen különleges műveleti erők kialakítása foglalja magába a különleges műveleti képesség alkotóelemeinek kiválasztását, a katonák kiképzésének, valamint felkészítésének koncepcióját is;
- a különleges műveleti erők kiképzésének, felkészítésének és az alkalmazási módjainak pénzügyi, logisztikai és jogi háttérének megteremtése;
- a létrehozott különleges műveleti erők rendelkezzenek az eredményes vezetési és irányítási rendszer életképes, hathatós koncepciójával.

A fenti feltételekkel kapcsolatban felmerülő problémákra, kérdésekre a mai napig, mind a katonai, mind a polgári szakértők nem adtak teljes körű és megalapozott válaszokat. Ezért tűztem ki ennek a fejezetnek és a következő fejezeteknek a megírása céljaként, hogy olyan ajánlásokat fogalmazzak meg, amelyek segítséget nyújthatnak, a különleges műveleti erők tagjai, és előljáróik számára a hatékony és megfelelő koncepciók kialakításához az alkalmazási, szervezeti, kiképzési rendszer és a célszerű felszerelések összeállítása/kialakítása, fejlesztése értelmében.

Munkám megírásához nagyon sok segítséget kaptam kutatótársaimtól, akik a kezdetektől részt vettek a különleges műveleti erők létrehozásában. Engedélyükkel kutatási anyagaiknak, elképzeléseiknek egy részét beépítettem az értekezésembe. Nevüket az értekezésem köszönetnyilvánítási részében említem meg.

1. 1. KIINDULÓ HELYZET

„A 2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről (Hvt) 70. § (1) bekezdésben foglalt feladatokkal összhangban a Magyar Köztársaság a nemzetközi terrorizmus elleni fellépés érdekében civil és katonai képességeket épít ki és tart fenn. Országunk a nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai vonatkozású feladatait az ország határain kívül, szövetségeseivel együtt (nemzetközi kötelékben), a műveleti célok koordinálásával és az ország lehetőségeinek megfelelő tehervállalással tervezi végezni. A nemzetközi terrorizmus aszimmetrikus fenyegetésével szemben a hagyományos katonai erő nem alkalmazható hatékonyan, ezért olyan különleges katonai képesség létrehozása és fenntartása szükséges, amely

a döntéshozók eszköztárát bővítve lehetővé teszi az aszimmetrikus környezetben is hatékony katonai megoldások alkalmazását.

A fentiek megvalósulása érdekében szükséges olyan alapelvek lefektetése, amelyek iránymutatóként szolgálnak a különleges műveleti képességnek a Magyar Honvédség többi képességével összhangban megvalósuló fejlesztése és alkalmazásának tervezése során.”⁴

„70. § (1) A honvédség feladatai:

- a) a Magyar Köztársaság függetlenségének, területének, légterének, lakosságának és anyagi javainak külső támadással szembeni fegyveres védelme;
- b) a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek – különösen a kollektív védelmi, békefenntartó és humanitárius feladatok – teljesítése,
- c) közreműködés az arra kijelölt és felkészített erőkkel a nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai feladatainak ellátásában;
- d) a honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények őrzése és védelme;
- e) a befogadó nemzeti támogatás katonai feladatainak ellátása;
- f) közreműködés az Alkotmány 40/B. §-ának (2) bekezdése szerinti fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett erőszakos cselekmények elhárításában;
- g) talált robbanótestek tűzszerészeti mentesítése, illetőleg egyéb tűzszerészeti feladatok térítés ellenében való végrehajtása;
- h) hozzájárulás a katasztrófavédelmi feladatok megoldásához;
- i) állami szervek részére térítés ellenében katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatok ellátása;
- j) részvétel az állami protokolláris feladatok teljesítésében.”⁵

---

⁴ Nyt. szám: 1194/2008 MK HM: A Magyar honvédség különleges műveleti képessége alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei. p 1.

⁵ 2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, második rész. A honvédség, VI. fejezet. A honvédség jogállása és feladatai.

1. 2. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGÉNEK FOGALMA

A különleges műveletek fogalmának meghatározása

Értekezésem alapjául, mint már írtam többféle doktrínát, kiadványt, egyéb anyagokat vettem alapul és megpróbáltam őket összhangba hozni, összefoglalni.

A 2009 januárjában kiadott AJP 3.5 jelű szövetséges kiadvány 1. fejezete a következőképpen definiálja a különleges műveleteket: ⁶

„A különleges műveletek olyan katonai műveletek, amelyet különlegesen kiválasztott, szervezett, kiképzett és felszerelt erők hajtanak végre olyan harcászati eljárásokat alkalmazva, amelyek nem jellemzőek a hagyományos erőkre. A különleges műveletek olyan katonai tevékenységek, amelyeket egyedileg dolgoznak ki, szerveznek meg, különlegesen kiképzett és felszerelt állomány hajt végre olyan módszerekkel, amelyek nem használatosak a hagyományos erőknél. Ezek a tevékenységek a katonai műveletek minden fajtájában alkalmazhatók a hagyományos erők műveleteitől függetlenül, vagy azokkal együttműködve. Katonapolitikai szempontok megkívánhatják a rejtett vagy titkos módszerek alkalmazását és fokozott fizikai, politikai kockázat felvállalását is.” ⁷

Edward Luttwak például a következő meghatározást alkalmazza: *„ellenséges területen működő önálló alakulatok által végrehajtott önálló hadicselekmények.” ⁸*

Maurice Tugwell és David Charters szerintem egy ennél egyetemesebb, és talán napjainkig az egyik legteljesebb definíciót alkották meg: *„kisméretű, rejtett, vagy fedett műveletek, amelyeket a hagyományostól eltérő, gyakran nagy kockázatot jelentő módon hajtanak végre annak érdekében, hogy stratégiai jelentőségű politikai, vagy katonai célt valósítsanak meg a külpolitika támogatása érdekében.” ⁹*

---

⁶ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations - Szövetséges egyesített különleges műveleti doktrína.

⁷ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 1-1.

⁸ Edward Luttwak: A systemic Review of „Commando” (Special) Operations 1939-1980, C&L Associates, Potomac, MD, 1982, p I-1.

⁹ M. Tugwell and D.Charters: Special Operations and the Threats to United States Interest in the 1980's.

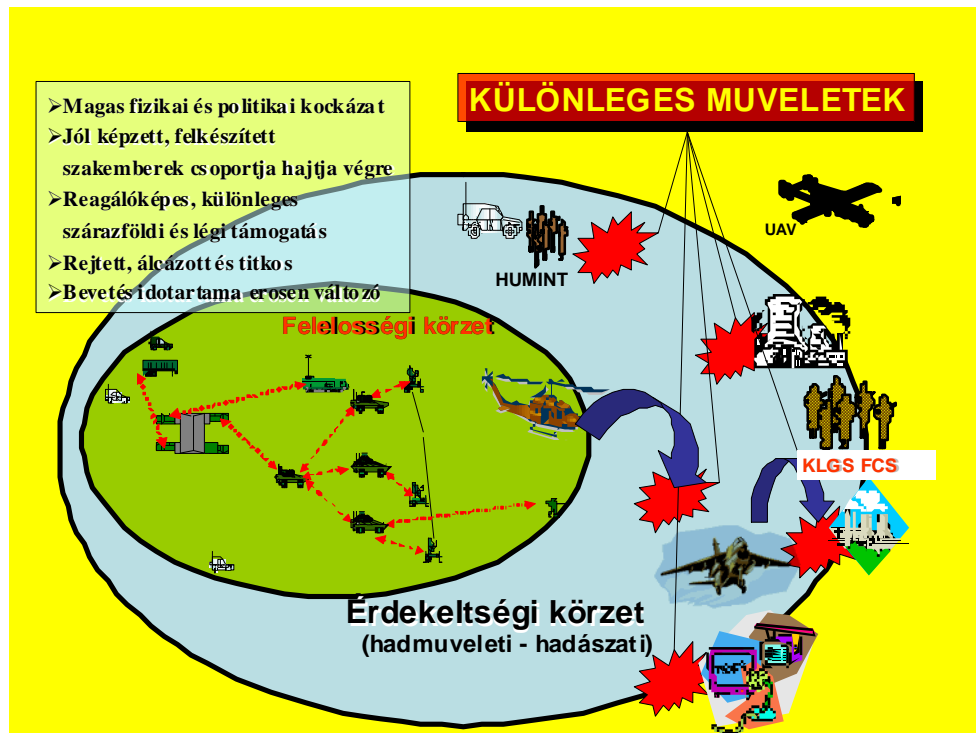
A különleges műveletek fogalmának több szempontú meghatározása után, fontosnak tartom az értekezésem megírásakor a különleges műveletek főbb jellemzőinek ismertetését:

- a) A NATO különleges műveletei természetüknél fogva egyesített műveletek. A különleges műveleti erők nagytöbbsége az erőket felajánló országok légi, tengerészeti és szárazföldi erőivel közösen vannak szervezve. Így alkotják a feladat specifikus, több nemzeti, egyesített erők komponens parancsnokságát az egyesített törzsszel, amely a tervezi és irányítja a különleges műveleteket a hagyományos erők műveleteitől függetlenül vagy azokkal együttműködve.
- b) A különleges műveleti erők alkalmazásában a NATO és a szövetség tagjainak saját eljárásai és alkalmazási szintjei között szembevetendő különbségek vannak. A NATO különleges műveleti erői hadászati szintű erőforrások, amelyet Több nemzeti Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék alárendeltségben alkalmaznak. A különleges műveleti erők kihatása, ha megfelelően alkalmazzák őket, hadászati és hadműveleti szinten jelentkezik.
- c) A NATO alárendeltségébe tartozó különleges műveleti erők általában egyesített műveleti területen hajtják végre műveleteket más légi, szárazföldi és tengerészeti komponens parancsnokságokkal együtt. Az egyesített erők parancsnoka a legnagyobb együttes hatást az egységes parancsnoki rendszerrel, az erők hadműveleti szintű integrálásával és a NATO támogatott/támogató közötti kapcsolat alapelveinek alkalmazásával éri el.
- d) A különleges műveleteket általában bizonytalan, ellenséges vagy politikailag érzékeny környezetben hajtják végre, különböző katonai célok érdekében, amelyeknek katonai, diplomáciai, információs vagy gazdasági hatási lehetnek. Ezek a műveletek gyakran rejtett, vagy fedett képességeket igényelnek.
- e) A különleges műveleteket végrehajthatják önállóan, vagy a hagyományos erők műveleteivel együtt, nemzetközi, vagy ügynökségek közötti műveletekben a helyi erők által, vagy velük együttműködésben.

- f) A különleges műveletek a fizikai és politikai kockázat, a végrehajtási technikák, az alkalmazási módszerek, a saját csapatok támogatásától való függetlenség tekintetében különböznek a hagyományos műveletektől. Ezek a műveletek általában a részletes felderítéstől/hírszerzéstől és a helyi erőforrásoktól függenek.
- g) A különleges műveletek szerves részei a szövetséges hadműveleteknek. Habár a különleges műveleteket önállóan is végrehajthatják meghatározott szövetséges célok támogatására, a különleges műveletek döntő részét azért tervezik és hajtják végre, hogy erősítsék a szövetséges művelet sikerének valószínűségét. A különleges műveleteknek a hagyományos műveleteket kiegészíteniük kell és nem helyettesíteniük, avagy versenyezni velük.
- h) A különleges műveletek végrehajtásának sikere az egyének és kis alegységek profizmusán, a gyakran nem hagyományos, speciális képességeinek sokaságán múlik, amelyeket rugalmassággal, rögtönzéssel, rögtönzésekkel és önállósággal alkalmaznak. A kis méret, az egyedülálló képességek és a (korlátozott idejű) önellátás képessége teszi lehetővé, hogy a különleges műveleti erők megfelelő és megvalósítható katonai reagálást biztosítsanak a szövetség számára. Ezek a műveletek kevésbé járnak a helyzet eszkalációjának kockázatával, amely a nagyobb méretű, jobban látható hagyományos erők alkalmazásában rejlik.
- i) A különleges műveleteket végrehajthatják közvetlenül az ellenség ellen, például egy kritikus csomópont elleni rajtaütés végrehajtásával, vagy közvetett módon, például katonai segítségnyújtás keretében a helyi erők szervezésével, kiképzésével és támogatásával. A legtöbb esetben az elért eredmény mértéke jóval nagyobb az alkalmazott erő méretéhez viszonyítva.

A különleges műveletek főbb jellemzőit az *1. számú ábra* mutatja be.

1. számú ábra

A különleges műveletek főbb jellemzői ¹⁰

A különleges műveleti erők kategóriájába tartoznak mindazon kötelékek, amelyeknek legalább egyik alaprendeltetési feladata a különleges műveletek végrehajtása, vagy azok közvetlen támogatása. Itt beszélhetünk azokról a kijelölt repülő kötelékekről is, amelyek a különleges alegységek kijuttatására és kiemelésére specializálódtak. Meg kell jegyezni, hogy csupán a repülő kötelékek kijelölése nem elegendő, ezek a szervezetek a különleges alegységek alkalmazási elveiben rögzített viszonyok, körülmények, és módszerek szerint kell, hogy képesek legyenek a csoportokat kijuttatni. Ezek az adottságok a többi hasonló (esetünkben szállító helikopter) alegységtől eltérő felszereltséget és kiképzettséget igényelnek.

Ebbe a tágabb besorolásba tartoznak azok a kötelékek is, amelyek rendeltetésszerűen nem a különleges műveletekre specializálódtak, viszont kiképzettségükből és felszerelésükből adódóan rendelkeznek olyan képességekkel, amelyekkel hatékonyan támogatják a különleges erők tevékenységét. A felállított,

¹⁰ Forray László - Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. - alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.

képzeletbeli kategória azokat jelöli, amely alegységek rendeltetészerűen nem a különleges műveletek tényleges végrehajtói, viszont a bennük rejlő valamilyen speciális képesség miatt egy – egy különleges feladat végrehajtására, vagy a különleges erők közvetlen támogatására alkalmasak, illetve képesek a velük való együttműködésre.

A másik kategória tartalmazza a különleges erőket, amelyek kifejezetten a különleges műveletek végrehajtására vannak létrehozva, felszerelve és kiképezve. Ezek az alegységek megfelelő képességgel rendelkeznek valamennyi különleges műveleti feladat végrehajtására.

1. 2. 1. A MAGYAR HONVÉDSÉG ÁTFOGÓ KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGE

A Magyar Honvédség átfogó különleges műveleti képessége magába foglalja a **különleges műveleti erőket**,¹¹ amely gyűjtőfogalom, és az alábbiak tartoznak bele:

- Különleges erők;
- különleges támogató gyalogos erők;
- különleges műveletek végrehajtására képes erők;
- különleges műveleti repülő erők;
- együttműködő erők.

Különleges erők¹²

A különleges erők olyan különleges műveleti erő, amely, nem hagyományos harctevékenységre létrehozott, speciálisan szervezett, kiképzett és felszerelt alegységekből áll. Tevékenységüket a feladat, ellenség, terep és időjárás, elérhető csapatok és támogatás, és nem katonai összetevők függvényében hajtják végre. Alapvetően kis csoportok alkalmazásával érnek el hadműveleti vagy stratégiai célokat. A Magyar Honvédség szervezetében a *Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj* jelenti ezt a képességet.

Különleges támogató gyalogos erők¹³

A különleges támogató erők olyan katonai szervezetek, amelyek az átlagosnál magasabb szinten kiképzett és felszerelt légi szállítású (légi roham),

---

¹¹ Special Operations Forces - SOF - különleges műveleti erők

¹² Special Forces - SF - különleges erők

¹³ Rangers típusú alakulatok

illetve ejtőernyős al/egységeket foglalnak magukban, amelyek képesek a különleges műveleti feladatok meghatározott elemeinek önálló végrehajtására, illetve a különleges műveletek támogatására. Alapvetően század erőben, vagy nagyobb kötelékben hajtják végre feladataikat. A Magyar Honvédség szervezetében a *Magyar Honvédség 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj* különleges feladatok végrehajtására felkészített állománya képes ilyen jellegű feladatok ellátására.

Különleges műveletek végrehajtására képes erők¹⁴

A különleges műveletek végrehajtására képes erők olyan katonai szervezetek, amelyek speciális képességeiknél, illetve kiképztségükönél fogva képesek a különleges műveleti feladatok támogatására, vagy azok részfeladatainak végrehajtására. (UAV¹⁵ kezelőszemélyzetek, CIMIC¹⁶, PSYOP(s)¹⁷, SIGINT¹⁸ specialisták, HUMINT¹⁹ csoportok, CBRN²⁰ szakemberek). A Magyar Honvédség szervezetében a *Magyar Honvédség 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj* az ahol részben megtalálhatók ezek a feltételek.

Különleges műveleti repülő erők²¹

A különleges műveleti repülő erők olyan a haderő szervezetében rendszeresített, speciális repülési és álcázási követelményeknek megfelelő merev- és forgószárnyas eszközökkel felszerelt repülő alegységek (vagy azok egyes elemei), amelyek speciális eszközeiknél és kiképztségükönél fogva képesek a különleges műveletek támogatására. A Magyar Honvédségben ilyen speciális repülő képesség nincs, az ahhoz kapcsolódó feladatok ellátására – helyettesítő képességként – a *Magyar Honvédség 86. Szolnok Helikopter Bázis* meghatározott erői (harcis és szállító helikopterei) vannak kijelölve.

Együttműködő erők

A magyarországi szervektől bevonható állomány: Katonai Felderítő Hivatal, Információs Hivatal, stb..

---

¹⁴ Special Operations Capable - SOC - különleges műveletek végrehajtására képes erők

¹⁵ UAV - Unmanned Aerial Vehicle - pilótánélküli repülőeszköz

¹⁶ CIMIC - Civil-Military Cooperation - civil - katonai együttműködés

¹⁷ PSYOP(s) - Psychological Operations - lélektani hadműveletek

¹⁸ SIGINT - Signals Intelligence - rádiófelderítés

¹⁹ HUMINT - Human Intelligence - emberi erővel történő információszerzés

²⁰ CBRN - Chemical, Biological, Radiological, Nuclear- vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris

²¹ Special Operations Aviation - SOA - különleges műveleti repülő erők

Műveleti területen: Az együttműködő erők olyan katonai/félkatonai szervezetek, amelyekkel a különleges műveleti erők feladatai végrehajtása során (háború, válság, és béke időszakában egyaránt) együttműködhet, és amelyek segítik a különleges műveleti erők katonai cselekményeit. Ilyenek az alábbiak:

- helyi erők,
- ellenálló erők;

A *helyi erők* egy adott térség, régió (ország) népességéből megalakított katonai, vagy félkatonai szervezet.

Ellenálló erőkön egy, a hatalom elleni tevékenységet kifejtő erőt értünk. Ez a tevékenység lehet aktív, illetve passzív. A szervezet nem feltétlenül egy adott földrajzi régióból szerveződik. Gerilla erők egy ellenálló szervezet aktív részét képezik, általában az ellenállás katonai tevékenységét hajtják végre.

Az ellenállási mozgalom célja, hogy megzavarja a közrendet, és az ország belső stabilitását ezzel alá ásva a kormány illetve egy megszálló erő hatalmát.

*„A gerilla hadviselés a legősibb módja az egymással szembenálló felek erőszakos összeütközésének.”*²²

*A gerilla hadviselés, mint stratégiai fogalom és probléma csak a második világháborút követő években jelenik meg az Amerikai Egyesült Államok nemzeti katonai stratégiájában.”*²³

Az ellenállási mozgalmak és a különleges műveleti alegységek, egységek – mint erősokszorozó – kapcsolata, együttműködése akkor értékelődik fel, amikor az így szervezett „szövetség” csökkenti a feladatok végrehajtásához szükséges saját csapatok létszámát.

„Néhány nép a gerilla-hadviselés bajnoka, néhány ország az erre alkalmas tereppel is rendelkezik. A gerilla harcmodor számos helyen életmóddá vált, mint például Vietnamban, ahol az amerikaiak arra számítottak, hogy a háború a század végéig és talán még azon túl is elhúzódik. Azt mondták, hogy csak egy mindkét fél részéről nagy erőkkel vívott teljes háború hozhat korai döntést. Lehetséges, hogy rájövünk: A gerilla harcmodor valójában „hagyományos” hadviselés, a korábban hagyományosnak mondott hadviselés pedig már csak szabálytalan harcmodor. A hagyományos nyugati és a nyugati mintájú országok hadseregei számára a küldetés

²² Köszevári Tibor: Gerilla hadviselés, Tansegédlet, ZMNE Bp. 2008, p 5.

²³ Köszevári Tibor: Gerilla hadviselés, Tansegédlet, ZMNE Bp. 2008, p 49.

*egyértelmű: katonáiknak meg kell tanulniuk a gerillák taktikáját, majd ki kell dolgozniuk a gerillák elleni taktikát. Ehhez közelről kell megismerniük az ellenfél jellemét, gondolkodásmódját, módszereit, taktikáját, eszközeit, erősségeit és gyengéit. Maguknak pedig sokoldalúnak, vállalkozó szelleműnek és kitartónak kell lenniük.”*²⁴

Szükséges megjegyezni, hogy Magyarország különleges műveleti erőinek – a tagságból eredően – a NATO szabályzóiban (MC 437) megfogalmazott követelményeknek kell megfelelniük és az ott előírt feladatok végrehajtására kell felkészülniük. Mivel a NATO elvek szerinti CIMIC, PSYOPS, és INFOOPS²⁵ tevékenységek nem tartoznak a NATO különleges műveleteinek feladati közé, ennek megfelelően a magyar katonák által végrehajtott ilyen feladatok sem.”²⁶

A következőkben ismertetem a Magyar Honvédség állományába tartozó főbb különleges műveleti erőket.

1. 2. 1. 1. Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj

A különleges műveleti zászlóalj a Magyar Honvédség különleges műveleti feladatok végrehajtására szervezett alegysége. A zászlóalj alaprendeltetéséből fakadó feladatként tervezi, szervezi, támogatja és végrehajtja a különleges műveleti feladatokat a műveletek teljes spektrumában, változó és ellenséges környezetben. A zászlóalj közvetlenül felelős a századok és a különleges műveleti csoportok kiképzéséért, alkalmazásáért, irányításáért, teljes körű ellátásért, a kapcsolattartásért, a visszajutás megszervezéséért. A zászlóalj parancsnokság és a törzs önállóan nem hajt végre műveleti feladatokat. A zászlóalj feladatokat végrehajtó alapvető szervezeti eleme a különleges műveleti csoport.

1. 2. 1. 2. Magyar Honvédség 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj

A könnyű vegyes zászlóalj alapvetően könnyű gyalogos katonai szervezet, alaprendeltetéséből fakadóan képes végrehajtani bizonyos különleges műveleti feladatokat, de fő feladatát a különleges műveleti zászlóalj tevékenységének támogatása képezi. A zászlóalj szervezete, és kiképzettsége alapvetően eltér a

---

²⁴ John Laffin: A hadvezetés titkai, Zrínyi Kiadó. 2004. p 273.

²⁵ INFOOPS - Information Operations - információs műveletek

²⁶ Kovács Csaba: A különleges műveleti erők helye, szerepe, és tevékenysége a 21. század katonai műveleteiben. - ZMNE, Doktori disszertáció. 2007. p 38.

hagyományos könnyű lövész katonai szervezetekétől, feladatait alapvetően megerősített szakasz, vagy század kötelékben, légi szállítást követően hajtja végre. A zászlóalj elsődlegesen támadó műveletek, végrehajtására összpontosít, és képes erőszakos behatolás feladatainak²⁷ végrehajtására.

A zászlóalj, váltás, vagy utánpótlás fogadása nélkül képes 72 órás harctevékenység végrehajtására.

A zászlóalj a különleges műveleti alegységek támogatása során a következő feladatokat hajthatja végre:

- Közvetlen műveletek;
- harci kutatás – mentés;
- nem harcolók kimenekítése.

A feladatok közvetlen végrehajtása során a különleges műveleti zászlóaljból és a könnyű vegyes zászlóalj kijelölt állományából létrehozott különleges műveleti harccsoport irányítását és vezetését a különleges műveleti zászlóalj törzsének bázisán kialakított és a könnyű vegyes zászlóalj törzsének kijelölt állományával kiegészített vezető – irányító szervezet hajtáná végre.

1. 2. 1. 3. MAGYAR HONVÉDSÉG 86. SZOLNOK HELIKOPTER BÁZIS

A helikopter bázis alapvető feladata a zászlóaljak békekiképzésének repülő támogatása és katonai erő alkalmazását igénylő fejlemény, nemzeti, illetve nemzetközi válsághelyzet kezelésére bevetett csapatok légi szállítása, illetve harctevékenységének légi tüztámogatása, oltalmazása. A helikopter bázis kijelölt repülő köteléke (MI-24 harci helikopter, MI-8/17 szállító helikopter) folyamatosan együtt hajtja végre a feladatait a különleges műveleti zászlóalj csoportjaival. A kötelék kijelöléséről a mindenkori parancsnok intézkedik, a kiképzési feladatok koordinálását a helikopter bázis parancsnoka hajtja végre.

---

²⁷ Forced Entry - erőszakos behatolás

1. 2. 1. 4. MAGYAR HONVÉDSÉG 5/24. BORNEMISSZA GERGELY FELDERÍTŐ ZÁSZLÓALJ

„Az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj fő feladatai a következők: ²⁸

- A MH 5. BI. LDD. részeként, a személyi állomány harcfeladatra történő felkészítésének, a harc- és gépjármű, valamint a fegyverzet-technikai eszközök hadrafoghatóságának, az anyagi készletek tárolásának és karbantartásának, a magasabb készenléti fokozatba helyezés feladatainak, a harcfeladat vétele után a harctevékenység feladatainak végzése;
- váratlan veszélyhelyzetek, katasztrófák hatásainak felszámolása;
- missziós feladatokban való részvétel.

Modul felderítő biztosítási elemként történő alkalmazás:

- Elemző-értékelő részleg;
- csapatfelderítő;
- HUMINT (harctéri hírszerzés);
- elektronikai hadviselés;
- technikai felderítés.

Feladatok:

- Részvétel az ország fegyveres védelmében;
- részvétel a lakosság és a polgári hatóságok megsegítésében katasztrófa, vagy katasztrófával fenyegető, illetve az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető helyzetben;
- részvétel a Magyar Köztársaság határai mentén kialakult válsághelyzet kezelése során az államhatár biztosításában;
- katonai felderítő feladatok végrehajtása a NATO által folytatott béketámogató műveletekben vállalt feladatok teljesítése során;
- az állomány felkészítése modul felderítő biztosítás részeként a meghatározott lövészdandárok és lövész zászlóaljok felderítő támogatása;
- részvétel valamely NATO tagország megsegítésében, illetve a NATO reagáló erők állományához felajánlott kötelék feladataiban;

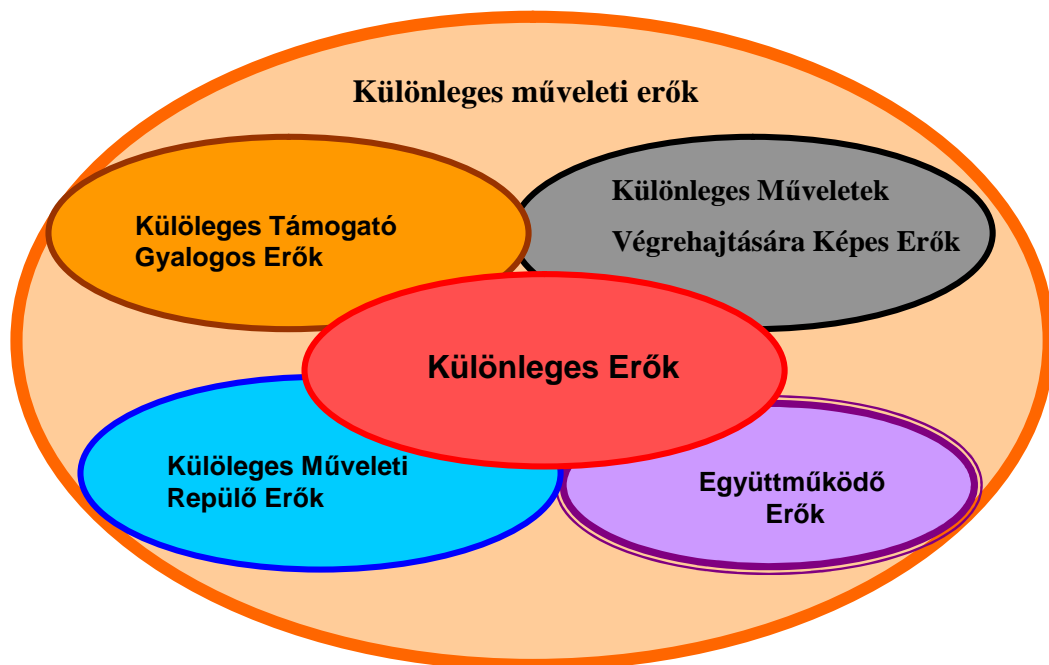
---

²⁸ http://www.hm.gov.hu/honvedseg/szarazfold/mh_24._bornemissza_gergely_felderito_zaszloalj/2009.07.21

- az ENSZ/EBESZ katonai formációihoz felajánlott erők feladataiban való részvétel.
Információk biztosítása a Parancsnok Kritikus Információ Igényei (CCIR), az Elsődleges Információ Igények (PIR) részére;
- az adatbázisok folyamatos frissítése.”

A különleges műveletek sikeres végrehajtása főként a végrehajtó egyének és kisalegységek magas felkészültségén, szakmai ismeretein múlik. Ezen széles körű, speciális, többnyire nem hagyományos katonai ismeretek, a hatékonyság érdekében olyan képességekkel kell, hogy társuljanak, mint az alkalmazkodási- és rögtönzési készség, találékonyság és önálló cselekvési készség. A kis kötelékekben alkalmazott, egyedülálló képességekkel bíró és (bizonyos, korlátozott ideig) önállóan alkalmazható különleges alegységek a Magyar Köztársaságnak egy széles körben alkalmazható, sok esetben a leghatékonyabb katonai válasz lehetőségét adják.

A különleges műveleti erők összetevőit a 2. számú ábra mutatja be.

2. számú ábra

A különleges műveleti erők összetevői²⁹

²⁹ Porkoláb Imre alezredes: Jelentés a különleges műveleti képességkialakítás helyzetéről, (alapján). PPT bemutató. MH ÖHP. 2008.

1. 3. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KERETEI, FELADATAI KÜLÖNBÖZŐ IDŐSZAKOKBAN

A Magyar Honvédség különleges műveleti erőinek alkalmazására honi területen, illetve az ország határain kívül a Magyar Köztársaság alkotmánya, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (Hvt), valamint a nemzetközi hadijog keretei között kerülhet sor.

1. 3. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KERETEI BÉKEÁLLAPOTBAN

A különleges műveleti erők *honi területen történő harci alkalmazására* békeállapotban, még a rendkívüli jogrend bevezetése előtt, a kormány külön intézkedésére, a köztársasági elnök által jóváhagyott védelmi terv szerint kerülhet sor az alkotmány 19/E. § (1) bekezdése szerinti, külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén katonai erő alkalmazását igénylő, váratlan események megoldására.

A különleges műveleti erők *honi területen történő nem harci alkalmazása* békeállapotban a Hvt. 70. § (1) bekezdésének h) pontja szerinti katasztrófavédelmi feladatok végrehajtása (pl. kutatás-mentés) esetében lehetséges.

A Magyar Honvédség részére törvényileg szabott feladatoknak megfelelően, a Hvt 70. § (1) bekezdésének c) pontja szerint, a különleges műveleti erők alkalmazásra kerülhetnek a *nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai feladatainak végrehajtására* az ország határain kívül, nemzetközi (szövetségi/koalíciós) kötelékben a műveletek teljes spektrumában (az alacsony intenzitású békeműveletektől a magas intenzitású háborús műveletekig).

A különleges műveleti aegységek feladatai békében

Békében a különleges műveleti aegységek általában békekiképzést hajtanak végre saját képességeik szinten tartása, fejlesztése érdekében illetve az előljáró terve szerint segíthetik más katonai szervezetek, fegyveres testületek felkészítését, mind hazai mind nemzetközi területen. Speciális kiképzettségüknel fogva a különleges műveleti aegységeknek kiemelt szerepük lehet katasztrófa helyzetek megelőzésében illetve azok következményeinek felszámolásában. Békében szigorúan meghatározott formában és külön intézkedések alapján részt vehetnek a terrorizmus elleni harc

feladataiban (alapvetően passzív védelmi jellegű tevékenység) terror fenyegetettség időszakában.

1. 3. 2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KERETEI BÉKEÁLLAPOTTÓL ELTÉRŐ IDŐSZAKBAN

A Hvt. 70. § (1) bekezdés a) pontja szerint, *az ország fegyveres védelmében való részvétel* során a különleges műveleti erők alkalmazhatóak különleges műveleti feladatok végrehajtására önállóan, vagy együttműködve más katonai szervezetekkel, rendvédelmi szervekkel, nemzeti, illetve NATO parancsnokság alárendeltségében.

A Hvt. 70. § (1) bekezdés b) pontja szerint, *a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek (első sorban a kollektív védelmi feladatok) teljesítése* érdekében a különleges műveleti erők alkalmazhatóak a különleges műveleti feladatok és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek végrehajtására az ország határain kívül nemzeti alárendeltségben, illetve nemzetközi (szövetségi/koalíciós) különleges műveletekben való részvételre.

A Hvt. 70. § (1) bekezdés f) pontja szerint a különleges műveleti erők *honi területen való alkalmazása az Alkotmány rendelkezéseinek megfelelően kihirdetett szükségállapot idején lehetséges*, az alkotmány 40/B. § (2) bekezdése szerinti, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett erőszakos cselekmények elhárítására *akkor, ha a rendőrség alkalmazása nem elegendő*.

A különleges műveleti alegységek feladatai válságkezelés időszakában

A válságkezelés időszakában a különleges műveleti alegységek felkészülnek elsőként alkalmazott katonai erőként, különleges műveleti – *(közvetlen műveletek, nem harcolók kimenekítése, terrorizmus elleni harc)* illetve *humanitárius műveletek* – feladatainak végrehajtására. A konkrét feladatokat az előljáró parancsnok határozza meg.

A különleges műveleti alegységek feladatai háborúban

Háborúban a különleges műveleti alegységek általában speciális műveleteket hajtanak végre a hadszíntér parancsnok hadműveleti elgondolásának támogatása céljából, amely alapvetően a hagyományos erők hadműveleteinek támogatását jelenti. A különleges műveleti alegységek olyan speciális képességekkel rendelkeznek, melyek képessé teszik, hogy tevékenységüket rejtetten, fedetten

hajtsák végre időben megelőzve a hagyományos csapatok alkalmazásával fellépő harccselekményeket.

1. 4. A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG AMBÍCIÓSZINTJE A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSA TERÉN

Az EL 0035 – *(Fokozatos készenlétű erők, harcolók, harctámogatók, harctámogató-kiszolgálók)* – NATO felajánlásban a különleges műveleti erőkre vonatkozóan, és a nemzetközi terrorizmussal szembeni kollektív fellépés katonai feladataiban való részvételünk érdekében a Magyar Honvédség az alábbi képességeket építi ki és tartja fenn magas készenlétű erőként:

- Rövidtávú képességek (célkitűzések);
- középtávú képességek (célkitűzések);
- hosszú távú képességek (célkitűzések).

Az előírt képességek fejlesztésének eredményeként a Magyar Honvédségnek képessé kell válnia egy speciális harctámogató elemekkel kibővített különleges műveleti harccsoport folyamatos műveleti alkalmazására rotációval.

A Magyar Köztársaság ambíciószintjeit a Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazása terén, részletesen az *1. számú melléklet* tartalmazza

1. 5. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSI KÉPESSÉGEINEK SZINTJEI

„A különleges műveleti képesség fejlesztése érdekében a kiképzést és felkészítést a fent meghatározott ambíciószintek, valamint az SOTG³⁰ képesség 2010 év végéig történő sikeres elérése érdekében kell tervezni és szervezni. A különleges műveleti képességfejlesztés alapvetően három szinten kerül végrehajtásra, amely magába foglalja az alap, az emelt és a teljes műveleti készenlétű szintet. A különleges műveleti felkészítés harcászati szinten a harcoló, a harcbiztosító, a logisztikai támogató rendszer, valamint a vezetési és irányítási részterületeken, honi és nemzetközi kiképzési foglalkozásokon, kiképzési eseményeken kerül végrehajtásra.

---

³⁰ SOTG - Special Operations Task Group - különleges műveleti harc csoport

A különleges műveleti erőkkel szemben támasztott magas szintű követelmények tükrében kulcsfontosságú a megfelelő személyi állomány kiválasztása, kiképzése, valamint a kiképzett különleges műveleti katonák (operátorok) megtartása az MH ³¹ kötelékében. A különleges műveleti katonák felkészítése honi területen az MH más alegységeivel és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (vagy a rendvédelmi funkciót ellátó más minisztériumi szintű szerv) által kijelölt, annak alárendelt szervezeteivel együttműködve, három fázisban kerül végrehajtásra.” ³²

- Alapműveleti készenlét; ³³
- emelt szintű műveleti készenlét; ³⁴
- teljes műveleti készenlét; ³⁵

A Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazási képességeinek szintjeit a 2. számú melléklet tartalmazza.

1. 6. A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK FELADATRENDSZERE

A Magyar Honvédség különleges műveleti erők feladatrendszerének megfogalmazásakor többféle szempontot kell figyelembe vennünk. Figyelnünk kell a NATO, az Európai Unió és a Magyar Nemzeti Biztonsági és Katonai Stratégia előírásaira, megfogalmazásaira, ajánlásaira.

Meg kell vizsgálnunk az alábbi kérdéseket:

- Melyek azok a biztonságpolitikai kihívások, amelyek leginkább veszélyeztetik a NATO tagállamok és a Magyar Köztársaság biztonságát?
- Milyen hatásuk lehet ezeknek a kihívásoknak a Magyar Honvédségre?
- Milyen követelményeket támaszt a különleges műveleti erőkkel szemben a NATO és az Európai Unió?

---

³¹ MH - Magyar Honvédség

³² 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére. p 4

³³ Initial Operational Capability - IOC - kezdeti műveleti képesség

³⁴ Advanced Operational Capability - AOC - emelt (haladó) szintű műveleti képesség

³⁵ Full Operational Capability - FOC - teljes műveleti képesség

- Melyek azok a feladatok, amelyek a kialakítandó különleges műveleti erők feladatrendszerébe tartoznak?
- Milyen módon tudjuk az általunk felállított feladatrendszer jogi megfeleltethetőségét biztosítani?
- Hogyan tudjuk osztályozni e jogi feltételeket, és milyen módokon tudjuk feltérképezni azok képességbeli korlátait a végrehajtók szemszögéből?

Ha ezeket, a főbb kérdéseket tisztáztuk és a megfelelő döntéseket, eljárásokat kidolgoztuk, akkor meg tudjuk fogalmazni a magyar különleges műveleti erők pontos feladatrendszerét.

A Magyar Honvédség különleges erők feladatrendszerét a 3. számú melléklet tartalmazza.

1. 7. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALAPVETŐ FELADATAI

A különleges műveleti erők alapvető feladatai: ³⁶

1. Különleges felderítés és megfigyelés – (*SR&S*); ³⁷
2. közvetlen műveletek – (*DA*); ³⁸
3. katonai segítségnyújtás – (*MA*)³⁹ – (*FID*). ⁴⁰

„A Magyar Honvédség különleges műveleti erők által végrehajtott feladatok alapvetően két jól elkülönülő területre oszthatóak. Az egyik oldalon egy közvetett (indirekt) műveleti megközelítést képviselve a különleges műveleti erők képesek felelősségi területükön a környezetüket úgy befolyásolni és alakítani, hogy állandó jelenlétet fenntartva, kedvező irányba mozdítsák elő az adott térség katonai műveleteinek menetét. Az ilyen jellegű tevékenységeket a katonai segítségnyújtás feladatai közé soroljuk. Ugyanakkor a különleges műveleti erők kiemelkedő

³⁶ AJP 3.5 Allied Joint Doctrine for Special Operations, 2009. p 2-1.

³⁷ Special Reconnaissance and Surveillance - különleges felderítés és megfigyelés

³⁸ Direct Action - közvetlen műveletek

³⁹ Military Assistance - katonai segítségnyújtás - (*NATO megfogalmazás*)

⁴⁰ Foreign Internal Defense – baráti országnak történő katonai segítségnyújtás - (*USA megfogalmazás*)

képességeik révén nagy hatékonysággal alkalmazhatóak közvetlen (direkt) beavatkozó erőként, hogy felkutassák, azonosítsák és semlegesítsék az ellenséget olyan körülmények között is, ahol a hagyományos erők erre nem lennének képesek. Az ilyen direkt megközelítést alkalmazó feladatok a különleges felderítés és a közvetlen műveletek.

A különleges erők részére szabhatók olyan egyéb kiegészítő feladatok is, amelyek végrehajtására magas szintű kiképzettségük, különleges felszereltségük és képességeik alkalmassá teszik őket.”⁴¹

1. 7. 1. KÜLÖNLEGES FELDERÍTÉS ÉS MEGFIGYELÉS

A különleges felderítés és megfigyelés célja, hogy a várható ellenség erejéről, tevékenységéről, szándékáról információkat megszerezzen, illetve már meg lévő információkat megerősítsen, avagy elveszen.

A különleges felderítés és megfigyelés hadászati- és/vagy hadműveleti fontossággal bíró, konkrét, pontos és gyors felderítési adatok szolgáltatásával a felderítés érdekeltségi területén pontosan meghatározott információk megszerzésével kiegészíti a nemzeti- és a szövetséges hagyományos erők felderítő-, adatgyűjtő képességeit és rendszereit. A különleges felderítés és megfigyelés döntően HUMINT funkció. A különleges felderítés és megfigyelés olyan elemzést nyújthat, amelyet az ISTAR⁴² nem tud.

A különleges felderítés és megfigyelés olyan emberi erőforrás által végzett tevékenység, amely az ellenség, vagy szembenálló felek esetén azok nehezen hozzáférhető, illetve politikailag érzékeny területéről biztosítja a közvetlen információszerzés lehetőségét, adatokat szolgáltatva a kiküldő szerv felé a célok/objektumok megfigyelésével, segítve a döntéshozatali folyamatok hatékonyságát.

A különleges műveleti erők alkalmazhatnak fejlett technológiával rendelkező felderítő és figyelést elősegítő technikákat, felszereléseket, és/vagy kifinomult adatgyűjtési eljárásokat, valamint igénybe vehetik, felhasználhatják a rendelkezésükre álló helyi erőforrásokat, lehetőségeket is.

---

⁴¹ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 13.

⁴² ISTAR - Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance - felderítő, megfigyelő, célazonosító és vizuális felderítő

A különleges felderítés és megfigyelés feladata lehet még atom, vegyi, biológiai és radiológiai helyzetről való felderítési adatok megszerzése, valamint meghatározott terület meteorológiai, geológiai, hidrológiai felderítése, elemzése, értékelése.

A felderítés az egyik alpműveleti tevékenysége a különleges műveleti csoportoknak. A felderítés és megfigyelés során a különleges műveleti csoportok felderítési adatokat gyűjtenek hadműveleti, illetve stratégiai szinten, valamint olyan jellegű információkat, melyek politikai döntésekre is hatást gyakorolhatnak.

A kijelölt csoportok különleges felderítési és megfigyelési tevékenységet végrehajthatnak önállóan, illetve együttműködve más fegyvernemmel, haderőnemmel, esetenként helyi személyek (erők) bevonásával. Technikai specialistákkal is megerősíthetik a különleges műveleti csoportot olyan esetben, amikor a feladat végrehajtás speciális technológiai ismeretet követel meg.

A különleges felderítés és megfigyelés kiválthat olyan felderítő alrendszert – (pl. rádió felderítés, légi felderítés), – amelyet a terep, időjárás illetve az ellenség ellentevékenysége zavarhat, illetve béníthat.

A különleges műveleti csoportok a különleges felderítés és megfigyelés végrehajtása során általában a harcászati felderítést végrehajtó technikai eszközök hatótávolságánál mélyebben kerülnek alkalmazásra, hogy stratégiai, hadműveleti fontosságú információt gyűjtsenek.

A különleges felderítés és megfigyelés, a felderítés hagyományos módjait (rejtett figyelés, terület-, illetve sáv felderítés, valamint menetvonal felderítés) alkalmazva gyűjt információt az ellenség képességeiről, szándékáról és tevékenységéről. Kiterjedhet egy adott terület meteorológiai, vízrajzi vagy terep jellemzőiről való információszerzésre is. A felderítés és megfigyelés magába foglalja a cél felderítést, egy terület értékeléséhez szükséges információgyűjtést és a saját erők által mért csapások eredményének megállapítását is.

A különleges felderítés és megfigyelés különlegessége nem az alkalmazott módszerekben áll, mivel azok a hagyományos felderítő szervek által alkalmazottaktól jelentősen nem térnek el, de eltérhetnek időtartamban és az alkalmazott eszközöket tekintve.

A különleges műveleti alegységek a hagyományos alegységek képességeit meghaladva, általában hadászati-, hadműveleti mélységben, különleges kijuttatási módokat alkalmazva, hosszabb ideig tevékenykednek. Az általuk végzett felderítés

végrehajtható béke, konfliktus vagy háború időszakában is. A különleges műveleti alegységek harcászati felderítést ritkán végeznek, elsősorban akkor, mikor béke vagy konfliktus időszakban a politikai helyzet és egyéb megfontolások miatt, nem lenne helyénvaló a hagyományos felderítő szervek alkalmazása.

A különleges műveleti csoportok a különleges felderítés és megfigyelés végrehajtása során gyakorlatilag a harcmező felderítését hajtják végre a nagytávolságú (mélységi) felderítés technikáját és harcászati elveit alkalmazva. A tevékenységük során olyan valós idejű adatokat képesek szolgáltatni, amely a technikai felderítéssel ellentétben az emberi értékelés és következtetés adatait is tartalmazza.

Válsághelyzetekben a különleges műveleti csoportok általában stratégiai szintű, míg kis intenzitású konfliktusok esetén hadműveleti szintű információt gyűjtenek.

Háború esetén a különleges műveleti alegységek általában a megnevezett érdekeltségi területekben kerülnek alkalmazásra és elégték ki a hadműveleti, stratégiai szintű parancsnok elsődleges információ igényét.

Amikor a feladat sajátosságos technikai ismeretek vagy eszközök alkalmazását követeli meg, a különleges műveleti csoportokat támogató specialisták is megerősíthetők (pl.: CIMIC csoportok, UAV kezelőszemélyzet, CBRN szakemberek, SIGINT és HUMINT csoportok).

A különleges felderítés és megfigyelés cselekvési körében az alábbi feladatokat hajthatják végre a különleges műveleti csoportok:

- Stratégiai felderítés;
- célmeghatározás;
- területelemzés, értékelés;
- csapás utáni értékelés.

Stratégiai felderítés

A stratégiai felderítés alapvetően a katonai döntéshozatal támogatására kerül végrehajtásra. A feladat végrehajtás során elsősorban titkos és fedett módszerekkel tevékenykedik a különleges műveleti erő. A feladatok tervezése, szervezése és

végrehajtása során kiemelt figyelmet kell fordítani a különböző hírszerző és felderítő elemek feladatainak összehangolására.

A stratégiai felderítés részfeladatai a következők:

- A felelősségi területen található meghatározott objektumok felderítése terepen és beépített területen egyaránt;
- a felelősségi terület, körzet általános, valamint meghatározott objektumok felmérése az összhaderőnemi kötelék parancsnokának döntéshozatali munkájában való segítéséhez;
- fontos stratégiai szintű információ gyűjtése és jelentése az ellenség, vagy a szembenálló felek csapatainak mozgásáról és szándékáról a hadművelési körzetben, vagy a szomszédos területen, terepen és beépített területen;
- felderítő- és megfigyelő műveletek végrehajtása kiemelt érdekeltőségű területek lefedése céljából, a hagyományos rendeltetésű erők műveleteit (hadművelési időben vagy földrajzilag) megelőzve, terepen és beépített területen egyaránt.

A stratégiai felderítés részfeladatai során a csoportok egyéb hírszerző erőforrások, valamint ügynöki információk alapján hajtanak végre feladatokat kihasználva azon képességüket, amely lehetővé teszi, hogy tartósan rejtetten legyenek képesek terepen (beépített területen) felderítő, megfigyelő tevékenységet végrehajtani.

Célmeghatározás

A célmeghatározás alapvetően vizuális végrehajtás, lézeres figyelőműszerek, éjjellátó és hő kamera felhasználásával. Célmegjelölés végrehajtása, melynek lényege az egyes célok azonosítása, felfedése, követése és értékelése, az azok elleni leghatékonyabb fegyver vagy csapásmérő módszer meghatározása érdekében.

A főbb feladatok:

- Precíziós célfelderítés, célmeghatározás;

- célpont (ok) azonosítása, elemzés-értékelés (az ellenség vezetési és irányítási rendszere, csapatösszevonások, különleges fegyverek, kommunikációs vonalak és más jelentős katonai- és nem katonai célok);
- célpont követése terepen és beépített területen;
- fontos, vagy nehezen hozzáférhető létesítmények helymeghatározása és megfigyelése ellenséges, vagy tiltott területen (terepen és beépített területen);
- fontos stratégiai szintű információ gyűjtése és jelentése az ellenség, vagy a szembenálló felek csapatainak mozgásáról és szándékáról a hadműveleti körzetben, vagy a szomszédos területen;
- célpont közel felderítése, a cél sajátos, csak emberi forrásokból beszerezhető jellemzőinek megszerzése érdekében.

Precíziós célfelderítés, célmeghatározás, célpontok azonosítása, elemzés értékelés

A két részfeladat rendszer szorosan kapcsolódik egymáshoz, amely magában foglalja a célok felderítését, azonosítását, megfigyelését melynek során adatok gyűjtése történik a cél jellegéről, helyéről, erejéről, tevékenységéről, sebezhetőségéről, illetve valamennyi olyan adatról, amely a cél hatékony pusztítását teszi lehetővé. A különleges műveleti erők azért hajtanak végre célfelderítést, hogy felderítsenek, azonosítsanak és megfigyeljenek olyan célokat melyek más eszközökkel nem felderíthetők, illetve, hogy megállapítsák a felderített célok elleni támadás legkedvezőbb módját. Célmeghatározás során szintén feladat lehet, hogy megállapítsák mekkora és milyen erő kell a célpont pusztításához, technikai berendezés esetén annak megszerzéséhez, személy esetén annak kiemeléséhez. A célfelderítés, meghatározás során minden esetben megtörténik a cél közvetlen környezetének (terep, időjárás) felderítése is. Információs hadviselés esetén a célfelderítés meghatározhatja az ellenség zárt információs vonalába történő behatolás helyét.

Tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni harc során információt adhat a tömegpusztító fegyverek jelenlétéről, illetve azokkal kapcsolatos információkról.

Fontos hadászati-hadműveleti szintű információk gyűjtése

Ezen információk kiterjedhetnek a szembenálló félén kívül a saját erők, illetve a műveleteket befolyásoló harmadik fél (pl.: civilek) csapatainak erejére,

összetételére, tevékenységére, szándékára. A különleges műveleti erők azért hajtják végre a fontos hadászati-hadműveleti szintű információk gyűjtését, hogy megerősítsenek, vagy elvessenek más információs forrásból már megszerzett adatokat.

Célpont közel felderítése, a cél sajátos csak emberi erőforrással beszerezhető jellemzőinek megszerzése érdekében

A különleges műveleti erők a különleges felderítés e részfeladatát akkor hajtják végre, ha az ellenségről technikai felderítéssel (pilóta nélküli repülőeszközök, műhold, rádiófelderítés stb.) megszerzett adatok további pontosítása, megerősítése, illetve a különböző információ elemek összeállításához olyan további adatok, szükségesek melyek igénylik a humán erőforrások alkalmazását.

Területelemzés, értékelés

A területelemzés, értékelés az adatbázisok kiépítése, felhasználása, kiemelten fontos vízrajzi-, földrajzi- és meteorológiai adatok gyűjtése és jelentése érdekében hajtható végre.

A főbb feladatok:

- Terep hidrológiai, meteorológiai, geográfiai felderítése;
- elemzések végrehajtása (földrajzi helyzet szerint).

A terepfelderítés során a különleges műveleti erők alapvetően a harctevékenységi körzet átfogó felderítését hajtják végre, kiemelt figyelemmel a járhatóságra, a mesterséges és természetes akadályok elhelyezkedésére és leküzdhetőségükre, a megerősíthetőségre illetve a helyi időjárásra. A terepfelderítés, értékelés általában a katonai döntéshozatal folyamatában nyújt segítséget a hadműveleti tervek elkészítése során.

Terep hidrológiai, meteorológiai, geográfiai felderítése

A terepfelderítés során a különleges műveleti erők alapvetően a harctevékenységi körzet átfogó hidrológiai, meteorológiai, geográfiai felderítését hajtják végre. A hidrológiai felderítés kiemelt feladata a partfelderítés, a

mederfelderítés, valamint a hidrológiai létesítmények felderítése. Meteorológiai felderítés során a különleges műveleti erők a harctevékenységi körzet időjárás felderítését hajtják végre kiemelt figyelemmel azokra a meteorológiai változásokra, amelyek az adott tevékenységi körzet mikroklímáját befolyásolják. A geográfiai felderítés során alapvetően a terep és a rendelkezésre álló terepleíró dokumentumok (térképek, légi felvételek, ortofotók) interpretálását hajtják végre a különleges műveleti erők, mely tevékenység általában a katonai döntéshozatal folyamatában nyújt segítséget a hadműveleti tervek elkészítése során.

Csapás utáni felderítés, értékelés

Alapvetően vizuális végrehajtásra korlátozódik, amely a légierő, a rakéták és a tábori tüzérség által végrehajtott csapásmérés eredményének, hatékonyságának megfigyelése, illetve az erre vonatkozó adatok gyűjtésére kerül végrehajtásra.

A különleges műveleti erők csapás utáni felderítést hajtanak végre, hogy értékeljék a légicsapások, tüzérségi tűzcsapások, illetve információs hadviselés, hatékonyságát. A különleges műveleti erők ilyen feladatokat általában nehezen megközelíthető, vagy más módon nem megfigyelhető területeken hajtják végre.

A feladat végrehajtás során a következő kérdésekre kell válasz kapni:

- Milyen fegyverrendszert alkalmaztak;
- mit talált el konkrétan a csapás, (becsapódás konkrét pontja, közvetlen és közvetett károk);
- mi a pusztítás határfoka;
- mennyire volt pontos a célpont, csapást megelőző értékelése;
- mi a célpont, csapás utáni tevékenysége;
- van –e olyan ellenséges erő a célobjektum területén, vagy annak közelében amely valamilyen speciális visszaszerzési, vagy kimentési technikát alkalmaz.

A főbb feladatok:

- Terep vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris (VBRN – CBRN) felderítése;

- meteorológiai-, földrajzi-, vízrajzi helyzet, és csapások eredményeinek felmérése, meghatározott szárazföldi-, tengeri-, és légi hadműveletek támogatása érdekében;
- tűzcsapás eredményességének jelentése.

Terep vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris felderítése

A terep VBRN felderítése során a különleges műveleti erők alapvetően a harctevékenységi körzet átfogó VBRN felderítését hajtják végre. A felderítés alapvetően két nagy területre bontható, úgy, mint: VBRN fegyver alkalmazásának felderítése, VBRN fegyver hadszíntéren történő megjelenésének felderítése. A két felderítési feladat végrehajtása alapvetően különbözik, hiszen a fegyver alkalmazásának felderítése során a feladat végrehajtás kiterjed a fegyver fajtájára, alkalmazás idejére, a szennyezettség nagyságára (térben és időben), míg az VBRN fegyver jelenlétének felderítése alapvetően magára az VBRN fegyverre illetve az azt kijuttatni képes eszközre koncentrálnak. Mindkét esetben a felderítést végrehajtó csoport(ok) megerősíthetők vegyivédelmi szakemberekkel. Ebben az esetben a csoport kiemelt feladata a szakszemélyek védelme tevékenységük biztosítása.

1. 7. 2. KÖZVETLEN MŰVELETEK

A közvetlen műveletek végrehajtása a különleges műveleti erők képességeinek teljes kihasználását igényli. A különleges erők alkalmazására akkor kerül sor, ha hagyományos erőkkel a feladat nem oldható meg, illetve ha a feladat jobban illeszkedik azok feladatrendszeréhez.

A közvetlen műveletek csapásmérő, vagy egyéb kisebb méretű támadó jellegű, rövid időtartamú műveletek, hadműveleti célok elérése érdekében, általában a hagyományos fegyverrendszerek és manőver erők alkalmazási távolságán kívül, vagy azoktól elzárt területen kerülnek végrehajtásra. Ezek a műveletek térben és időben korlátozottak, néha a hagyományos csapategységek tényleges csapáslehetőségein túl zajlanak.

Magukban foglalják a csoportok bejutását az ellenséges területre, a cél(ok) támadását, majd a csoportok kivonását, illetve átcsoportosítását. A közvetlen műveletek célja: kijelölt személyek megsemmisítése, foglyul ejtése, kiszabadítása, fontos eszközök, létesítmények pusztítása, rombolása, rongálása, birtokbavétele, illetve saját (szövetséges) személyek, eszközök mentése ellenséges területről, illetve

olyan helyzet kialakítása, amely döntő politikai/katonai célkitűzések eléréséhez teremti meg a lehetőséget.

A különleges műveleti alegységek e feladatokat lesállások, rajtaütések, egyéb közvetlen támadó módszerek, aknák és robbanó szerkezetek, nagy távolságban, levegőből, illetve szárazföldön végrehajtott tűzcsapások, precíziós bombák és lőszeres célravezetése-, és szabotázs műveletek alkalmazásával hajtják végre.

A különleges műveleti csoportnak képesnek kell lennie a közvetlen műveletek teljesítése során beavatkozó- és visszaszerzési műveletek végrehajtására.

Beavatkozó műveletek

A beavatkozó műveletek célja minden esetben egy kijelölt célponton történő meghatározott méretű károkozás. A kár mértéke az időszakos lefogástól a teljes megsemmisítésig terjedhet.

Jellemzői:

- A különleges műveleti erők beavatkozó műveletei minden esetben idő érzékenyek;
- a célpont veszélyességi foka a saját csapatokra jelentős;
- nem oldható meg más alegységekkel, vagy fegyverrendszerekkel a célpont megsemmisítése a szembenálló fél ellentétekenysége miatt;
- pozitív azonosítása szükséges a célpontnak a környezetében történő károkozás elkerülése érdekében.

A főbb feladatok:

- Lesállások, rajtaütések végrehajtása;
- kiemelten fontos célpont elleni rajtaütés, vagy lesállítás végrehajtása (objektum, vagy személy);
- csapatok fenntarthatóságát és összeköttetését biztosító rendszerek, valamint létesítmények zavarása, rongálása, illetve megsemmisítése;
- fontos objektumok, vagy technikai berendezések elfoglalása, semlegesítése, illetve megsemmisítése;

- a tömegpusztító fegyverek célba juttatására alkalmas eszközök kulcsfontosságú elemei (személyzet, felszerelés és objektumok) hatásainak csökkentése;
- támadások nagy hatótávolságú gyalogsági fegyverrendszerekkel (mesterlövészek, aknavetők, páncéltörő eszközök alkalmazása);
- fegyverrendszerek célravezetése (aktív és passzív célmegjelöléssel);
- kritikus célpontok, objektumok támadása;
- fő ellátó útvonalak pusztítása;
- információs destruktív műveletek végrehajtása;
- precíziós lövedékek, valamint nagy hatótávolságú fegyverrendszerek lövedékeinek célravezetése.

Visszaszerzési műveletek

A visszaszerzési műveletek célja fogságba esett saját személy, felszerelés, vagy fegyverzet kiszabadítása, megsemmisítése, vagy ellenséges parancsnok, fontos személy(ek) fogságba ejtése, ellenséges fegyverzet, felszerelés megszerzése. A saját személyek kiszabadítása precíz célkiválasztást és megsemmisítést követel meg. Kritérium továbbá a valós *(az éppen akkor történő cselekményeket mutató)* hírszerzési információk megléte a megmentendő, vagy megsemmisítendő személyről, felszerelésről, és az időérzékeny célpontról.⁴³ Minél nagyobb az ellenséges ellenőrzés a megszerzendő célpont felett, annál fontosabb a megfelelő információ és az elegendő idő a végrehajtandó feladat begyakorlására.

A visszaszerzési műveletek lehetnek aktív műveletek, illetve támogató tevékenységek.

A visszaszerzési műveletek főbb feladatai:

- Rajtaütések, lesállítások végrehajtása;
- kiválasztott személy(ek) kimentése (politikusok, média képviselői, stb...);
- nem harcolók kimenekítése;
- katonai, tudományos felszerelések, eszközök megszerzése;
- különösen fontos ellenséges személy(ek) foglyul ejtése;

---

⁴³ TST - Time Sensitív Target - olyan célszemély, aki egy meghatározott időtartamban tartózkodik, behatárolt helyen.

- repülőeszközök, akciócsoportok és koordináló elemek felállítása személyek kiszabadításának, biztonságba helyezésének támogatására;
- felderítő rendszerek, valamint az információs hadviselés eszközeinek kihelyezése, működtetése, felügyelete;
- harci kutató-mentő feladatokban való részvétel (CSAR);⁴⁴
- nem harci evakuálás (magyar állampolgárok evakuálása);
- saját erőktől elszigetelt katonák kiemelése.

A közvetlen műveletek harccselekményei közé sorolható tevékenységek:

- *Lesállások, rajtaütések végrehajtása*

A lesállások, rajtaütések célja előre jól meghatározott és gyakran kiemelt, hadászati, vagy hadműveleti jelentőségű eredmény elérése. Gyakran a hagyományos kötelékek csapásmérő eszközeinek hatótávolságát meghaladó mélységben kerülnek végrehajtásra.

Általános példa az ellenséges erők előrevonási-, illetve utánpótlási vonalainak bénítása, kijelölt személyek vagy eszközök felderítése, elfogása, vagy kiemelése, valamint ellenséges létesítményeknek, a saját erők érdekében, vagy azok beérkezéséig való birtokba vétele, megsemmisítése vagy hatástanítása.

- *Nagy távolságból végzett tűzrajtaütések irányítása*

Nagy távolságból végzett támadások nagy hatótávolságú fegyverekkel vagy információs műveletek által hajthatók végre. E műveletek légi-, szárazföldi-, vagy vízi szállító eszközökről is végrehajthatók. Amennyiben a kijelölt célpont közelharc nélkül is megfelelő mértékben pusztítható vagy rongálható, ezek a támadások, mint önálló műveletek is elvégezhetők.

- *Precíziós fegyverrendszerek célravezetése*

Precíziós fegyverrendszerek célravezetése a precíziós irányítású lőszer, rakéták kijelölt célokra történő rávezetését foglalja magában.

---

⁴⁴ Combat Search and Rescue - harci kutatás és mentés

- *Saját (szövetséges) személyek, illetve eszközök kimentése*⁴⁵

Saját (szövetséges) személyek, illetve eszközök kimentése elfogott, elszigetelődött, vagy veszélyeztetett személyek, illetve eszközök politikailag és (vagy) katonailag érzékeny vagy ellenséges területen való felkutatását, kiemelését és saját (szövetséges) területre történő visszaszállítását jelenti. A különleges erők mentőakcióit leggyakrabban a részletes tervezés, begyakorlás és alapos felderítési/hírszerzési tevékenység előzi meg. Ezen művelet végrehajtása a hagyományostól eltérő taktikát, rejtett kutatási módszereket, helyi támogatást és gyakran egyéb, szárazföldi harcoló elemek, bevonását igényli.

- *Precíziós romboló műveletek (szabotázs) végrehajtása*

A precíziós romboló műveletek ellenséges személyek, eszközök pusztítását jelentik robbanó szerkezetek felhasználásával olyan esetekben, amelyek során csak minimális veszteség engedhető meg. Ezek igen precíz és (vagy) pontosan időzített, jól kiszámított és előre tervezett helyre elhelyezett robbanószerkezetek alkalmazását foglalják magukban. Precíziós romboló műveletek olyan célok ellen alkalmazandók, amelyek esetében a más (rendszerint repülő) eszköztől indított, célravezető lőszerkezetek nem garantálják az első csapás sikerét, vagy amikor egy objektumon belüli cél, az objektum súlyosabb rongálása nélkül semmisítendő meg.

- *Kételtű műveletek*

Kételtű műveletek rendszerint tengerről (esetenként folyóvízről) ellenséges partra történő beszivárgást vagy annak megközelítését jelentik, megtévesztő műveletek, szabotázsakciók, partraszálló járművek részére a partszakasz megjelölése, hidrográfiai felderítés vagy part menti akadályok elhárítása céljából.

- *Robbanó eszközök, aknák telepítése*

Aknatelepítési műveletek aknák hadászati, illetve hadműveleti célú alkalmazását, vagy ellenséges aknák mentesítését jelentik. Ide tartozik a támadó, illetve védelmi akna akadályok telepítése, valamint ellenséges aknamezők felderítése.

---

⁴⁵ Nem tévesztendő össze a kutató-mentő tevékenységgel, melyet a különleges alegységek indokolt esetben, mint nem alaprendeltetészerű feladatot hajtanak végre.

1. 7. 3. KATONAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

A különleges műveletek egyik fontos területe. A baráti vagy szövetséges erőknek adott katonai segítségnyújtás békében, válsághelyzetben és háborúban. A katonai segítségnyújtás egy tág fogalom, amely általában egy másik ország hadseregének nyújtott valamennyi támogatási formát magában foglalja. A katonai segítségnyújtás csak akkor kerülhet végrehajtásra, ha azt a fogadó nemzet kéri. A támogatás általában technikai eszközök, illetve kiképzők biztosítását foglalja magában. Szintén a katonai segítségnyújtás kategóriájába tartozik a koalíciós támogatás feladatainak végrehajtása.

A katonai segítségnyújtás civil és katonai szervezetek meghatározott nemzetközi jogi keretek között történő részvétele egy adott kormány programjában, annak felkérésére, a védelem megvalósítása, vagy a felforgatás, a törvénytelenység és a fegyveres ellenállással szembeni fellépés érdekében. A különleges műveleti erők ezt a tevékenységet más hagyományos katonai erőkkel, szervezetekkel együttműködésben hajtják végre. Mint a haderő aszimmetrikus kihívásokkal szembeni tevékenységre alkalmas és a hagyományostól eltérő hadviselésre kiképzett elemei, a befogadó nemzet biztonsági erőinek nyújtott szakmai tanácsadással, felkészítéssel és kiképzéssel vesznek részt a katonai segítségnyújtás feladataiban.

Béke-, válság-, illetve konfliktus helyzetben szükségessé válhat különleges erők alkalmazása baráti-, illetve szövetséges erők, szervezetek közvetlen-, vagy közvetett katonai megsegítése céljából közvetlen, vagy közvetett segítség formájában, a kijelölt saját-, ellenálló-, vagy félkatonai erők részére. A tevékenység irányulhat a demokratikus társadalmak felforgatás, és felkelés elleni megvédésére.

E gyűjtőfogalom olyan programokat fog össze, amelyek célja természeti, vagy mesterséges csapások következményeinek felszámolása, éhínség csökkentése vagy olyan helyzetek elhárítása, melyek emberéletekre vagy anyagi javakra kiemelt veszélyt jelentenek. A Magyar Honvédség lehetőségei korlátozottak a segítségnyújtás módjait és anyagi kereteit illetően, így ilyen irányú tevékenység inkább kiegészíti, mintsem pótolja a célirányosan erre létrehozott szervek tevékenységét.

A különleges alegységek igen alkalmasak lehetnek egyes segítségnyújtási feladatokra, főként ha – a több módon, akár légi úton való kijuttathatóságuk miatt – az adott helyszín távoli, vagy nehezen megközelíthető. Ilyen eseteknél további

előnyt jelent a csoportok igen nagy távolságban való kommunikációs lehetősége, valamint a huzamosabb ideig, önfenntartó módon való tevékenységének képessége.

Az egyes csoportokban meglévő speciális képességek (mint például a bűvár vagy hegyi) szintén indokoltá tehetik alkalmazásukat bizonyos helyzetekben. Fontos viszont megjegyezni, hogy bármilyen más, a különleges alegységek speciális képességeit vagy eszközeit nem igénylő feladatra való alkalmazás feltétlenül kerülendő, mivel az indokolatlanul a rendkívül értékes kiképzési tevékenységtől vonná el az alegységeket.

A különleges műveleti erők *csak támogató szerepet* tölthetnek be, a felkészítésre és a kiképzésre koncentrálnak tevékenységüket, míg a kiképzett erők konkrét feladatainak végrehajtása során ellenőrző, megfigyelő és tanácsadói tevékenységet végezhetnek.

Az alábbiakban néhány mondatban vázolom a különleges műveleti zászlóalj feladatait a katonai segítségnyújtás fogalmkörében:

- A katonai segítségnyújtás békeállapotban;
- a katonai segítségnyújtás műveleti területen;
- a katonai segítségnyújtás a békeműveletek támogatása keretén belül;
- a katonai segítségnyújtás részfeladatainak végrehajtása;
- a különleges műveleti erők egyéb feladatainak végrehajtása.

A katonai segítségnyújtás feladatai békeállapotban:

- A kiképzők felkészítésének és kiképzésének végrehajtása;
- komplett alegységek speciális feladatokra történő felkészítése (missziós célfelkészítés, ejtőernyős felkészítés, lövészetek, „rohamlövész” kiképzés stb.);
- alegységeket hagyományos, de speciális végrehajtói fogásokat igénylő feladatokra felkészíteni (túlélés fogásai, hegyi felkészítés, beépített területen folyó harc stb.).

A katonai segítségnyújtás feladatai műveleti területen:

- Kiképezni, felszerelni, támogatni – amennyiben szükséges – irányítani a baráti erőket, szervezeteket az ellenség erőinek politikai-, katonai-, vagy lélektani gyengeségét kihasználva;

- kiképezni, felszerelni, támogatni a menekülési útvonalak kiépítésével foglalkozó szervezeteket;
- tanácsadás, felkészítés és kiképzés biztosítása a fogadó nemzet katonai- és rendvédelmi erői részére annak érdekében, hogy képesek legyenek önállóan felelősséget vállalni a belső stabilitás eléréséért és megőrzéséért;
- segítségnyújtás a szövetség, vagy egy koalíció más tagállama részére az interoperabilitás elősegítése érdekében (szükség szerint tanácsadással és mobil kiképző csoportok alkalmazásával);

A katonai segítségnyújtás feladatai a békeműveletek támogatása keretén belül:

- az összekötő csoportok kulturális és nyelvi képzettségét, szakértelmét felhasználva megkönnyíteni a konfliktushelyzet megoldását a kialakult helyzet többnemzetiségű megközelítésével, összehangoltan, operatív módon;
- azonnali tervező-, szervező-, felderítő-, vezetési és irányító-, valamint egészségügyi-, műszaki, biztosító-, vagy humanitárius segítségnyújtás béke-, válság helyzetben, illetve természeti katasztrófa elhárítása során.

Szükséges képességek:

- Tanácsadó és oktató képesség;
- a célterület átfogó ismerete (katonaföldrajzi, kulturális, stb.);
- harcászati ismeretek;
- fejlett egészségügyi ismeretek;
- műszaki, technikai ismeretek;
- idegen nyelvi tudás (angol, célterület nyelve);
- robbanószerek, fegyverek és híradó eszközök ismerete;
- alapvető CIMIC és PSYOPS ismeretek.

A katonai segítségnyújtás során állami felkérésre a különleges műveleti erők technikai, kiképzési, humanitárius segítséget nyújthatnak a befogadó nemzetnek.

A különleges műveleti erők egyéb feladatainak végrehajtása

Kiképzési tevékenység

E tevékenység olyan, a Honvéd Vezérkar főnöke által jóváhagyott programokat takar, amelyek által a Magyar Honvédség egyes szervezeteinek, más

fegyveres rendvédelmi szerveknek, vagy – politikai jóváhagyás esetén – más államok fegyveres erőinek nyújt kiképzési támogatást. Ilyen tevékenységgel való megbízás esetén, a különleges műveleti zászlóalj katonái valós harcfeladatot nem hajthatnak végre.

A kiképzés fogalmába tartoznak olyan tevékenységek, amikor a befogadó nemzet egyéneit vagy egységeit képezik ki harcászati alkalmazásokra, kitartásra, területegyesítésre és tengerészeti készségekre. Ezen kívül tanácsot adnak és segítséget nyújtanak a katonai vezetőknek. Harcászati, technikai és eljárásbeli kiképzést nyújtanak számukra, ami lehetővé teszi azt, hogy a befogadó nemzet megvédje magát a fenyegetéstől, továbbá, hogy tökéletesedjenek az egyéni, a vezetői és a szervezeti készségek.

Ebben az esetben a különleges műveleti zászlóalj katonáinak feladata a megszerzett harcászati tudás továbbadása, hét kiképzési tárgykörben:

- Felderítési eljárások/technikák, harcászat;
- közvetlen műveletek harcászata;
- Kis csoportos alegységek harcászata;
- tűzcsoporthoz, raj és csoport parancsnoki képzés;
- épületharcászat;
- különleges túlélő tanfolyam.

Különleges tevékenységek

Olyan, az ország határain kívül végzett, a Magyar Köztársaság nemzeti vagy külpolitikai érdekeit képviselő tevékenységek, amelyek során a Magyar Köztársaság közvetlen szerepe nem lehet publikus vagy nyilvánvaló. A különleges alegységek bármely alaprendeltetészerű feladatot végrehajthatnak, viszont szigorú, a HM általi megkötésekkel. E tevékenységek a legmagasabb politikai jóváhagyást és rálátást igénylik.

Különleges műveleti alegységek alkalmazása magyar külképviseletek védelmére

A különleges alegységek alkalmazását magyar külképviseletek, vagy béketámogató missziókban tevékenykedő magyar kontingensek parancsnokai is kérhetik. Erre leginkább a válságövezetekben tartózkodó állami, vagy katonai

képviselők, illetve a missziók személyi állományát veszélyeztető terror fenyegetettség miatt lehet szükség.

Amennyiben a külképviseletek, vagy magyar missziós alegységek vezetői a kialakult helyzet miatt a különleges műveleti zászlóalj támogatását igénylik, azt minden esetben először az adott hadszíntéri parancsnoknak kell jelezniük.

Különleges alegységek a hadműveleti területre kizárólag az adott NATO, illetve koalíciós hadszíntéri parancsnok jóváhagyásával léphetnek. Amennyiben erre sor kerül, a hadműveleti területre történő kiérkezés pillanatától az adott NATO, illetve koalíciós hadszíntéri parancsnok alárendeltségébe kerülnek egészen addig, amíg a hadműveleti területet el nem hagyják.

Semmilyen körülmények között sem tevékenykedhet különleges alegység az adott hadszíntéri parancsnok előzetes tájékoztatása és az ő jóváhagyása nélkül.

Külképviseletek, illetve más országokban tevékenykedő állami szervek tagjainak védelme, rendszerint az alábbiakra terjed ki:

- A külképviselet személyzetének evakuálása;
- objektumok biztosítása;
- kijelölt személyek biztosítása;
- terrorcselekményekkel szembeni sebezhetőség felmérése, illetve ezek megelőzésére irányuló tanácsadói tevékenység;
- a fentiek bármelyikének együttes alkalmazása, a terrorcselekmények megelőzése, vagy a sebezhetőség csökkentése érdekében.

1. 8. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK EGYÉB TÁMOGATÓ FELADATAI

A különleges műveleti erők egyéb támogató feladatai lehetnek a következők:

- „Részvétel a terrorizmus elleni harc katonai feladataiban;
- katasztrófavédelmi feladatokban való részvétel és humanitárius segítségnyújtás;
- béke és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel;
- információs műveletek támogatása;
- kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelme;
- túsmentés végrehajtása hadműveleti területen;

- részvétel a tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedése elleni harc katonai feladataiban;
- részvétel a bűnszervezetek elleni harc katonai feladataiban (hadműveleti területen).”⁴⁶

1. 8. 1. RÉSZVÉTEL A TERRORIZMUS ELLENI HARC KATONAI FELADATAIBAN

A különleges műveleti erők korábban bemutatott három alapfeladata is szervesen magában foglalja a terrorizmus elleni harcot, azaz a különleges műveleti erők bevetésével és speciális alkalmazásával végrehajtott műveleteket.

A terrorizmus elleni harc megszervezése arra irányul, hogy csökkentse a szövetség érdekeinek, erőinek, állományának és tulajdonának sebezhetőségét. A tevékenység magába foglalja az ellentámadást és az elrettentést, melyben katonai erők és civil ügynökségek vesznek részt. A COIN⁴⁷ műveletek olyan katonai, félkatonai, politikai, lélektani és civil akciók, melyekben leverik a lázadást. A terrorizmus elleni harc és a COIN nem a NATO különleges műveleti erők kizárólagos hatásköre, de a különleges műveleti erők egy adott COIN feladatban hatékonyan kiegészítheti a diplomácia, gazdasági, informatikai és katonai műveleteket. Egy terrorfenyegetés, a természeténél fogva, magába foglalja a NATO különleges műveleti erők részvételét, a terrorizmus elleni harc tevékenységeket a COIN műveleteken belül a hadműveleti kontinuumon át.⁴⁸

A terrorizmus elleni harc aktív (támadó) és passzív (védő) jellegű tevékenységek összességét tartalmazza, amelyet a terrorizmus összetettsége és bonyolultsága folytán, annak hatásai ellen rendőri, polgári és katonai szervezetek hajthatnak végre önálló tevékenységgel, vagy együttműködés megvalósításával. A terrorizmus elleni harc feladatait nemzeti érdekből az ország területén belül a Igazságügyi és Rendvédelmi Minisztérium koordinálja és a rendőrség Terrorelhárító Szolgálatja hajtja végre. A különleges műveleti erők alapvetően a terrorizmus elleni harc katonai feladatait hajtják végre nemzetközi viszonyok közötti alkalmazás esetén (missziós tevékenység).⁴⁹

⁴⁶ Nyt. szám: 94/658: Különleges Műveleti Erők Alkalmazási Irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 13.

⁴⁷ COIN - Counter-Insurgency - lázadás elleni

⁴⁸ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-3.

⁴⁹ Porkoláb Imre alezredes: Aszimmetrikus hadviselés. MH ÖHP. PPT előadás. 2008.

A különleges erők a terrorizmus elleni harc katonai feladatait alapvetően az ország területén kívül, nemzetközi viszonyok között hajtják végre, missziós tevékenység keretében.

A különleges erők szerepe a terrorizmus elleni harcban az, hogy kizárják, megelőzzék, vagy elhárítsák a terrorcselekményeket. A Honvéd Vezérkar főnöke, vagy az adott hadműveleti terület parancsnoka utasítására, a kijelölt alegységek végrehajthatnak terror ellenes műveleteket, melyek az alábbiakat tartalmazhatják: túsok mentése, kiemelt fontosságú eszközök terroristáktól való visszaszerzése, terror szervezetek létesítményeinek támadása.

A terroristák elleni megelőző tevékenység célja személyek, létesítmények terroristatámadástól, vagy egyéb támadásoktól való védelme. Felkérés és megfelelő felhatalmazás esetén, a különleges műveleti zászlóalj tanácsadással vagy kiképzéssel támogathat más – elsősorban katonai – szervezeteket a terror vagy egyéb ellenséges fenyegetéssel szembeni sebezhetőség csökkentésére. Amennyiben erre utasítást kap, kiemelt személyek, illetve események fokozott védelme érdekében, a különleges alegységek együttműködhetnek a meglévő biztonsági erőkkel.

A különleges műveleti zászlóaljnak képesnek kell lennie az alábbi feladatok végrehajtására a terrorizmus elleni harc katonai feladatai fogalomkörében:

- Terrorcselekményeket megelőző, illetve kizáró tevékenység⁵⁰ (*terrorizmus elhárítás*);
- bekövetkezett terrorcselekmények felszámolása⁵¹ (*terrorizmus felszámolás*);
- bekövetkezett terrorcselekményekre történő reagálás⁵² (*következménykezelő tevékenység*).
- katonai együttműködés.⁵³

A különleges műveleti erőknek mind a négy részfeladat végrehajtására alkalmasaknak kell lenniük.

---

⁵⁰ Antiterrorism - AT- védelmi jellegű tevékenységek

⁵¹ Counter Terrorism - CT - támadó jellegű tevékenységek

⁵² Consequence Management - CM - stabilizációs tevékenységek

⁵³ Military Assistance - MA - katonai együttműködés

Terrorcselekményeket megelőző, illetve kizáró tevékenység

A terrorizmus elleni megelőző tevékenység célja személyek, létesítmények terror vagy egyéb támadásoktól való védelme, a sebezhetőség csökkentése. Felkérés és megfelelő felhatalmazás esetén, a különleges műveleti zászlóalj tanácsadással vagy kiképzéssel támogathat más, elsősorban katonai szervezeteket. Amennyiben erre utasítást kap, kiemelt személyek, illetve események fokozott védelme érdekében, a különleges alegységek kiegészíthetik a meglévő biztonsági erőket.

A megelőző, illetve kizáró tevékenység másik módja a terrorista objektumok támadása, amely olyan, terror szervezetek ellen mért megelőző csapásokat jelent, melyek célja e szervezetek elemeinek megsemmisítése, szétzüllesztése vagy lefegyverzése még azok akcióba lépése előtt.

Mivel a terrorista elemek azonosítása, azok akcióba lépésük előtt rendkívül nehéz, ezért a különleges műveleti alegységek másik, leggyakoribb tevékenysége a már bekövetkezett terrorcselekmények felszámolása.

Ezen belül a főbb feladatok a következők:

- Terrorcselekményekkel szembeni sebezhetőség csökkentése;
- személyek, létesítmények védelme;
- tanácsadás, más erők kiképzése;
- meglévő biztonsági erők megerősítése;
- terrorista létesítmények támadása, még a terrorista elemek akcióba lépése előtt;
- külképviseletek, nemzetközi kontingensek vagy szervezetek biztosítása, illetve védelme;
- különösen fontos, vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása;
- kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel;
- különleges megfigyelési és felderítési feladatok végrehajtása terrorista elemek, szervezetek felderítésében, valamint a felszámolásukban való részvétel.

Bekövetkezett terrorcselekmények felszámolása

A terrorelhárítás feladatait, és annak támogatását, csak az arra speciálisan felkészített különleges műveleti csoportok (a Rendészeti Biztonsági Szolgálat,

Terrorelhárító Szolgálata által végrehajtott kiképzést követően) képesek eredményesen végrehajtani. A különleges műveleti csoportok speciális felszerelésüknek, kiképzettségüknek köszönhetően kiválóan képesek terrorizmus ellenes feladatok ellátására honi területen vagy külföldön egyaránt. Az terrorizmus ellenes feladatok alapvetően a fizikai biztonság növelését is jelentik.

Főbb feladatok:

- Túsok felkutatása, kimentése;
- terroristák által megszerzett, kiemelt jelentőségű eszközök/veszélyes anyagok visszaszerzése;
- kiemelten fontos, veszélyeztetett személyek védelme, biztosítása, illetve kíséréte;
- terroristák fogságába esett személyek kiszabadításában való részvétel (túszmentő akciók) hadműveleti területen.

Bekövetkezett terrorcselekményekre történő reagálás

A bekövetkezett terrorcselekményekre történő reagálás a különleges alegységek által végrehajtható feladat a túsok, illetve kiemelt jelentőségű eszközök, terror szervezetektől való kimentése.

A bekövetkezett terrorcselekményekre történő reagálás célja: személyek, kiemelten fontos anyagok, eszközök terroristák kezéből való minél rövidebb időn belül történő kiszabadítása (visszaszerzése) gyors, meglepetésszerű és sokkoló hatású, erőszakos tevékenység által, még mielőtt a terrorista elemek, illetve szervezetek akciójukkal céljukat elérnék. A túsok biztonsága és az eszközök épségben való visszaszerzése alapvető követelmény a végrehajtás során.

Katonai együttműködés

A különleges műveleti erők a feladataikat végrehajthatják önállóan, illetve társ fegyveres szervezetekkel együttműködve. A NATO terrorizmus elleni koncepciója alapján kijelenthetjük, hogy csak katonai eszközökkel nem lehet leküzdeni a terrorizmust. A fellépő katonai műveleteket össze kell hangolni és a jogi, információs, diplomáciai és gazdasági kezdeményezésekkel összhangban kell végrehajtani. A legtöbb országban a polgári hatóságok – belügyminisztérium-, pénzügyminisztérium-, idegenrendészeti hatóság megfelelő, alárendelt szervei –

vesznek részt a terrorizmus elleni harcban. A különleges műveleti erők ezeket a hatóságokat támogatva, velük szorosan együttműködve tevékenykedhetnek.

A terrorizmus elleni harc során, a különleges műveleti alegységek által végrehajtható feladatok:

Túszok, fogságba esett személyek, illetve kiemelt jelentőségű eszközök, terror szervezetektől való kimentése, visszaszerzése

Célja: személyek, kiemelten fontos anyagok, eszközök terroristák kezéből való kiszabadítása (visszaszerzése) gyors, meglepetésszerű és sokkoló hatású, erőszakos tevékenység által. A túszok biztonsága és az eszközök épségben való visszaszerzése alapvető követelmény a végrehajtás során.

Terrorista létesítmények és szervezetek támadása

Olyan, terror szervezetek ellen mért megelőző csapásokat jelent, melyek célja e szervezetek elemeinek megsemmisítése, szétzüllesztése vagy lefegyverzése, még azok akcióba lépése előtt.

A terrortámadásokkal szembeni sebezhetőség csökkentése

Olyan más, elsősorban katonai, vagy egyéb állami szervezetektől érkező felkérésre való reagálás, mely során kiképzői vagy tanácsadói tevékenységgel segít a különleges műveleti zászlóalj e szervek terrorista vagy ellenséges fenyegetéssel szembeni sebezhetőségének csökkentésében. E tevékenység szintén magában foglalja a meglévő védelmi és egyéb, fizikai biztonságot szolgáló rendszabályok hatékonyságának értékelését, a felkérő szervek védelme érdekében.

Korunk egyik legnagyobb kihívása a terrorizmus. Az ellene folytatott küzdelem katonai feladatainak végrehajtása során a különleges műveleti erők hatékony eszköznek bizonyulnak. A kis csoportokban tevékenykedő, viszonylag nagy szabadságfokkal rendelkező erők számos területen képesek megfelelő válaszlépések megtételére, amellyel csökkenthetik a terroristák eredményességét és megnövelhetik a kudarcuk esélyét. Arra azonban hiábavaló gondolni, hogy a terrorizmus gyökereinek kezelése nélkül a különleges műveleti erők egymagukban képesek lennének a probléma kezelésére.⁵⁴

---

⁵⁴ Szarka Csaba őrnagy: A különleges erők szerepe a XXI.-ik század hadviselésében. Szakdolgozat. ZMNE. 2005. p 18.

1. 8. 2. KATASZTRÓFAVÉDELMI FELADATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL ÉS HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

A humanitárius segítségnyújtó műveletek célja csökkenteni a természeti vagy mesterséges eredetű katasztrófák következményeit, ezáltal enyhíteni az emberi szenvedést, éhínséget, stb. A különleges műveleti erők ilyen esetekben hasonló/megegyező feladatokat látnak el, mint a Magyar Honvédség más alakulatai.

„A humanitárius műveletek a természeti katasztrófák vagy mesterséges katasztrófák után folytathatók. Humanitárius művelet lehetséges egy konfliktus következményeként, vagy politikai, vallási és etnikai üldöztetés miatt. A művelet vezethető a befogadó nemzet kérése alapján, béketámogató műveletként, önálló feladatként, illetve más civil szervezet által vezetett humanitárius művelet részeként, ahhoz való csatlakozással. A humanitárius műveletek vezetése a nem kormányzati szervezetek (NGO) ⁵⁵ és nemzetközi szervezetek alapvető feladata. (IOs).” ⁵⁶; ⁵⁷

„A katasztrófa-elhárítást támogató műveletek szoros kapcsolatban állnak a humanitárius műveletekkel. A művelet az élet megmentéséhez szükséges eszközök fenntartását és alkalmazását jelenti, illetve nagyon gyors reagálást követel, különösen rendkívüli éghajlati viszonyok között.” ⁵⁸

A katasztrófavédelmi és humanitárius segítségnyújtásban a különleges műveleti erők feladatai lehetnek:

- Híradás kiépítése, helyreállítása;
- azonnali tervező, szervező, felderítő, vezetési és irányító, valamint egészségügyi, műszaki, biztosító vagy humanitárius segítségnyújtás, béke- és válsághelyzetben, illetve természeti katasztrófa elhárítása során;
- infrastruktúra helyreállításában való részvétel humanitárius segítségnyújtás keretén belül;
- kritikus létesítmények helyreállítása, kiépítése.

A különleges műveleti erők a katasztrófavédelmi és humanitárius műveletek teljes spektrumában alkalmazhatók, illetve annak részfeladatait hajtják végre, a

---

⁵⁵ NGO - Non governmental Organization - nem kormányzati szervezet

⁵⁶ IOs - International Organizations - nemzetközi szervezetek

⁵⁷ AJP-3.4 Allied joint Doctrine for Non-article 5, Crisis Response Operations. p 4-2.

⁵⁸ AJP-3.4 Allied Joint Doctrine for Non-article 5, Crisis Response Operations. p 4-3.

művelet során együttműködnek más szervekkel. A nemzetközi feladatok végrehajtását minden esetben felkérésnek kell megelőznie.

A feladatok végrehajtására az teszi alkalmassá a különleges műveleti alegységeket, hogy a csoportok szervezete tartalmazza azokat a szakterületeket (műszaki, fegyveres, híradó, egészségügyi), melyek a legnagyobb hatásfokkal tudják segíteni a rászorulókat.

A csoportok, alegységek tevékenységét közvetlenül a katasztrófavédelem szakemberei, illetve a katasztrófavédelem adott területen lévő operatív csoportjai irányítják.

A Magyar Honvédség lehetőségei korlátozottak a segítségnyújtás módjait és anyagi kereteit illetően, így hát ilyen irányú tevékenysége inkább kiegészíti, mintsem pótolja a célirányosan erre létrehozott szervek tevékenységét.

A különleges alegységek igen alkalmasak lehetnek egyes segítségnyújtási feladatokra, főként ha – a több módon, akár légi úton való kijuttathatóságuk miatt – az adott helyszín távoli, vagy nehezen megközelíthető. Ilyen eseteknél további előnyt jelent a csoportok igen nagy távolságban való kommunikációs lehetősége, valamint a huzamosabb ideig, önfenntartó módon való tevékenységének képessége.

1. 8. 3. BÉKE ÉS HÁBORÚS KUTATÓ-MENTŐ FELADATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL

A honi területen való kutatás-mentés alaprendeltetészerűen a légierő kötelékébe szervezett kutató-mentő alegységek feladata. Meglévő eszközeik és kiképzettségüknel fogva, e tevékenységet elsősorban béke viszonyok között gyakorolják. A különleges alegységek viszont, szintén saját meglévő eszközeiknél és meglévő képességeik miatt, igen alkalmasak harci körülmények között – akár honi területen kívül eső, egyéb hadműveleti területen is – e feladatra. Ettől függetlenül, egyes helyzetek megkívánhatják a légierő valamelyik kutató-mentő alegységének teljes egészében, vagy bizonyos speciális szakképzettségű tagjai (pl. egészségügyi szakszemélyzet, technikai mentés esetén repülő műszaki technikus) a harci mentésbe történő bevonását is.

A különleges műveleti erők önállóan hajthatnak végre haderőnemen belüli harci kutatást és mentést (*saját különleges műveleti operátor kimenekítése*), illetve más haderőnemmel közösen, amely során repülőgépek, hajók bajba jutott személyzetének harci körülmények közötti felkutatása és kimentése történik.

Abban az esetben, amikor a háborús kutatás-mentés nem haderőnemen belül történik, hanem a különleges műveleti alegységek alapvető képességét alkalmazzák más haderőnem érdekében, akkor a kiegészítő műveletek keretében kerül sor a feladat végrehajtására.

A háborús kutató-mentő feladat ellenséges környezetben végrehajtott, erőszakos, támadó jellegű művelet, az eltűnt, elrabolt személy(ek), eszköz(ök) visszaszerzésére.

Szövetséges (*vagy koalíciós*) műveletek során olyan esetekben, amikor a hadműveleti területen felmerült mentési feladat mélysége meghaladja az erre kijelölt, szervezetszerű kutató – mentő alegységek képességeit, a különleges műveleti egység feladatul kaphatja ennek végrehajtását. Ilyen esetekben viszont számolni kell azzal, hogy a megbízás – ha ideiglenesen is – erőket von el az alaprendeltetészerű feladatok ellátásától. Mindemellett, a különleges alegységek azon egyedülálló képessége, hogy rejtve képesek az ellenséges védelmi rendszereken áthatolni és nagy mélységben, éjszakai körülmények és zord időjárás viszonyok között is önállóan tevékenykedni, igen alkalmassá teszi őket ilyen jellegű feladatok végzésére. Ennek okán, NATO vagy koalíciós műveletek esetén a hadszíntéri egyesített erők parancsnoka meghatározhatja, hogy a különleges erők az ún. „Egyesített Kutató – mentő Központban” is képviseltessék magukat.

1. 8. 4. AZ INFORMÁCIÓS MŰVELETEK TÁMOGATÁSA

A katonai tevékenységek az információs műveletek minden fajtájában és időszakában folytatható tevékenység.

Az információs műveletek célja kettős: Egyrészt védeni a saját információs és C2⁵⁹ rendszerünket, másrészt bénítani, megsemmisíteni az ellenség hasonló rendszereit.

A különleges műveleti erők képesek támogatni a támadó jellegű információs műveleteket akár önállóan, akár más ellenálló erőkkel együttműködve. Az utóbbi esetben olyan kritikus információkhoz juthatnak, amelyek más eszközökkel nem érhetőek el.

---

⁵⁹ Command and Control - C2 - vezetés és irányítás

A különleges műveleti alegségek a következő képességeket biztosítják:

- Fizikailag képesek megsemmisíteni ellenséges információs műveleti eszközöket;
- képesek kihelyezni és működtetni zavaró berendezéseket;
- képesek biztosítani speciális technológiák alkalmazását, amivel hatékonyan lehet pusztítani az ellenség információs műveleti eszközeit, összeköttetéseit.

A különleges műveleti alegségek a következő tevékenységeket képesek végrehajtani:

- Támadások végrehajtása kritikus információs struktúra ellen, amely közvetlenül támogatja az ellenség C4I⁶⁰ rendszerét;
- információkat képesek szerezni az ellenség C4I rendszeréről;
- képesek célmegjelölőket alkalmazni légi támadó eszközök számára.

A különleges műveleti erők alkalmasak elzárt területeken összegyűjteni és jelenteni az információs műveletek hatásait. Képesek alapvető információkat szerezni, és felmérni a támadó jellegű információs műveletek hatását a létesítményeken, valamint azok pszichológiai illetve fizikai eredményességét a lakosságon, az ellenség polgári vezetési rendszerén és katonai erején.

Az információs műveletek érdekében a különleges erők feladatai:

- Az ellenség információs infrastruktúrájának megsemmisítése nehezen megközelíthető területen;
- célfelderítés (megjelölés) végrehajtása az ellenség információs hadviselési létesítményein, illetve eszközein;
- visszacsatolás és elemzés a PSYOPS műveletekről;
- adatok biztosítása a saját információs műveletek eredményeiről;
- az elektronikai harc eszközeinek, a felderítő- és figyelőrendszer elemeinek telepítése, illetve felügyelete;
- megtévesztő műveletek sikere érdekében diverziós támadások végrehajtása önállóan vagy más erőkkel együttműködve.
- támadások végrehajtása kiemelten fontos információs struktúra ellen, amely közvetlenül támogatja az ellenség C4I rendszerét;
- információ szerezés az ellenség C4I rendszeréről.

---

⁶⁰ Command, Control, Communications, Computers and Intelligence - C4I - vezetés, irányítás, hírközlés, számítástechnika és felderítés

1. 8. 5. KIEMELTEN FONTOS SZEMÉLYEK, ILLETVE OBJEKTUMOK BIZTOSÍTÁSA ÉS VÉDELME

Kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelmekor, az alábbi feladatok hajthatók végre:

- „Kiemelten fontos, veszélyeztetett VIP - személyek védelme, biztosítása, kíséréte;
- külképviseletek, nemzetközi kontingensek, szervezetek biztosítása, védelme (külön felkérés és felhatalmazás alapján);
- különösen fontos vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása;
- kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel.”⁶¹

1. 8. 6. TÚSZMENTÉS VÉGREHAJTÁSA HADMŰVELETI TERÜLETEN

A túszmentés olyan fogalom, melybe beletartozik a célszemély azonosítása, kiemelése és visszaszállítása ellenséges területről saját területre. Ez a nemzeti felelősség műveleti területén végrehajtható, nem NATO jellegű művelet. A különleges műveleti erők meghatározott tevékenységeket hajtanak végre a nem hagyományos hadviselés vagy a közvetlen akció feladataiból, azzal a céllal, hogy eredményesen támogassák a teljes katonai műveletet. A különleges műveleti erők nem hagyományos segített menekítést hajtanak végre a nem hagyományos hadviselés során és kimenekítési műveletet közvetlen akció feladat során.

Egy NATO megbízás keretében működő különleges műveleti csoport általában nem vállalkozik túszmentésre. Ez azonban nem teszi lehetetlenné bizonyos körülmények közt a NATO különleges műveleti erők közvetlen vagy indirekt részvételét. A különleges műveleti erők nem hagyományos mentésnél támogathatják a mentési kísérleteket.

A túszmentési műveletek, olyan műveletek, melyek biztosítják a túsz kiszabadulását, vagy olyan ezzel összefüggésben lévő műveletek, amelyek hasonló egyedi technikát és szakkiképzést alkalmaznak. A túsz (hostage) szó jelentheti a magányos fogolytól az egészen nagy csoportig, felfegyverzett egységek, vagy a helyi

---

⁶¹ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008. p 22.

lakosság közt szétszóródott felfegyverzett bandák által fogva tartott egyéneket.⁶²

Ezek a műveletek két kategóriába sorolhatók:

- Előkészített;
- az utolsó pillanatban végrehajtott.

Az előkészített műveletek több szervezetet magába foglaló műveletek, egy civil kormányzati vezetéssel.

A másik típusú műveletek akkor szükségeltetnek, amikor nincs elegendő idő a tervek kidolgozására, vagy úgy vélik, hogy a túszer (ok) élete közvetlen veszélyben van.

Ezek katonai irányítású műveletek, különösen, amikor bizonytalan, ellenséges vagy tiltott területeken következnek be – úgymint: nem harcolók evakuálása – és ezért egy katonai típusú csapatösszetétel szükségeltetik. A politikai erőknek azonban – ha elérhetők – ezekben a műveletekben támogató szerepük lehet.

A túszermentés alapvetően nemzeti feladat. A legtöbb ország valószínűleg támogatná annak az országnak a nemzeti hatóságait – beleértve a saját hatóságait is – a túszerügy megoldásában, ahol az incidens megtörténik. Sok országnak van esetlegességi terve egy túszermentő csapat hadrendbe állítására/telepítésére. Ezek a túszermentő erők a honvédségen, a rendőrségen vagy egyéb törvényes szervezeteken belül találhatóak. Nem valószínű, hogy egy nemzet átadná a hadműveletek vezetését a NATO-nak egy ilyen jellegű csapat vagy művelet esetén. Azonban, a NATO különleges műveleti erőt – *(nem mindegyik NATO különleges műveleti erők vannak kiképezve túszermentésre)* – felkérheti az érdekelt ország, hogy támogassa, vagy, hogy előkészítsen és végrehajtsa egy sürgős feladatot a teljesebb és megfelelőbben kiképzett csapat megérkezése előtt.⁶³

A túszermentési műveletek az alábbi részfeladatokat tartalmazzák:

- Célszemély tartózkodási helyének azonosítása;
- célszemély kiemelése;
- célszemély visszajuttatása saját területre.

⁶² AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-4.

⁶³ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-4.

A műveletek sikere alapvetően függ a részletekbe menő tervezéstől, a begyakorlástól és a megbízható felderítési információktól.

A különleges műveleti erők a következő mentési feladatokat hajthatják végre hadműveleti területen:

- Hadifoglyok (foglyok), vagy kiválasztott személyek (saját, vagy szövetséges) kimenekítése;
- harci kutató mentő tevékenység végrehajtása, gépszemélyzet kimenekítése;
- különösen fontos technikai eszköz, berendezés visszaszerzése.

1. 8. 7. RÉSZVÉTEL A TÖMEGPUSZTÍTÓ ÉS HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK ELTERJEDÉSE ELLENI HARC KATONAI FELADATAIBAN

Azok a tevékenységek, melyek a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris fegyverek védelmét, tilalmát, megsemmisítését vagy biztonságossá tételét biztosítják, lényegüknél fogva komplexek. Restriktív (korlátozó) OPSEC⁶⁴ eljárást követnek, és általában szükséges egy speciálisan kiképzett és felszerelt személyi állomány alkalmazása. Egy NATO művelet összefüggésében: a NATO különleges műveleti erők bevonása a VBRN fegyverek és/vagy a hozzá kapcsolódó eszközök, berendezések betiltásában, elfogásában, vagy védelmében, alkalmazkodni fog a szövetség más tagjaihoz, akik rendelkeznek ezekkel a speciális lehetőségekkel. Az utolsó pillanatban, ahol a különleges csapatoknak nem áll rendelkezésre elegendő idő, hogy megelőzzék a VBRN fegyverek alkalmazását, vagy azok azonnali betiltása válik szükségessé, a hatalom használhat más NATO erőket is, hogy lefoglalja az eszközöket, elrettentsen, megvédjen, vagy hozzájáruljon a VBRN fegyverek, eszközök hatástalanításának folyamatához, valamint a csatlakozó ellenséges erők felkutatásához.⁶⁵

„A VBRN fegyverek, valamint a hagyományos fegyverek, fegyverrendszerek veszélyes mértékű és nem ellenőrzött elterjedése kiváltképpen nagy veszélyt jelent a biztonsági környezetre, éppen ezért rendkívül lényeges feladat ennek megakadályozása és az erre irányuló tevékenység visszaszorítása. Ugyanitt

⁶⁴ OPSEC - Operations Security - hadműveleti biztonság

⁶⁵ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-3; p 2-4.

megemlíthetjük a kor magas színvonalán álló, „szupertekológiájú” fegyverek esetleges elterjedését is.

A tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozására irányuló feladatok lehetnek:

- A tömegpusztító fegyverek tervezésének, fejlesztésének, felderítése és megakadályozása;
- tömegpusztító fegyverek törvényellenes előállításának megakadályozása;
- a gyártási technológia kereskedelmének megakadályozása;
- tömegpusztító és hagyományos fegyverek törvénytelen kereskedelmének megakadályozása.

A különleges műveleti erők feladataik végrehajtása során a nem hagyományos és közvetlen műveletek, valamint a különleges felderítés módszereit alkalmazzák a siker elérése érdekében. A feladatok végrehajtása során a különleges műveleti erők megerősíthetők speciális szakértőkkel, technikusokkal, tanácsadókkal.”⁶⁶

1. 8. 8. RÉSZVÉTEL A BŰNSZERVEZETEK ELLENI HARC KATONAI FELADATAIBAN (HADMŰVELETI TERÜLETEN)

Magyarországon a bűnszervezetek elleni tevékenységek koordinálását a Magyar Köztársaság Igazságügyi és Rendészeti Minisztériuma hajtja végre, így a különleges műveleti erők alkalmazása csak külön felkérés és felhatalmazás alapján történhet.

„A különleges műveleti erők hadműveleti területen, katonai feladatok ellátása révén – a megfelelő jogi háttér biztosítottága esetén – részt vehetnek olyan bűnüldözési feladatokban, mint például a drog elleni tevékenység, vagy az emberkereskedelem elleni küzdelem.

Ezen feladatok végrehajtása során a különleges műveleti erők a közvetlen műveletek, illetve a különleges felderítés és megfigyelés harceljárásait alkalmazva hajtják végre tevékenységüket. Nemzetközi feladat végrehajtása során a különleges műveleti erők tevékenysége alapvetően a befogadó nemzet kábítószer ellenes egységeinek a katonai segítségnyújtás feladatrendszerén belül történő kiképzésére

---

⁶⁶ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 23.

korlátozódik. Minden más műveletet külön intézkedésben kell szabályoznia a politikai és a katonai döntéshozóknak.”⁶⁷

1. 8. 9. HELYI SZERVEKEL VALÓ KAPCSOLAT

Különösen az NA5CRO-k⁶⁸ alatt a JFC⁶⁹ -nek szüksége lehet arra, hogy kommunikáljon a régió katonai erőinek munkatársaival, különböző katonai jellegű szervezetekkel, civil pártokkal, kormányzati vagy nem kormányzati szervezetekkel. Ez a kommunikáció történhet kibocsátott parancsok/utasítások/rendelkezések formájában az egyezmény időtartama alatt napi teljesítésben, ami a CJTF⁷⁰ misszió részét képezi. Egy ezzel foglalkozó hivatal FLO⁷¹ létrehozása tovább könnyítheti ezeknek a kapcsolatoknak a zavartalan működését.

Ez a koordinációs hivatal fontos eszközévé válhat az összhaderőnemi kötelék parancsnok számára a misszió végrehajtása tekintetében. Egy művelet alatt a parancsnokok szükségesnek fogják találni, hogy a fő csoportok katonai és/vagy politikai vezetői együtt tárgyaljanak egyezményekről, közvetítsenek viták megoldásában, és hogy biztosítsák a résztvevő csoportok együttműködését.

Helyi szinten, a létrehozott koordinációs hivatal egy „forró vonal” (hot line) lehet, amelyen keresztül a helyzetek gyorsan megoldhatóak lennének, vagy a tárgyalások könnyebben folyhatnának.

A különleges műveleti erők felbecsülhetetlen támogatást nyújthatnak a koordinációs hivatal számára a különleges felderítés és megfigyelés végrehajtásával a JOA-en⁷² belül. A HUMINT alkalmazásával időben megszerzett információk, a helyi feltételek és csoportok egyedi kulturális tudatosságáról fontosak lehetnek, továbbá a helyi csapatokat a katonai segítségnyújtás eszközével támogathatják.⁷³

1.9. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK ALAPELVEI, SZÜKSÉGES KÉPESSÉGEI

Annak ellenére, hogy a különleges műveleti erők gyakran bonyolult és szokatlan eljárásokat és eszközöket használnak, a siker kulcsa mégis a különlegesen

⁶⁷ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p. 24.

⁶⁸ NA5CRO - Non Article 5 Crisis Response Operations - 5. cikkely alá nem tartozó válságreagáló műveletek

⁶⁹ JFC - Joint Force Commander - összhaderőnemi kötelék parancsnok

⁷⁰ CTJF - Commander Joint Task Force - Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék parancsnok

⁷¹ FLO - Faction liaison office - koordinációs hivatal

⁷² JOA - Joint Operations Area - összhaderőnemi hadműveleti terület

⁷³ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2 - 4; p 2 - 5.

kiképzett állomány. Ezért alapvető követelmény, hogy a műveleti terv és az alkalmazott eljárás egyszerű legyen, hogy a parancsnok szándéka mindenki számára világossá váljon.

A rendelkezésre álló különleges műveleti erők mennyisége korlátozott és számuk rövid időn belül nem növelhető. A különleges műveleti erők harci hatékonyságát az jelenti, hogy erőkifejtésüket közvetlenül, vagy közvetve, a döntő időben és helyen összpontosítják. Gondoskodnak arról, hogy a különleges műveleti erők erőkifejtése ne forgácsolódjon szét látványos, de ugyanakkor hadászati vagy hadműveleti szempontból haszontalan célpontok ellen. A különleges műveleti erők részére kijelölt feladat közvetlenül a döntő hadászati, vagy hadműveleti szintű célok megvalósulását szolgálja.

*A különleges műveleti erők alkalmazásának alapelvei a következők:*⁷⁴

- Célirányosság;
- támadó jelleg;
- erőkonzentráció;
- erősokszorozó tényező;
- erők és eszközök gazdaságos alkalmazása;
- mozgékonyság;
- a vezetés egysége;
- információ- és fizikai védelem;
- meglepés;
- egyszerűség.

A különleges műveleti erők alkalmazásának alapelvei részletes kibontását a 4. számú melléklet tartalmazza.

A különleges műveleti erők szükséges képességei

Annak érdekében, hogy egy felajánlott nemzeti erő megfeleljen a NATO különleges erők⁷⁵ kötelékében való tevékenységre, a következő alapképességekkel kell rendelkeznie:

---

⁷⁴ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008. p 4-6.

⁷⁵ NATO SOF - NATO különleges erők

- Legyen képes összehangoló tevékenységet és feladattervezést végrehajtani különleges műveleti szinten;
- legyen képes modern, kis súlyú, megbízhatóan működtethető, mobil, valamint kis valószínűséggel felderíthető eszközöket felhasználva „NATO SECRET” szinttől titkos – különleges műveletek végrehajtása során a „COSMIC TOP SECRET” szintig – összeköttetést fenntartani a műveleti részlegek és a műveletet irányító parancsnokság között;
- legyen képes a katonai műveletek teljes spektrumában a különleges erők által végrehajtandó három alpművelet (*különleges felderítés és megfigyelés, közvetlen műveletek, katonai segítségnyújtás*) feladatainak végrehajtására;
- legyen képes szárazföldi-, légi-, tengeri (*vízi*) úton be-, illetve kijutni a műveleti területre, illetve a műveleti területről);
- legyen képes különleges műveleti csoportokat működtetni ellenséges, vagy ellenség által elzárt területeken, illetőleg nagy mélységben;
- legyen képes az alkalmazott különleges műveleti csoportokat felderítési adatokkal ellátni, valamint vezetni azokat;
- legyen képes többnemzetiségű összhaderőnemi alkalmi harci kötelék részeként tevékenykedni;
- legyen képes ellenséges, vagy ellenség által elzárt területen harcképességének megőrzésére, illetve túlélésre;
- legyen képes más nemzetekkel, közösségekkel kapcsolatot teremteni/ együttműködni;
- legyen képes biztosítani az erők megóvását.

A különleges műveletek sikerességét biztosító tényezők:

- Tisztán, világosan és érhetően meghatározott egyértelmű célok;
- eredményes C4I támogatási rendszer;
- hozzáértő, szakszerű tervezés és végrehajtás;
- a feladatnak megfelelően képzett, felszerelt és szervezett erők alkalmazása.

1. 10. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ALEGYSÉGEK ALKALMAZÁSÁNAK FÁZISAI

Telepítést megelőző fázis

Ebben a fázisban történik a különleges műveletek hadműveleti területének meghatározása. Ez természetesen a különleges műveletek teljes spektrumában egy folyamatos tevékenység, amely szervesen integrálódik a különleges műveleti alegységek napi tevékenységébe. A telepítést megelőző fázisban a különleges műveleti zászlóalj területelemzést hajt végre, különös figyelemmel a regionális kérdésekre. A különleges műveleti zászlóalj ezek után bedolgozik a magasabb kötelék, illetve parancsnokság elhatározásába és részt vesz a hadműveleti, illetve harcparancs elkészítésében.

Miután a legtöbb nem hagyományos hadviselési tevékenység általában sokrétű koordinációt igényel más szervektől is, így a kidolgozás néhány elemét más kormányzati szervek (titkosszolgálatok, rendőrség stb.) is végrehajthatják a különleges műveleti zászlóalj igényei alapján.

Telepítést megelőző fázis tevékenységét végre lehet hajtani más különleges műveleti tevékenység során, pl.: humanitárius segítségnyújtás, közös kiképzés stb. keretén belül is. Ez a különleges műveleti felfogás másságából ered, hiszen a különleges műveleti alegységek feladata a folyamatos információgyűjtés, elemzés, archiválás, frissítés, melyet később adott esetben teljesen más különleges műveleti feladat során, más aspektusból lehet felhasználni. Ebben a fázisban hajtják végre a különleges műveleti csoportok mindenoldalú felkészítését is.

Telepítési fázis

A telepítési fázisban a különleges műveleti alegység végrehajtja a különleges műveletek hadműveleti területre történő telepítést, melyet általában a légierő, illetve haditengerészet támogat, de végrehajtható polgári szervezetek és eszközök bevonásával is. Ebben a fázisban hajtják végre a az együttműködési feladatokat a körzetben lévő saját/együttműködő erőkkel.

A telepítés fázisa gyakorlatilag az adott területre történő kijuttatástól a harctevékenységek megkezdéséig tart.

Alkalmazási fázis

Az alkalmazási fázisban a különleges műveleti alegység tovább folytatja a különleges műveletek hadműveleti területe meghatározását, pontosítását, és végrehajtja a műveleti parancsok pontosítását, kiadását.

Ezek a műveleti parancsok a már fent említett nem hagyományos hadviselés fajtákat tartalmazzák.

A nem hagyományos hadviselés természetéből fakadóan, amely alapvetően függ a feladat időtartamától, a rendelkezésre álló erőforrásoktól, és a konfliktus természetétől, a különleges műveleti alegységek a nem hagyományos hadviselés fajtáinak teljes skáláját végrehajthatják, akár egy időben is.

A különleges műveleti alegységek tevékenységének célja, hogy stabil politikai, katonai feltételeket teremtsenek, amelyek lehetővé teszik a konfliktus utáni rendezést. Ilyen tevékenység lehet például, amikor a sikeres harctevékenység után lefegyverzik a gerilla erőket, új biztonsági erőket hoznak létre, illetve a volt gerillák társadalomba történő beintegrálódását segítik elő, valamint segítséget nyújtanak a humanitárius műveletek végrehajtásához.

Visszatelepítési fázis

A visszatelepítési fázisban a különleges műveleti alegység végrehajtja a különleges műveletek hadműveleti területről történő kivonást.

Ennek tartalma gyakorlatilag megegyezik a telepítés fáziséval, azzal a különbséggel, hogy itt a hazatelepülés a véghelyzet.

Visszatelepítést követő fázis

A különleges műveleti alegységek ebben a fázisban pontosítják a feladat végrehajtása során megszerzett információkat, melyekkel megújítják az adattárakat, területértékeléseket, stb.

1. 11. KÖVETKEZTETÉSEK

Ezen fejezet alapvető célja a magyar különleges műveleti erők számára javasolt sajátos követelményrendszer bemutatása volt. Összegeztem és értelmeztem a NATO, ezen belül a Magyar Honvédség rendszerében, a különleges műveletek helyét, szerepét, feladatrendszerét. Determináltam a különleges műveleti erők

alkalmazási kereteit, a megváltozott biztonsági környezetben a különböző háborús és nem háborús katonai műveletekben.

Napjaink és a jövő háborús területein, a NATO és EU vezette nemzetközi katonai műveletekben kiemelt szerepet töltenek és tölthetnek be a különleges műveleti erők.

A különleges műveletek olyan katonai tevékenységek, amelyeket nem hagyományos módszerekkel, különlegesen szervezett, kiképzett és felszerelt katonai erők hajtanak végre, meghatározott katonai, politikai, gazdasági vagy pszichológiai célok elérése érdekében ellenséges, nem szimpatizáns, vagy politikailag igen ingoványos területen.

A különleges műveleti erők bevetethők a béke, konfliktus és háború időszakában is, illetve az aszimmetrikus kihívások megoldása terén. Műveleteiket végrehajthatják, teljesen önállóan, avagy a hagyományos erők műveleteivel együttműködve.

Politikai és katonai okok gyakran hatással vannak a különleges műveletekre, megkövetelve a titkos, fedett (*izolált*) tervezést és e műveletek végrehajthatóak nyíltan, rejtetten, illetve titkosan.

A különleges műveletek a kockázat mértékében, a végrehajtás módjaiban, az alkalmazás jellegében, a saját erők általi támogatástól való függetlenségében és a részletes, aktuális hírszerzési, felderítési adatoktól való függőségben rendszerint eltérnek a hagyományos műveletektől.

A különleges műveletek mára a hadszíntéri műveletek szerves részévé váltak, ami egyaránt érvényes a fegyveres konfliktusok teljes skáláján. Amíg az ilyen jellegű műveletek a hadszíntéri műveletekkel párhuzamosan, azoktól függetlenül is végezhetők külön stratégiai vagy nemzeti célok támogatására, többségükben mégis az adott hadműveleti siker elérése érdekében, a hagyományos kötelékek tevékenységével összhangban kerülnek tervezésre és végrehajtásra.

A fentiekre tekintettel megállapíthatjuk, hogy a különleges műveletek a hagyományos hadműveletek kiegészítői és támogatói, nem pedig helyettesítői. Ez a mondat így megfogalmazva, napjainkban nem minden politikus, illetve katonai vezető számára egyértelmű. Hiszen, ha ezek a katonák ilyen jók és feladat végrehajtásaik ilyen hatásosak, akkor minél többet kell kiképezni, felszerelni és adott helyen és pillanatban bevetni és máris nyert ügyünk van – gondolják közülük sokan.

Fontos felhívnom a figyelmet arra, az egyszerű, több más ország haderejében bevált alapszabályra, amely szerint a különleges műveleti erők katonái nem képezhetők ki nagy tömegben, valamint nem minden katona alkalmas az általuk alkalmazott katonai műveletek végrehajtására. A különleges műveleti zászlóalj nem lehet a különböző átalakuló, esetleg megszűnő alakulatok befogadó helye. Az itt szolgálatot teljesítő személyeknek a haderő elitjének kell lenniük, minden tekintetben.

Megállapíthatjuk, hogy az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj megnevezése helyesen MH 34. Bercsényi László Különleges Erők Zászlóalj lenne. Ez egyébként az a zászlóalj rendszeresített karjelzésén is látható. *(A következőkben, az értekezésem tartalmi részében a jelenlegi, katonailag elfogadott meghatározásokat fogom alkalmazni).*

A különleges műveleti zászlóalj amennyiben eléri az előírt teljes műveleti képességét, akkor hatékonyan alkalmazható a különböző katonai műveletekben, illetve azok támogatásában.

A különleges műveleti erők a jövőben is fontos szerepet fognak betölteni a különböző konfliktusok megoldása, illetve a terrorizmus (gerillák) elleni harc megvívása során, hiszen a világban fokozottan alakulnak ki kisebb regionális válságok, fegyveres konfliktusok.

Az országok, népek, vallások, stb.. között kialakult ellentétek, a társadalmak előtt álló veszélyek kezelésére a legalkalmasabb és leghatékonyabban alkalmazható katonai erő a különleges műveleti erők.

A létrejövő különleges műveleti erőknek rugalmasan alkalmazható fegyveres erőnek kell lennie, amely az ambíciószintekben meghatározott földrajzi és klimatikus környezetben, a nemzeti és a szövetségi feladatok meghatározott spektrumában egyaránt felhasználható a hagyományos háború megvívásától kezdve a béketámogató műveletekig bezárólag.

Szeretném tudatosítani az első fejezet zárógondolataként a következőket: A különleges műveleti zászlóalj csak az előírásoknak, jogszabályoknak megfelelő és meghatározott körülményekre felkészített, és a különleges műveleti zászlóalj feladatlistáján szereplő feladatokat láthat el. Minden ezektől eltérő, más jellegű feladatok végrehajtása nem megengedhető, mivel veszélyeztetheti a zászlóalj kiképzettségi/felkészültségi színvonalát, illetve harckészültségi fokát.

A következő fejezetben felvázolom a kutatási eredményeim alapján a műveleti zászlóaljnak az elgondolt szervezeti felépítését, bemutatom a főbb alegységeit.

2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

„Egy kis kötelék hadműveleti vagy hadászati célok elleni alkalmazásának sikere általában különlegesen felszerelt, kiképzett és átlag feletti képességekkel bíró személyeket kíván, akik olyan módszereket alkalmaznak, melyek a hagyományos kötelékekre nem jellemzők.”⁷⁶

Ebben a fejezetben bemutatom, hogy a kutatásaim szerint miként határozom meg a zászlóalj szervezeti felépítését, főbb vonalakban. Figyelembe véve mindazon feladatokat, tevékenységeket, amelyet a zászlóalj kaphat. Kiindulási alapom az úgynevezett önálló zászlóalj, amely képes tagjait kiválogatni, kiképezni, felkészíteni és természetesen logisztikailag is kiszolgálni. Összehasonlítási alapként előjáróban ismertetem kivonatosan, pár meghatározó ország különleges egységének szervezeti felépítését.

Egyesült Királyság: A brit haderő különleges műveleti erőihez tartozó SAS⁷⁷ egy olyan egység, amelyet a II. világháborúban hoztak létre és az egyik legtöbbet „foglalkoztatott” katonai szervezet. A magját az úgynevezett „SABRE”⁷⁸ harci századok alkotják. Minden század négy, egyenként 16 fős osztagból áll: ejtőernyős, hegyi, sarkvidéki, és sivatagi gépjárműves, (partvidéki műveletekhez: csónakos szakasz, és gyorsreagálású szakasz). Az osztagokon belül 4 fős harcoló járőrt alakítanak ki, amelyet általában egy-egy híradó, műszaki/robbantási, egészségügyi és nyelvspecialista alkot.

Amerikai Egyesült Államok: A zöldsapkásokat a világ legnagyobb különleges erejeként tarthatjuk számon. Összesen hét, egyenként kb. 1200 fős Green Berets csoport van. Legkisebb műveleti egysége az un. A csoport, amely 12 fő hivatásos katonából áll. Parancsnoka százados és a műveletirányító tiszt főhadnagy. A csoport többi tagja tiszthelyettes, akik rendelkeznek az öt speciális kiképzettség egyikével. Minden csoportban van: 2 fő híradó specialista, 2 fő egészségügyi, 2 fő műszaki, 1 fő nehéz és könnyűfegyver kezelő, 1 fő tapasztalt hadműveleti

---

⁷⁶ JP 3-05 Doctrine for Joint Special Operations

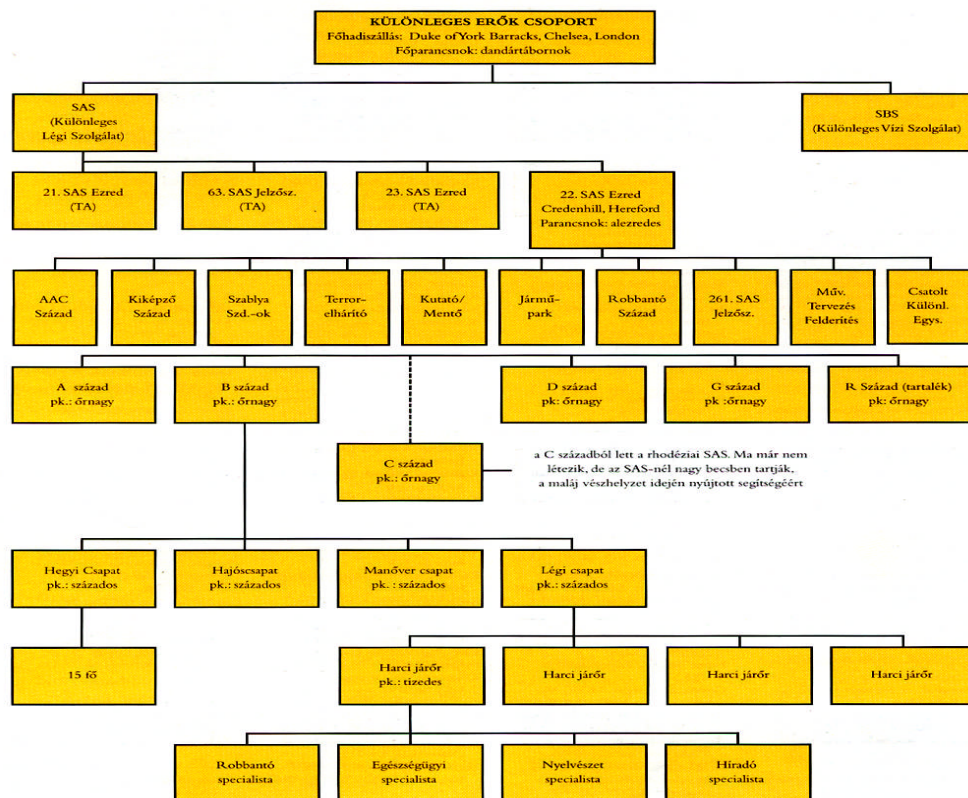
⁷⁷ Special Air Service - SAS - Különleges Légi Szolgálat

⁷⁸ Sabre - Szablya

tiszthelyettes és segítője, aki a tervezésért, kiképzésért és a hírszerzésért felelős. Minden csoport rendelkezik még egy (két) mesterlövésszel. Az állomány tagjai végrehajtanak keresztképzéseket, nyelvi képzéseket.

Oroszország: Az orosz szárazföldi különleges erőknél (Specnaz)⁷⁹ négy nagy csoport létezik. Két egységét a Szövetségi Biztonsági Szolgálat ellenőrzi. Az Specnaz Alfa csoport elsődleges feladata a terroristák elleni harc. A második egysége a Vega csoport a kiemelten fontos létesítmények biztonságáért felel. A Specnaz MVD csoportot leginkább az USA rangereihez lehetne hasonlítani. A Specnaz GRU csoport inkább a brit SAS megfelelője. A műveleti egységekre jellemző a négy és tíz fő közötti csoportlétszám. Megtalálhatók bennük a különböző specialisták: híradó, mesterlövész, műszaki, ejtőernyős, stb.... Egymás szakterületére nincsenek kiképezve.

Az alábbi 3. számú ábra a brit hadsereg Különleges Légi Szolgálatának, 22. SAS ezredének szervezeti felépítését mutatja be.

3. számú ábra

Az SAS szervezeti felépítése ⁸⁰

⁷⁹ Войска специального назначения - Különleges Rendeltetésű Alakulatok

⁸⁰ Ryan, Mike. - Mann, Chris, Stilwell, - ALEXANDLER: A világ különleges katonai alakulatai. p 251.

Magyarország: 1948-ban rendelték el az arra alkalmas ejtőernyős hivatásos állományból a kiképző keret felállítását. 1948 októberében, Szolnokon alakult meg az első ejtőernyős század. 1949. 03.01-én megalakult az „Első Honvéd Önálló Ejtőernyős Zászlóalj”. 1950. szeptember, a légierő kötelékéből és áthelyezték a kaposvári lövészezred harmadik zászlóaljának. 1951 ősze, a zászlóalj „62. Önálló Ejtőernyős Zászlóalj” néven újjászervezték Székesfehérvár – Sóstó repülőtéren állomásozott, de 1954. november 30-án megszüntették. 1959.12.01-én, Budapesten, MN 7000 fedőnéven újjáalakították az alegységet, a megalakításával a cél az volt, hogy kibővítsék a felderítést egy új felderítési nemmel, a mélységi felderítéssel. „A századot 1962 őszén zászlóaljjá szervezik át (4 mélységi felderítőszakasszal), majd 1963 augusztusában az alakulat Szolnokra diszlokál. Az új elnevezés 34. Önálló Különleges Felderítő Zászlóalj (fedőszáma MN 3100), parancsnok: Mikula János őrnagy.”⁸¹

Ebből az idézetből látható, hogy nem csak ma nevezték a zászlóaljat különlegesnek, de nem csak az elnevezésében volt különleges, hanem szervezetében, feladataiban is megfelelt az akkori, II. világháború utáni amerikai, brit és orosz típusú speciális célokra szánt csapatoknak. Ajánlom áttanulmányozásra, Boda József értekezését: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben.⁸² Régi kollégám szavajárását idézve: „A kanálban nem kell újra feltalálni a görbületet. Csak alkotó módon alkalmazni kell az ismereteket, tapasztalatokat, amelyeket elődeink megalkottak, átéltek.”⁸³

A világban a hidegháború megszűnése utáni új típusú kihívások természetesen hatással voltak ezen csapatok szervezeti kialakítására, alkalmazási módjaikra, amelyek napjainkig is változások alatt vannak. A 4. számú ábrán a szolnoki mélységi felderítő zászlóalj szervezete látható, amely megalakulásától fogva hadsereg közvetlen alárendeltségben, de a MNVK⁸⁴ 2. Csoportfőnök irányítása alatt volt. A zászlóalj önállóan válogatta ki és képezte ki a megfelelt katonákat saját magának. A kiképzési feladatokat az 1. mélységi felderítő század látta el és a kiképzés, felkészítés után adta át a harcosokat a zászlóalj többi százada és szakaszai

---

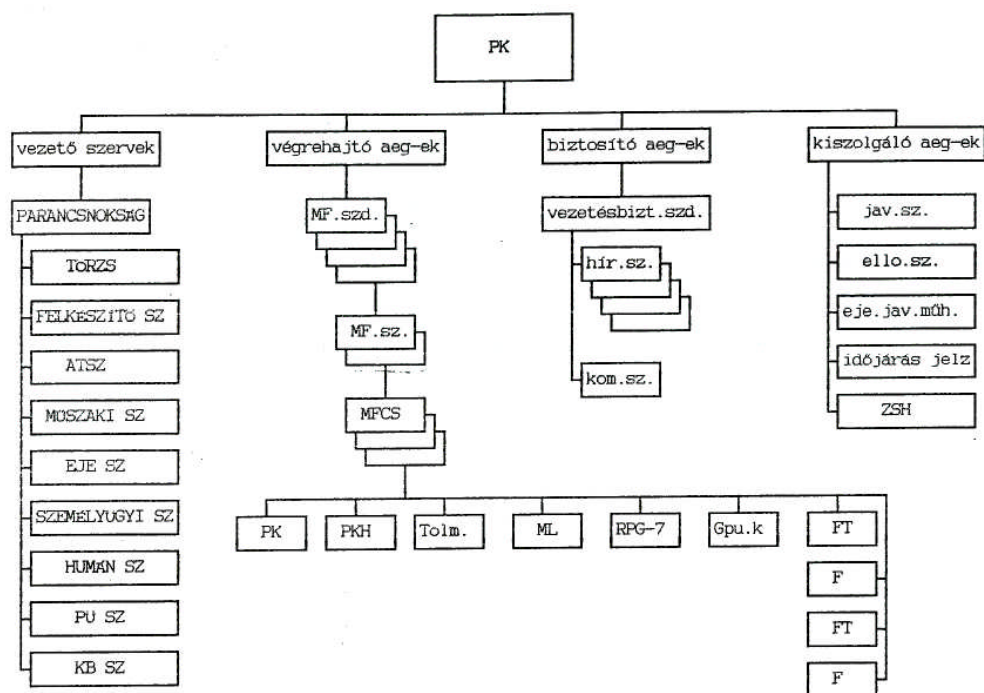
⁸¹ Katonai ejtőernyőzés Magyarországon. ZMNE. Budapest. 2005. p 49.

⁸² Boda József: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben. - Egyetemi doktori értekezés, ZMNE, 1995.

⁸³ Dr. Négyesi Lajos alezredes, volt MN 9027 mélységi felderítő csoportparancsnok, hadtest mélységi felderítő főtiszt

⁸⁴ MNVK - Magyar Néphadsereg Vezérkar 2. Csoportfőnöksége

számára. Mellette kiképzést folytatott a hadosztályok alárendeltségébe tartozó, különböző szakbeosztású mélységi felderítő katonák számára.

4. számú ábra

A Bersényi László mélységi felderítő zászlóalj háborús szervezete ⁸⁵

2. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ ALÁRENDELTSÉGE

Kutatásaim alapján célszerűnek látom a különleges műveleti zászlóalj felső vezetési rendszerét úgy kialakítani, hogy a Honvéd Vezérkar Főnöke közvetlen alárendeltségébe tartozzon. (A hasonló rendeltetésű elődszervezet az MN 3100 különleges mélységi felderítő zászlóalj az MNVK 2. Csoportfőnökség alárendeltségében volt).

Jelenleg katonailag a Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztérium Hadműveleti és Kiképzési Főosztály, *Különleges Műveleti Vezetési Részleg* koordinálja a különleges műveleti zászlóaljjal kapcsolatos feladatokat, melyet nem közvetlenül a zászlóaljnak szab meg és a jelentések sem közvetlenül hozzájuk jutnak el hanem egy közbülső szervezeten keresztül. Ez pedig a Magyar Honvédség Összaderónemi Parancsnokság J3-ba (Hadműveleti Főnökség) tagozódó, *Különleges*

⁸⁵ Boda József: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben. Egyetemi doktori értekezés. p 133.

Műveleti Részleg. Szerintem ez a rendszer túl bonyolult és nem biztosítja a megfelelő hatékonyságot és az izoláltság megkívánt feltételeit.

Javaslatom: A Honvéd Vezérkar főnöke parancsnoki jogkörét egy, a Honvéd Vezérkar szervezetében kialakított szakági (különleges műveleteket koordináló) részlegén keresztül, illetve egyes helyzetekben (rendszerint válság, konfliktus, illetve katasztrófa helyzetben) egy ideiglenesen létrehozott funkcionális irányító-koordináló szervén keresztül láthatná el.

A különleges műveleti zászlóalj feladatainak koordinálását a HVK Kiképzési és Hadműveleti Főosztály végezné. Honi területen végzett tevékenységkor, indokolt esetben a különleges műveleti zászlóalj, vagy annak részei átmenetileg a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) alárendeltségébe utalhatók.

Amennyiben erre sor kerül, a különleges műveletek megfelelő tervezése és koordinálása céljából egy különleges műveleti koordinációs részleget kellene kijelölni, illetve a Magyar Honvédség ÖHP-hoz delegálni. Ebben az esetben figyelembe kell venni, hogy egy koordinációs csoportnak az alakulattól történő kikülönítése a katonai szervezettervezési és irányítási képességét hátrányosan befolyásolná. A megvalósítás érdekében felül kellene vizsgálni a jelenlegi kialakult rendszert, mert szerintem a közbeeső (J) szint felesleges, és jól képzett szakembereket von el a zászlóalj állományából.⁸⁶

NATO, illetve koalíciós műveletek esetén, a hadműveleti területre történő kiérkezés időpontjától a zászlóalj különleges műveleti erői a Több nemzeti Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék⁸⁷ parancsnokának alárendeltségébe kerülnek, aki – ha a kijelölt alegység különleges műveletek végrehajtására került felajánlásra – parancsnoki jogkörét a Hadszíntéri Egyesített Különleges Műveleti Alkalmi Kötelék parancsnokán keresztül gyakorolja. A különleges műveleti kötelék az alárendeltségében lévő erőkből több harccsoportot⁸⁸ formál, amelyek valamelyikébe a különleges műveleti zászlóalj kijelölt erői beintegrálódnak. A hadszíntéri főparancsnok irányítási jogkörét – rendszerint csak ideiglenesen – más támogatott parancsnok (szárazföldi erők parancsnoka,⁸⁹ légierő parancsnoka,⁹⁰ vagy haditengerészeti erők parancsnoka)⁹¹ részére átadhatja.

---

⁸⁶ A jelenlegi vezetési és irányítási vázlatot az 5. számú melléklet mutatja be.

⁸⁷ Combined Joint Task Force - CJTF – Több nemzeti Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék

⁸⁸ Combined Joint Special Operations Task Group - CJSOTG – Több nemzeti Összhaderőnemi Különleges Műveleti Alkalmi Harci Csoport

⁸⁹ Land Component Command - LCC - szárazföldi erők parancsnoka

Az összekötői kapcsolat elengedhetetlen eleme a különleges műveletek koordinációjának. Legyen szó honi – a MH parancsnoki-vezetési rendszerén belüli – tevékenységről, vagy NATO/koalíciós műveletekről, az előjáró, valamint az egyéb, a különleges műveletek végrehajtására befolyással lévő parancsnokságok felé szakmailag kompetens összekötők kijelölése (megfelelő kommunikációs eszközökkel) szükséges. Ezen személyeknek meghatározó szerepük van a megfelelő együttműködésben, tanácsadásban.

A különleges erők irányítására létre kell hozni a különleges erők parancsnoki-vezetési rendszerét. E rendszer az információ áramlás biztonsága és gyorsasága miatt közvetlen. Alkalmazás során, a parancsnoki-vezetési rendszer kialakításakor figyelembe kell venni az adott harci körülményeket, rendelkezésre álló eszközöket és az információ biztonság és gyorsaság követelményét. Az egymás akadályoztatásának és esetleges saját veszteség okozásának elkerülésére a különleges és a hagyományos műveletek közötti koordináció valamennyi, a különleges műveletekbe bevont parancsnok felelőssége. Ennek érdekében, a különleges erők hatékony összeköttetést kell, hogy fenntartsanak azon hagyományos kötelekekkel, melyek a különleges erők tevékenységére befolyással lehetnek

2. 2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE⁹²

A kutatási eredményeim alapján ebben a részben szeretném bemutatni a különleges műveleti zászlóalj felépítésének változatát és a főbb szerkezeti egységek feladatait.

2. 2. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI ELEMEI ÉS FUNKCIÓI

A kutatásnál a kiindulási alapom volt az, hogy a szervezeti felépítéskor figyelembe vettem, azt hogy milyen elvárásoknak kell megfelelnie a zászlóaljnak, és milyen típusú feladatai lehetnek az egységnek békeidőben és a különböző alkalmazási időszakokban. A kapott eredmények megvizsgálása után felvázolom a zászlóalj szervezetét, figyelembe véve más NATO és EU országok különleges alakulatainak szervezeti felépítését is.

---

⁹⁰ Air Component Command - ACC - légi erők parancsnoka

⁹¹ Maritime Component Command - MCC - haditengerészeti erők parancsnoka

⁹² A különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítését a 6. számú melléklet tartalmazza.

A különleges műveleti zászlóaljjal szembeni főbb elvárások és feladatok:

Főbb elvárások:

- Legyen képes a katonai műveletek teljes spektrumában a különleges erők által végrehajtandó három alpművelet (*katonai felderítés és megfigyelés, közvetlen műveletek, katonai segítségnyújtás*) végrehajtására;
- a műveleti területre legyen képes szárazföldi-, légi-, tengeri úton be, illetve onnan megegyező módokon kijutni;
- legyen képes modern, kis tömegű, megbízhatóan alkalmazható, mobil, valamint kis valószínűséggel felderíthető eszközöket felhasználva biztonságos összeköttetést létesíteni és fenntartani a műveleti részlegek, valamint a műveletet irányító parancsnokság között;
- legyen képes harcászati előretolt műveleti részlegeket működtetni ellenséges, vagy ellenség által elzárt területeken, nagy mélységben;
- legyen képes alkalmazott részlegeit felderítési adatokkal ellátni, valamint irányítani azokat;
- legyen képes különleges műveleti feladattervezést végrehajtani;
- legyen képes több nemzeti összhaderőnemi alkalmi harci kötelék részeként tevékenykedni;
- legyen képes ellenséges, vagy ellenség által elzárt területen harcképesség megőrzésére;
- legyen képes más kultúrákkal, közösségekkel kapcsolatot teremteni/ együttműködni;
- legyen képes – más erőkkel együttműködésben – biztosítani az erők megóvását;
- legyen összetevőiben speciálisan kiválasztott-, kiképzett- és felszerelt erősokszorozó tényező;
- legyenek elemei békében, válsághelyzetben és háborús körülmények között önállóan, vagy hadműveleti szervezetben, meghatározott ideig alkalmazhatóak;
- legyen struktúrájában kis létszámú, feladatorientált, kezdeményező csoportok összessége;
- legyen megbízható, rejtett, titkos híradása (hang-adattovábbítás), műholdas eszközön keresztül is;

- legyen képes a műveleti elemeinek tartós fenntartására az ellenség által megszállt területen is;
- legyen képes nyílt-, rejtett, vagy titkos alkalmazás végrehajtására;
- legyen túlélési, elszakadási és menekülési képessége;
- legyen képes az alkalmazott (saját) erők védelmének biztosítására;
- legyen képes megfelelni a NATO és az EU megfelelési követelményeinek, a nemzeti érdekeknek és a nemzetközi környezet változásainak.

Főbb feladatok:

- A katonák kiválasztása, mindenoldalú felkészítése az előttük álló különleges feladatok eredményes végrehajtására;
- a kiképzett katonák ütőképes alegységgé kovácsolása;
- a kiképzés mindenoldalú biztosításának megteremtése;
- a személyi állomány, az alegységek általános katonai és szakkiképzésének, harcászati felkészítésének, összekovácsolásának végrehajtása;
- a szervezeti keret és a hozzá tartozó logisztikai háttér biztosítása;
- a harcoló századok csoportjai (szakaszai) alkalmazásának megtervezése, megszervezése;
- az előljáró törzsek többoldalú információval történő ellátása, békeidőben és harci feladat alkalmával;
- tájékoztatni az előljárót a zászlóalj meglévő képességeiről, korlátairól;
- minősített esetben az összekötők biztosítása az előljáró által kijelölt, meghatározott törzsek állományába;
- a minősített időszakban az alkalmazásra kerülő csoportok (szakaszok) mindenoldalú felkészítése az adott feladatra, feladatokra;
- az előljárótól kapott feladat, feladatok maradéktalan végrehajtására irányuló törekvés;
- a harci technikai eszközök, anyagok, harc- és gépjárművek megóvása, karbantartása, hadrafoghatóságának biztosítása;
- a katonai szervezet magasabb készenlétbe helyezhetőségének biztosítása;
- az ország fegyveres védelmében való részvétel során különleges műveleti feladatok végrehajtása önállóan, vagy együttműködve más katonai

szervezetekkel, rendvédelmi szervekkel, nemzeti, illetve nemzetközi parancsnokság alárendeltségében;

- katonai erő alkalmazását igénylő, váratlan (speciális) események megoldása;
- alegységeivel a NATO doktrínákban meghatározott különleges műveleti feladatok (különleges felderítés, közvetlen katonai műveletek, katonai segítségnyújtás) és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek végrehajtása nemzeti alárendeltségben, illetve különleges műveletekben való részvétel a szövetségben vállalt kötelezettségekből eredő feladatok teljesítése során;
- terrorizmus elleni harc katonai feladatainak végrehajtása;
- a békeműveletekben vállalt feladatok teljesítésében való részvétel;
- béke és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel;
- külön tervekben meghatározottak szerint válságkezelésben való részvétel.

A fentiekben leírtak és más egyéb ezekkel összefüggő tevékenységek, szabályzók, feladatok kell, hogy meghatározzák a különleges műveleti zászlóalj összetételét, szervezetét.

2. 3. A ZÁSZLÓALJ PARANCSNOKSÁG

A zászlóalj parancsnokság és a törzs vezeti és irányítja a zászlóalj századait/csoportjait és a megerősítéseket. Kiegészítésekkel képes Magyar Honvédség Különleges Műveleti Parancsnokságként funkcionálni. Harci alkalmazás esetén az Előretolt Műveleti Bázison három részre tagozódva hajthatják végre a vezetést.

Az Előretolt Műveleti Bázison kialakításra kerülnek:

- Hadműveleti központ;
- támogató központ;
- híradó központ.

A zászlóalj parancsnokság továbbá:

- Irányítja a századok és csoportok felkészítését és kiképzését;
- irányítja, szervezi és tervezi az alkalmazott század (ok) és csoportok tevékenységét.

2. 4. A ZÁSZLÓALJTÖRZS ⁹³

A különleges műveleti zászlóalj törzse nyolc részlegből épül fel. A vezetéséért a zászlóalj törzsfőnöke felel. Az előljáró feladatokat határoz meg számára, és felel azok maradéktalan végrehajtásáért a neki alárendelt állomány felé. A törzsfőnök feladata a századok napi és harci életének közvetett irányítása. Feladata még az elvégzendő feladatokhoz, kiképzéshez a megfelelő háttér biztosítása. A zászlóalj törzsének felépítése, feladatköre hasonló a lövészdandárokban lévő lövészzászlóalj törzsének felépítéséhez, feladatköréhez.

2. 5. TÁMOGATÓ ÉS VÉGREHAJTÓ ALEGYSÉGEK

2. 5. 1. EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

Az egészségügyi központ, felelős a zászlóalj, az alárendeltek és a megerősítői állomány egészségügyi ellátásáért. Ez magába foglalja a zászlóalj szintű egészségügyi ellátását a törzsnek, a századoknak és a csoportoknak. Feladata még az azonnali elsősegélynyújtás, az elsődleges fogorvosi ellátás, és a megelőző orvosi ellátás.

2. 5. 2. ZÁSZLÓALJ LOGISZTIKAI SZÁZAD

A zászlóalj logisztikai századának feladata a napi élet logisztikai és adminisztratív jellegű kiszolgálása. A század parancsnoka a zászlóalj második legmagasabb beosztású logisztikai tisztjeként, vezeti a század és a megerősítésként kapott katonákat.

2. 6. A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZÁZAD ⁹⁴

A különleges kiképző század, a századtörzsből és három kiképző szakaszból áll. A kiképző szakaszok felépítése egyforma. A kiképző század törzs felépítése megegyezik a különleges műveleti századok törzsével, kivétel, hogy itt nincsen a századtörzs személyi összetételében felderítő zászlós.

A különleges kiképző század felelős a csoportok szakirányú felkészítéséért, a kiképzések tervezéséért és szervezéséért. A század parancsnoka szoros együttműködésben a zászlóaljparancsnok helyettessel, az S3 részleg vezetővel és a

⁹³ A különleges műveleti zászlóalj törzs szerkezeti felépítését a 7. számú melléklet mutatja be.

⁹⁴ A különleges kiképző század szervezetét a 8. számú melléklet mutatja be.

század parancsnokokkal tervezi és szervezi a csoportok kiképzését. A különleges kiképző század alkalmazás esetén a zászlóalj közvetlen műveleti csoportjaiként alkalmazható.

2. 6. 1. A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZÁZADTÖRZS SZEMÉLYI ÖSSZETÉTELE

A különleges kiképző századtörzs az alábbi személyekből áll:

- századparancsnok (*őrnagy*);
- századparancsnok helyettes (*százados*);
- vezénylő zászlós (*törzszászlós*);
- logisztikai tiszthelyettes (*főtörzsőrmester*);
- személyügyi tiszthelyettes (*törzsőrmester*);
- fegyverzettechnikai tiszthelyettes (*főtörzsőrmester*);
- század nyilvántartó tiszthelyettes (*törzsőrmester*);
- gépjárművezetők (*5 fő szakaszvezető*).

2. 6. 2. A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZAKASZOK FELÉPÍTÉSE

A különleges kiképző részleg állományába nem engedhető meg más alakulatokból toborzott, áthelyezett személyek azonnali beosztásba helyezése, csak az előírt kiképzési fázisok eredményes végrehajtása után, mert az itt dolgozó állomány tudása, harci és kiképzési tapasztalata a biztosíték a különleges zászlóaljhoz érkező katonák magas szintű, cél és feladatirányos kiképzésének.

A szakasz törzs az alábbi személyekből áll:

- egy fő szakaszparancsnokból (*százados*);
- egy fő szakasz tiszthelyettesből (*törzszászlós*);
- egy fő szakasznyilvántartóból (*szakaszvezető*);

2. 6. 3. A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ RÉSZLEGEK FELÉPÍTÉSE ⁹⁵

A különleges kiképző részlegekben huszonegy tiszthelyettes tevékenykedik. Ők ezen beosztásuk betöltése előtt a különleges századok aktív tagjai voltak és a képzés meghatározott részterületeire specializálódtak.

---

⁹⁵ A különleges kiképző részleg szervezetét a 9. számú melléklet mutatja be.

Harcászati kiképző raj az alábbi személyekből áll:

- Harcászati/hadműveleti kiképző tiszthelyettes (2 fő, törzszászlós/zászlós);
- tereptan kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- lökiképző/fegyverzet technikus tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

Szakkiképző raj az alábbi személyekből áll:

- Ejtőernyős kiképző tiszthelyettes (2 fő, törzszászlós/zászlós);
- bűvár kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- hegyi oktató kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

Technikai kiképző raj az alábbi személyekből áll:

- Informatikus kiképző tiszthelyettes (1 fő, törzszászlós);
- műszaki kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- felcser (egészségügyi) kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- vegyivédelmi kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- híradó (távírász) kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

A különleges kiképző részleg állományába nem engedhető meg más alakulatokból toborzott, áthelyezett személyek beosztásba helyezése, mert az itt dolgozó állomány tudása, harci és kiképzési tapasztalata a biztosíték a különleges zászlóaljhoz érkező katonák magas szintű, cél és feladatirányos kiképzésének.

Az alapvető követelmények a kiképző tiszthelyettesekkel szemben: Az adott szakterületén magas szintű tapasztalat, taktikai képzettség, emberi - szakmai rátermettség. A kiképző oktat, felügyel, irányít, értékel, példát mutat a kiképzés teljes ciklusán keresztül. Csak a zászlóalj állományából kerülhetnek ebbe a beosztásokba.

2. 6. 4. A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ CSOPORT ⁹⁶

A különleges kiképző csoportok felépítése különbözik a harcoló századok csoportjainak felépítésétől. A háromféle alkalmazási módú csoportban nyolc – nyolc kiképzendő katona van. A kiképzés/felkészítés során így lehet a leghatásosabban felkészíteni a katonákat a későbbiek folyamán előttük álló feladataik ellátására. A kiképzést specialistánként összevontan hajtják végre. A harcászati feladatok

---

⁹⁶ A különleges kiképző szakasz/csoport szervezetét a 10. számú melléklet mutatja be.

végrehajtásakor négy fő kiképzővel kiegészülve hajtják végre a kapott feladatot, szimulálva/begyakorolva a leendő különleges műveleti csoport szerinti végrehajtást.

2. 7. KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZAD ⁹⁷

A különleges műveleti század felépítését a legutóbbi nemzetközi háborús tapasztalatok alapján az alábbiak szerint javaslom összeállítani, olyan módon, hogy feleljen meg a XXI. század által a különleges műveleti alakulatok elé állított kihívásoknak.

A különleges műveleti század: századtörzsből és négy különleges műveleti szakaszból áll.

Alkalmazás esetén a műveleti századtörzs lehet egy többfunkciós vezetési és irányítási egység, többféle alkalmazhatósági iránnyal lehet:

- Század előrevetett műveleti bázis;
- különleges műveleti irányítási és vezetési egység;
- izolációs létesítmény. ⁹⁸

Ezen tevékenységek ellátásához a század törzsnek információkra van szüksége a légierőtől, vagy a honvédség más egységeitől (*pld: KFH, HUMINT, időjárás előrejelző*).

A műveleti századtörzs alkalmazható különleges műveleti feladatok végrehajtására meghatározott műveleti területen specifikus célok érdekében.

A különleges műveleti század tervezi és végrehajtja a különleges műveleti feladatokat a harctevékenységek teljes spektrumában.

A különleges műveleti század feladata:

- Kiképezi és felkészíti a csoportokat a harci alkalmazásra;
- század előrevetett műveleti bázissá alakul és tevékenykedik a zászlóalj C2 (vezetési és irányítási képességeinek) megnövelése céljából;
- kirakást és kiemelést hajt végre – földön, vízen, levegőből;

---

⁹⁷ A különleges műveleti század szervezetét a 11. számú melléklet mutatja be.

⁹⁸ A harcfeladatra történő felkészülés és tervezés helyszíne.

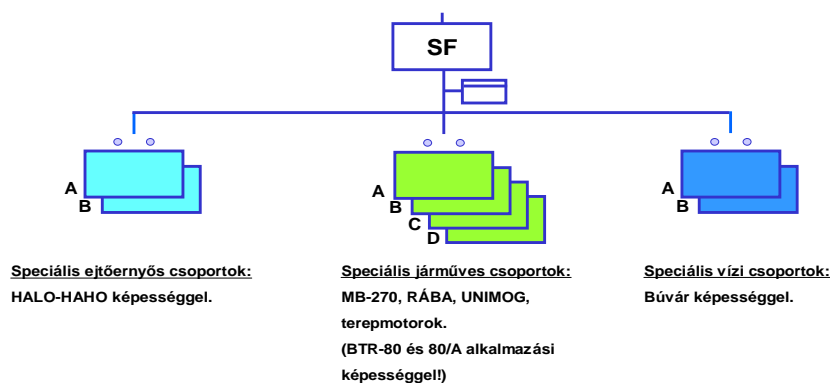

- műveleti feladatokat hajt végre elzárt, vagy ellenséges területen a minimális külső irányítás és segítségnyújtás mellett;
- kapott feladatának megfelelően szervezi, kiképzzi, irányítja, és tanácsokkal látja el a gerilla erőket ezred szintig;
- kiképzzi, tanácsokkal látja el a hazai katonai egységeket, társszerveket, szolgálatokat;
- különleges műveleti irányítási vezetési egységként tevékenykedik a magasabb egységek alkalmi harci kötelékek törzsében;
- kapott feladatának megfelelően szervezi, tanácsokkal látja el a gerilla erők területi parancsnokságát a meghatározott műveleti területen;
- felmérő csoportként (pilot team) tevékenykedik, felméri az ellenálló erők képességeit, korlátait, a segítségnyújtás lehetőségeit;
- izolációs létesítményt alakít ki és üzemelteti a zászlóalj, vagy a csoportok számára;
- meghatározott különleges műveleti feladatokat hajt végre a zászlóaljparancsnok parancsára.

Az 5. számú ábrán a jelenlegi szervezetszerű különleges műveleti század felépítése látható. (Az MH 34. B. L. KMZ anyaga).

Különleges Műveleti Század

2008. április 7.

5. számú ábra

A jelenlegi szervezetszerű különleges műveleti század felépítése.

2. 7. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZADTÖRZS SZEMÉLYI ÖSSZETÉTELE

A különleges műveleti századtörzs az alábbi személyekből áll:

- századparancsnok (*őrnagy*);
- századparancsnok helyettes (*százados*);
- vezénylő zászlós (*törzszászlós*);
- logisztikai tiszthelyettes (*főtörzsőrmester*);
- személyügyi tiszthelyettes (*törzsőrmester*);
- fegyverzettechnikai tiszthelyettes (*főtörzsőrmester*);
- felderítő zászlós (*zászlós*);
- század nyilvántartó tiszthelyettes (*törzsőrmester*);
- gépjárművezetők (*5 fő szakaszvezető*).

2. 8. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZAKASZOK FELÉPÍTÉSE

A különleges műveleti század állományából négy különleges szakaszt lehet kialakítani. A szakaszoknak az alapvető feladaton felül egy speciális alkalmazási módot és két prioritási alkalmazási területet (különleges feladatot) kell ismerniük és bármilyen körülmények között, kell alkalmazni tudniuk.

2. 9. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZAKASZOK SPECIALIZÁCIÓJA

A különleges műveleti szakaszok az alábbiak szerint specializálódnak:

- Különleges mesterlövész szakasz (*terrorista elhárító feladatok, nem hagyományos harctevékenység*);
- bűvár különleges műveleti szakasz (*terrorista elhárító feladatok, katonai segítségnyújtás*);
- hegyi különleges műveleti szakasz (*közvetlen műveletek, nem hagyományos harctevékenység*);
- ejtőernyős különleges műveleti szakasz (*különleges felderítés, információs műveletek*);

A zárójelben a szakaszok által végrehajtható feladatok és a végrehajtás céljainak prioritási sorrendje látható. A prioritási sorrend az alkalmazhatóság befolyásoló tényezője. Minden szakasznak két alkalmazási területen kiemelkedő

kiképzettségi szintet kell elérnie. A fennmaradó négy alkalmazási területen is alapvetően megfelelő felkészültségi szinttel kell rendelkezniük.

A szakaszok alapvető felépítése az említett speciális alkalmazási módoktól és alkalmazási területektől függetlenül egyforma.

2. 10. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI CSOPORTOK FELÉPÍTÉSE⁹⁹

A különleges műveleti csoport tervezi és végrehajtja a különleges műveleti feladatokat.

A különleges műveleti csoport elsődleges feladata a katonai felső vezetés által meghatározott különleges műveleti feladatokra történő felkészülés, és ezen feladatok végrehajtása ellenséges, semleges és baráti területeken, hagyományos és nem hagyományos körülmények között. A csoport parancsnok százados, helyettese főhadnagy. A csoport rendelkezik egy hadműveleti tiszthelyetessel, aki a tervezés során a harcászati/tervezői funkciókat látja el, és egy felderítő tiszthelyetessel, aki a tervezés során a felderítő/elemzői funkciókat látja el.

A csoportban található továbbá két-két fő minden különleges műveleti szakterületből (egészségügyi specialista, híradó specialista, műszaki specialista, fegyveres specialista). Rendfokozatuk: tiszthelyettes. Ezáltal a 12 fős csoport két hat fős tűzcsoporttá osztva is képes műveleti feladatok ellátására, amennyiben a helyzet úgy kívánja.

Az Alfa tűzcsoportban a csoportparancsnok a parancsnok, a Bravo tűzcsoportban a csoportparancsnok helyettes a parancsnok, míg a tűzcsoport parancsnok helyettesi feladatokat a felderítő és a hadműveleti tiszthelyettes látja el. A tűzcsoportokban minden speciális képességű műveleti katonából egy-egy található.

Minden műveleti században található három csoport, amely vízi és víz alatti műveletek végrehajtására specializálódott, három csoport, amely hegyvidéki területen vívott harci alkalmazási-, valamint három csoport, amely katonai szabadeső ejtőernyős képességekkel rendelkezik. Minden műveleti csoport kiképezhető precíziós helység harc, katonai hegymászás, vízfelszíni műveletek, nagytávolságú gépjárműves műveletek végrehajtására, a csoport feladat listájának megfelelően.

---

⁹⁹ A különleges műveleti csoport szervezetét a 12. számú melléklet mutatja be.

Ezeknek megfelelően a műveleti csoport, képes:

- Tervezni és végrehajtani különleges műveleti feladatokat önállóan, vagy nagyobb egység részeként;
- kijutni a meghatározott műveleti területre földön, vízen, levegőben;
- kiemelés, visszaszivárgást végrehajtani a műveleti területről földön, vízen, levegőben;
- különböző műveleti feladatokat végrehajtani elzárt vagy ellenséges területen minimális külső irányítás és segítségnyújtás mellett;
- szervezni, kiképezni, irányítani, és tanácsokkal ellátni gerilla erőket zászlóalj szintig;
- kiképezni, tanácsokkal ellátni más hazai katonai egységeket, társszerveket, szolgálatokat;
- más különleges műveleti feladatokat végrehajtani a zászlóaljparancsnok parancsára;
- tervezni és végrehajtani többnemzetiségű különleges műveleti feladatokat.

2. 11. KÖVETKEZTETÉSEK

Ennek a fejezetnek az alapvető feladata a különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítésének vizsgálata volt. Milyen erővel oldhatja meg a zászlóalj a vezetést, a katonák alap és további kiképzési feladatait, milyen szervekkel biztosítja napi életvitelét és a műveleti csoportok előtt álló feladatokra történő felkészülést.

A kutatási eredményeimre támaszkodva javaslatot tettem a különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítésére, egyes részeinek összetételére.

Bármilyen katonai alakulat szerkezetének felépítéséhez és megértéséhez ismerni kell az alakulat rendeltetéséből következő feladatait, a különböző időszakokban végrehajtandó feladatok rendszerét, és végül magát az alakulat lehetőségeit.

A különleges műveleti zászlóalj feladata az előljáró által különböző módokon meghatározott egyéb, és különleges műveleti feladatok végrehajtására kiválasztott és kiképzett különleges műveleti katonák felkészítése. Alegységgé, különleges műveleti csoporttá való kovácsolása, és az ehhez szükséges kiképzési szervezet és feltételek, a

logisztikai háttér biztosításának megteremtése a cél. Feladata továbbá még a kiküldendő szervek alkalmazásának megtervezése, megszervezése, az előjárók információkkal történő ellátása a különleges műveleti zászlóalj képességeiről, esetleges korlátairól. Minősített időszakban összekötők kijelölése és biztosítása az előjáró által meghatározott egységek törzsébe, törzseibe.

A különleges műveleti zászlóalj felelőssége az alkalmazásra kijelölt különleges műveleti csoportok mindenoldalú felkészítése, velük és az előjáró(k) –al való megbízható összeköttetés megszervezése, biztosítása. Szükséges mértékű koordinálás végrehajtása a nemzeti és nemzetközi hírszerző, felderítő és információs szervezetekkel. Végezetül pedig: a kapott feladat maradéktalan végrehajtása.

Kutatásom és tapasztalataim alapján a különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítését e tényezők megteremtése határozza meg.

A vizsgált esetben, a különleges műveleti erők feladatrendszerbe tagolódó, különleges műveleti zászlóalj megalakításakor mindenképpen figyelembe kellett volna venni a szervezeti kultúrára vonatkozó követelményeket is, és az azoknak való megfelelésre az előjáró politikai és katonai szervezetnek a kezdetektől törekedni kellett volna. Abból a megfontolásból is kiindulva, hogy később nagyon nehéz megváltoztatni egy már kialakult szervezeti kultúrát, ugyanis az adott szervezet tagjai valószínűleg ellen fognak állni a változásnak.

Jelenleg, a Magyar Honvédség különleges műveleti képességének kialakításakor látom a veszélyét annak, hogy a Magyar Honvédség, vezető beosztású állományára ráerőszakolja az akaratát különböző megfontolásokból, azokra a személyekre, akik a későbbiekben e szervezeti felépítés megteremtéséért felelősek voltak, és ez a későbbiekben rá fogja nyomni a bélyegét a különleges műveleti zászlóalj ténykedésére.

Éppen ezért a különleges műveleti képesség kialakítás egyik további alapvető feladata kell, hogy legyen a szervezeti kultúra átgondolása, megalkotása és annak életbe léptetése, ugyanakkor annak felmérése, hogy az általános rendeltetésű katonai erőktől eltérő szervezeti kultúrával rendelkező különleges műveleti zászlóalj hogyan létezhet a leghatékonyabban együtt a többi hadrendi szervezeti elemmel.

A különleges műveleti zászlóalj csak akkor tud szerintem, huzamosabb ideig megfelelően működni, ha állományát meg tudja tartani hosszabb távon. Ezért állománytábláját úgy kell kialakítani, hogy a szerződéses és hivatásos állományára lássa maga előtt azt a kitűzött célt, amelyet állománykategóriájában a zászlóaljnál

harcoló különleges műveleti katonaként elérhet. Természetesen a fizetését, különböző juttatásait, járandóságait is másként kell kezelni, mint a hagyományos csapatoknál hasonló beosztási kategóriában lévő katonákét.

Fontosnak tartom, hogy minél hamarabb, *(hiszen már 2006. február. 28 óta működik az alakulat)*, hogy a zászlóalj előjárói szerveinél, minden különleges műveleti szakmai számú beosztást csak olyan személy tölthessen be, a jelenlegi gyakorlattal ellentétben, aki korábban a különleges műveleti zászlóalj állományában teljesített szolgálatot. Bármennyire is irritáló lehet a jelenlegi szakembergárda részére ez a megállapításom, de csak így látom biztosítottnak, hogy a megfelelő gondolkodású és mentalitású szakembergárda foglalkozzon a zászlóalj feladataival, irányításával, mert csak ezek a katonák tudnak száz százalékosan azonosulni a különleges erők eszmeiségével és munkájukban a zászlóalj kötelékében megszerzett elméleti és gyakorlati/harci tapasztalataik is segíteni fogják őket, és ez pozitívan fog visszahatni a zászlóalj életére.

A különleges műveleti zászlóalj jelenlegi szervezetéből adódóan nem képes hasonló módon, különböző harcászati gyakorlatot végrehajtani, mint elődzászlóalja. Ennek több oka is van, melyet csak minősített okmányban tudnék leírni, de itt megemlíteném a logisztikai, kiképzési rendszerének felépítését, melyeken haladéktalanul változtatni kellene. A különleges műveleti zászlóaljat megpróbálták a külföldi haderőkben létrehozott egységek mintájára kialakítani, nem teljesen figyelembe véve azt a tény, hogy e haderők rendszere miként, és mióta épült fel, milyen módokon szervezik és támogatják a különleges műveleti erők béke- és hadi tevékenységét, illetve a létrehozott magyar különleges műveleti zászlóalj miként épül be a Magyar Honvédség rendszerébe.

Megvizsgálva a különleges műveleti zászlóalj feladatrendszerét, szervezeti felépítését megállapítottam, hogy talán földrajzilag sem megfelelő helyen hozták létre a zászlóaljat. Csalókának és veszélyesnek látszik az a kialakult helyzet, hogy egy helyen található három alkotóeleme is a különleges műveleti erőknek, mindez alföldi környezetben. *(1990-ben a CUBIC munkacsoport is javasolta a diszlokáció megváltoztatását).*

Egy későbbi vizsgálat tárgyát képezhetné, hogy egy év időtartamot vizsgálva, békeállapotban, a különleges műveleti zászlóalj kiképzést végrehajtó állománya Magyarország területén mennyi időt és hol tölt el.

Kutatómunkám eredményei alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a különleges műveleti zászlóalj jelenlegi szervezeti keretei között csak korlátozottan képes önállóan feladatrendszerét ellátni, ezért elengedhetetlennek látszik szervezeti struktúrájának esetleges megváltoztatása és kiigazítása.

A következő fejezetben a különleges műveleti zászlóalj harcfeladatra történő felkészítésének alapvető kérdéseivel, és a kiképzés alapvető feladatrendszerével fogok foglalkozni.

3. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSE, FELKÉSZÍTÉSE

Ebben a fejezetben azt a célt tűztem ki, hogy kutatási eredményeimnek megfelelően bemutassam a különleges műveleti katonák kiválasztásának, alap kiképzésének, majd a továbbképzésének egy változatát. Meghatározom a folyamatok követelményeit. Javaslatokat teszek egy átfogó kiválasztási-, kiképzési rendszerre, mely lehetővé tenné ezen kiválasztott katonák sikeres felkészítését az előttük álló bonyolult katonai feladatok eredményes végrehajtására.

A különböző országok különleges rendeltetésű erői eltérő módon választják és képzik ki a jelentkezők közül katonáikat. Alapvető céljaikban megegyeznek, olyan fizikailag felépített és mentálisan kiforrott embereket keresnek, akiknek motiváltsága magas, képesek önállóan döntést hozni és feladatot végrehajtani, de megértik a csapatmunka lényegét. Vizsgálva a külföldi különleges rendeltetésű erők katonáinak kiválasztási, kiképzési és felkészítési tematikáját, módszereit, ki kell jelentenem: nem könnyű feladat a különleges katonák kiválasztása és az előttük álló harc feladatokra történő felkészítésük. Honnan és hogyan válasszam ki az „emberanyagot”, milyen időssek legyenek, milyen kiképzési fázisokat-technikákat alkalmazzak, és azok mit tartalmazzanak, hogy a felkészítés végére előttünk álljon egy mindenoldalúan felkészített különleges rendeltetésű katona?

A különleges erők világában is egyedinek számít az **SAS¹⁰⁰** (Egyesült Királyság) kiválasztási és kiképzési módszere, amit általában még a jelentkezők 10 %-a sem tud befejezni. A szerteágazó kiképzések miatt kb. két év telik el míg valaki teljes értékű SAS katonává válik. A SAS tagjait csak a hadsereg kötelékéből toborozza, ami már önmagában is egy előzetes szűrést jelent. A kezdeti három hetes rész alap erőnléti teszttel kezdődik, többnyire különböző távolságú menetelésből áll, éjjel és nappal, váltakozó terheléssel. A legnehezebb a 64 km-es menet, amit kb. 30 kg-os hátizsákkal 20 órán belül kell teljesíteni.

Ebben a kiválasztási részben csak tájékoztató ismereteket adnak át a jelölteknek, így egységes követelményeket támasztanak a különböző alakulatoktól

---

¹⁰⁰ Special Air Service - Különleges Légi Szolgálat

érkezőkkel szemben. Ez alatt a három hét alatt kb minden 7 jelentkezőből 6 kirostálódik.

A következő rész egy kb. 14 hetes kiképzés, amelyben a különböző szakképzettségű jelölteket azonos szintre próbálják hozni. A fázis első felének zömét a különböző fegyverek megismerése, alkalmazása tölti ki. Itt megismerkednek az ezrednél használt összes fegyverfajtaival (egyéni és kollektív fegyverekkel, aknavetők különböző típusaival, rakéta páncéltörőkkel, stb.), valamint a volt keleti blokk fő fegyverfajtaival (AK47-es modifikációk, aknavetők, páncéltörő fegyverek, stb).

A kiképzés során nagy hangsúlyt helyeznek a különböző eszközök gyakorlati használatára, illetve az ezekhez kapcsolódó adatok memorizálására. A jelöltektől itt azt várják el, hogy önmagukhoz mérten tanuljanak és érjenek el jó eredményeket. Figyelik továbbá a katonák kapcsolatát egymással, segítség nyújtását a társaknak és a csoportnak. A katonák a fázis második felében felkészülnek a dzsungel kiképzésre, az elméleti alapok, illetve az eszközök használatának elsajátításával.

A harmadik fázis egy többhetes dzsungel kiképzés. Itt a jelentkezők elsajátítják a dzsungelben való túlélés alapszabályait, valamint olyan ismereteket, amelyeket a leendő alakulatuk alkalmaz, (pl. mindenhova párban közlekednek a katonák, teljes menetfelszerelés alkalmazásával).

A kiképzés nagy részét tájékozódás, robbantási ismeretek, járőr tevékenység, illetve taktikai elemek alkotják. A jelentkezők éleslövészettel egybekötött járőr gyakorlatokon vesznek részt kezdetben egyedül, majd párban, illetve 4 fős járőrben. A harmadik rész végére ismét kirostálódik a jelentkezők további kétharmada.

A kiválasztás utolsó megpróbáltatása egy három hetes túlélési kiképzés, ami nem specifikus, hanem egy központilag szervezett kurzus és együtt vesznek részt rajta a jelentkezők a brit haderő többi tagjával. Ennek a fázisnak a zárása egy több napos gyakorlat, melynek végén „gyakorolják a fogságba esést” és különböző vallatási eljárásokkal is tesztelik őket.

Aki ezen a fázison is túl jutott, már csak egy kiképzési ciklust kell teljesítenie ahhoz, hogy az SAS hivatalos tagja legyen.

Ebben a kiképzési ciklusban elsajátítják a leendő századaiknál szükségesnek tartott ismereteket, mert elképzelhető, hogy miután beosztásba kerülnek, azonnal részt vesznek éles akcióban. Bővítik a katonák fegyverkezelési ismereteit, aminek

során külön hangsúlyt kap a maroklófegyverek használata (álcázott tevékenység, terrorelhárítás). Robbantási, híradó és alapfokú ejtőernyős kiképzésen vesznek részt.

A felkészítés sikeres teljesítése után beosztásba kerülnek a századok különböző szakaszaiba, de további egy évig még próbaidős tagjai az ezrednek. A későbbi kiképzés során hangsúlyt kap a szakasz kijuttatásának módszeréből adódó ismeretek elsajátítása. Az ejtőernyős szakaszban kis és nagymagasságból végrehajtott ugrások begyakorlása, valamint ugrások teljesítése sivatagban, hómezőre, vagy éppen a dzsungelbe.

A hegyi kiképzési szakasznál a mászási technikákat, magashegyi tájékozódást, valamint túlélési ismereteket (hegyi és sarkvidéki körülmények között) sajátítják el. A gyorsreagálású szakasznál mindenféle a brit haderőben rendszeresített, illetve más országok járműveinek vezetését sajátítják el. Végrehajtanak tájékozódási feladatokat sivatagban és speciális hosszú távú vezetési gyakorlatokat mindenféle terepen. A bűvár szakaszban különféle bűvárfeladatokat hajtanak végre. Megismerik a speciális eszközök használatát, kishajó vezetését, kenuzást, valamint a part menti területek felderítésének sajátosságait. Folyamatosan tartanak járőrözési gyakorlatokat.

Harci bevetések előtt a SAS század négy-hat hetes felkészülésen vesz részt, ahol felújítják azokat a módszereket, amelyeket a különböző harci eseményekre fejlesztettek ki, illetve beépítik az új ötleteket a felkészülésbe. Kiképzésük során állandóan igyekeznek tökéletesíteni technikájukat. Folyamatosan együttműködnek külföldi különleges alakulatokkal, illetve igyekeznek összegyűjteni minden olyan információt, ami a várható ellenségre vonatkozik.

Feladataik gyakorlása során törekednek az életszerűségekre. Szoros kapcsolatot tartanak fenn olyan hírszerző szervezetekkel, melyeknél az alkalmazott módszerek között szerepet kapnak a fegyveres cselekmények. A feladatok végrehajtásához a speciális eszközök széles körét alkalmazzák. Ide tartoznak a különböző fegyverek, lézeres célmegjelölő eszközök, speciális járművek, tájékozódást elősegítő eszközök (GPS), olyan különleges híradó eszközök, amelyek biztosítják a kommunikációt a világ bármely pontjáról a parancsnoksággal vagy éppen a légierővel. Az alakulat rugalmas logisztikai és adatfeldolgozó rendszerrel rendelkezik.

Az Egyesült Államok különleges kiképzési rendszere kicsit más. Ott elsősorban különböző tanfolyamokat tartanak, rövidebb időtartamban a lényegesen nagyobb létszámú különleges erőknek, és szintén hangsúlyos kérdés a nagyszámú

meglepő eszköz kifejlesztése és alkalmazása. A „zöldsapkás kiképzés” egy 23 napig tartó felmérő és válogató szakasszal kezdődik, mely során megvizsgálják a jelentkezők pszichológiai stabilitását, állóképességét, elszántságát és vezetői képességeit, kimerítő, nehéz körülmények között. A kiképzés során nagy hangsúlyt helyeznek az idegen nyelvek elsajátítására, *(műveleti terület nyelveiből)*. Évente a jelentkezett 2000 főből a felének sikerül végrehajtani a kiképzést.

GROM¹⁰¹ (Lengyelország) fő feladata a terrorizmus elleni küzdelem, túsók kiszabadítása épületekből, autóbusból, vonatkból, repülőgépekből, hajókról, valamint úszó fúrótornyokból a tengeren, ezen kívül végrehajtanak más különleges műveleteket is. A GROM szervezetét a 22. SAS ezred struktúrája alapján hozták létre. A szervezetében csak hivatásos állományú katonák/rendőrök vannak *(átlagéletkoruk 32 év, átlag IQ-juk 118)*. Szervezés szerint két csoportból állnak. Az egyik az úgynevezett támadó csoport, a másik a támogató csoport. A támogató csoportba tartoznak az harcelemzők, híradósok, informatikusok, műszakiak, valamint technikusok. A harcoló műveleti egységek négyfős csoportra oszlanak, amelyek úgynevezett báziscsoportokból állnak, feladattól függően összekapcsolódhatnak, és egy – egy tiszt vezeti őket. A műveleti egységeket mesterlövész, műszaki és pszichológiai stb. csoportok támogatják. A harcoló csoportokban csak jól képzett kommandósok vannak, melyek legalább kétféle speciális képzettséggel rendelkeznek, mint például parancsnoki, rádiókezelő, mesterlövész, tüzserész, gépkocsivezető, stb. Mindenkinek rendelkeznie kell meghatározott katonai alapképzettséggel. A részletes szervezeti struktúra titkos (létszámadatok, technikai eszközök). Érdekesség, hogy a katonák 75%-a rendelkezik különböző természetgyógyász ismeretekkel is. A GROM-nak van női felderítő harci csoportja is, többnyire zászlósok és tiszték, akiket arra képeztek ki, hogy bármilyen körülmények között alkalmazhatóak legyenek a terrorizmus elleni harcra a férfi társaikkal közösen, avagy külön alkalmazva.

A GROM minden egyes tagja egy 12 hónapos alapkiképzésen esik át, amelynek egyik fontos eleme a tökéletes önuralom elsajátítása és az „izmok emlékezetének” kialakítása. A GROM tagjai intelligens, magas szinten és sokoldalúan képzett, kiváló döntéshozó képességgel rendelkező, legalább két idegen nyelven beszélő katona.

---

¹⁰¹ Grupa Reagowania Operacyjno Mobilnego - Mozcékony Múveleti Reagáló Csoport.
(*Wojskowa Formacja Specjalna Grom im. Cichociemnych Spadochroniarzy Armii Krajowej*)

A GROM (*villámcsapás*) katonáit mindenoldalúan felkészítik a speciális művelek terroristaellenes feladataira. A kiképzésüket jellemzi még a szabadesésű ejtőernyős kiképzés, a helikopterrel támogatott műveleti kiképzési és a (zárt rendszerű) bűvárismeretek. Az említett összetett kiképzési időszak legalább három éven keresztül tart. A GROM minden egyes katonája speciális képzettséggel is rendelkezik, úgy, mint mesterlövész, harcoló bűvár, ejtőernyős, híradó specialista.

Minden egyes katonának részt kell vennie egy elsősegélynyújtó tanfolyamon. Oktatják továbbá a legmodernebb kihallgatás-technikai eljárások végrehajtási ismereteit, különböző híradástechnikai berendezések kezelését, használatát, a gépjárművek defenzív és az offenzív vezetési technikáit és műszaki alapismereteket.

Az alakulatba való belépés után a katonák rögtön végrehajtanak egy teljes spektrumú fegyverzettechnikai kiképzést, majd ezt követi a közelharc kiképzés. A GROM katonáinak kiképzettségét jellemzi, hogy különböző szélsőséges időjárási és földrajzi körülmények között is képesek harcolni. Ugyanazokat a feladatokat tudják ellátni, amelyeket a leginkább elismert korszerű haderővel rendelkező államok megfelelő alegységei. Közös kiképzéseket hajtanak végre a legjobb egységekkel, és az általuk példaképpül állított egységekkel.

A GROM tagjai – ha megfelelnek az állandóan ellenőrzött feltételeknek – 12 évig szolgálhatnak a különleges egységben.

A kutatási eredményeim alapján előnyösebb lehet a brit példa követése, ahol elsődleges cél a rugalmas sok tapasztalattal rendelkező katona kiképzése, aki képes reagálni a különböző kihívásokra. Ezt elősegíti egy olyan rugalmas szervezési és irányítási rendszer, amelyben elsődleges szempont a célszerűség. Jelenleg nálunk inkább az amerikai ismereteket vesszük át és alkalmazzuk, mivel közvetve/közvetlenül ők támogatják felszereléssel, kiképzőkkel és egyéb más összetevőkkel a Magyar Honvédséget és ezen belül a különleges műveleti zászlóaljat.

A fenti ismertetéseket azért írtam le a teljesség igénye nélkül, mert érzékeltetni szerettem volna azt, hogy nem olyan egyszerű a különleges katonák kiválasztása és az előttük álló harc feladatokra történő felkészítésük. Honnan és hogyan válasszam ki az „emberanyagot”, milyen korúak legyenek, milyen kiképzési fázisokat-technikákat alkalmazzak, és azok mit tartalmazzanak, hogy a felkészítés

végére előttünk álljon egy mindenoldalúan felkészített különleges rendeltetésű katona?

3. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KIKÉPZÉS A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN

A különleges műveleti katonákat fokozott fizikai és pszichikai megterhelésnek teszik ki az eléjük állított harci feladatok bonyolultsága, és a végrehajtás során az időjárási és terepviszonyok által támasztott nehézségek. Ezért kijelenthetem, hogy a különleges műveleti katonák kiképzése bonyolult feladatok összessége.

Ez a magyarázata annak, hogy e katonáknak a kiképzése jóval több időt vesz igénybe, és több témát ölel fel, mint a hagyományos csapatoknál. A világ meghatározó országaiban külön kiképző központokat, iskolákat hoztak létre a különleges erők kiképzésére, melyekben sajátos program alapján folyik a katonák és alegységek oktatása. Ilyen elképzelések hazánkban is vannak.

Hasonló gondolat alapján hoznák létre egy kiképző részleget, Szolnokon, a **Magyar Honvédség Béketámogató Kiképző Központ** egyik részeként „nemzeti különleges műveleti alaptanfolyam levezetése.¹⁰²” céljából. Jelenlegi feladata: a Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, valamint a résztvevő partner nemzetek kijelölt állománya felkészítése a Különleges Műveleti csoport vezetésének, feladatainak tervezésére, szervezésére, valamint meg lévő ismereteikre alapozva, azokat felfrissítve, felkészíteni a zászlóalj csoportparancsnoki, csoportparancsnok-helyettesi szakbeosztásokba tervezett és beosztott állományt a beosztásukban várható feladatok végrehajtására.

A témában végzett kutatásaim szerint, magának a zászlóaljnak kellene kiválasztania, kiképeznie a leendő különleges műveleti katonákat és a szakképzés, továbbképzés is a zászlóalj kötelékében maradna. *(Erre volt már példa, hiszen a MN 3100 különleges mélységi felderítő zászlóalj állományában történt meg a katonák mindenoldalú kiképzése, felkészítése).* Így a kezdetektől a végeredményig egységes

---

¹⁰² http://www.hm.gov.hu/honvedseg/mh_beketamogato_kikepzo_kozpont/2009.07.21.

elvek, és irányítás szerint hajtaná végre a katonák formálását, képzését az alábbi elvárásoknak történő megfelelésért.

A különleges műveleti alkalmazás képesség összetevőit az 5. számú ábra mutatja be.

5. számú ábra

A különleges műveleti alkalmazás képesség összetevői¹⁰³

3. 1. 1. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KIKÉPZÉSI RENDSZERÉT BEFOLYÁSOLÓ SZEMPONTOK

Elsődlegesen abból az alapfelfogásból kell kiindulnunk, hogy a különleges műveleti csoportok legyenek képesek különleges műveletek végrehajtására: a különleges felderítés és megfigyelés, a közvetlen műveletek, a katonai segítségnyújtás és a terrorizmus elleni harc területén.

Ezen műveleteket legyenek képesek végrehajtani bármely napszakban, bonyolult időjárási viszonyok között, elzárt, illetve ellenséges területen, nyíltan, rejtetten és titkosan.

A különleges műveleti katonák kiképzése alapvetően a válogatásnál kezdődik.

¹⁰³ Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. - alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.

A különleges műveleti alakulatok kiképzésénél figyelembe kell vennünk három alapszabály betartását:

- Alapvetően csak békeidőben lehet kiképezni különleges műveleti katonát, mivel e katonák kiképzése energia és időigényes;
- különleges műveleti katonát nem lehet nagy tömegben kiképezni;
- különleges műveleti katonák kiképzésének színvonalát TILOS üres beosztások betöltése, avagy bármilyen más célból lejjebb adni!

A kiképzés tervezésekor és végrehajtásakor be kell tartani a *négy alapvető* szakosodás alapelvét, amelyre az egész kiképzési rendszernek épülnie kell. Minden szerződéses tisztesi, később tiszthelyettesi katonának a négy specialitás közül kell egyben alapvetően kiképzettnek lennie. Ehhez társul a "keresztképzésben"¹⁰⁴ történő részvételük az előmenetelük során, mint feltétel.

Az alapvető szakosodási ágak:

- **Fegyveres specialista** (*fegyverzeti tiszthelyettes*):

Fizikailag és pszichikailag képességeinek teljes birtokában lévő, pszichológiailag alkalmas egyént kell kiválasztani, akinél előny, ha megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkezik.

Azonban ki lehet választani olyan katonát is, aki az eltöltött katonaevei során bebizonyítottan ért a különböző fegyverek alkalmazásához, kezeléséhez.

- **Műszaki specialista** (*műszaki tiszthelyettes*):

Fizikailag és pszichikailag képességeinek teljes birtokában lévő, pszichológiailag alkalmas egyént kell kiválasztani, akinél előny, ha megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkezik.

- **Híradó specialista** (*híradó tiszthelyettes*):

Lehetőleg elektrotechnikai-, avagy híradó szakközépiskolai végzettséggel rendelkező, fizikailag és pszichikailag fitt, pszichológiailag alkalmas egyént kell kiválasztani.

---

¹⁰⁴ Cross training - keresztképzés

- **Egészségügyi specialista** (*felcser tiszthelyettes*):

Fizikailag és pszichikailag fitt, mentálisan alkalmas egyént kell kiválasztani. Olyan személyt kell lehetőleg kiválasztani, aki előző munkája során már valamilyen módon került betegek közelébe (ápolóként, mentős segédként. stb.).

3. 2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSI RENDSZERE

Amikor egy adott különleges műveleti alakulat kiképzési rendszeréről beszélünk, elsősorban tisztáznunk kell, mit is értsünk a kiképzési rendszer alatt.

A különleges műveleti zászlóalj ajánlott kiképzési rendszere:

- I. fázis: A leendő különleges műveleti katonák kiválasztása;
- II. fázis: Különleges műveleti alapképzés;
- III. fázis: Kötelékképzés:
  - szakképzés;
  - kijuttatási mód képzés;
  - harcászati csoportképzés és túlélési kiképzés;
- IV. fázis: Nyelvi és kulturális felkészítés;
- V. fázis: Missziós célfelkészítés;
- Speciális kereszt- és továbbképzések.

3. 3. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSÉNEK FÁZISAI

3. 3. 1. AZ ELSŐ FÁZIS: A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIVÁLASZTÁSA

A különleges erők állományába bekerülni és bennmaradni a világ összes haderejében nem egyszerű feladat egyetlen katona számára sem a magas követelmények miatt. Ezt az elvet kell alkalmazni a saját katonáink kiválasztásakor is.

A leendő különleges műveleti katona alapvetően a következő helyekről kerülhet a zászlóalj állományába:

- A polgári életből;

- a konvencionális katonai alakulatok állományából;
- a rendőrség állományából;
- a leszerelt szerződéses állományból.

A leendő különleges műveleti katona egy több lépcsős kiválasztási „procedúrán” kell, hogy átessen. Ennek mozzanatait, szabályzóit lehet központilag szabályozni, de lehet az adott alakulat parancsnokának és törzsének is beleszólást engedni, mivel ők tudják, pontosan milyen képességű katonára van szükségük és milyen beosztásra.

A kiválasztáskor alapvetően figyelembe kell venni az egyén egészségi, fizikai, fiziológiai és mentális állapotát.

A különleges műveleti katonák kiválasztási folyamata során a jelentkezőknek folyamatos stressz és fizikai-, pszichológiai megpróbáltatások mellett meg kell oldaniuk különböző gyakorlati/elmélet feladatokat. Megeshet, hogy különböző balesetek, vagy súlyosabb sérülések is előfordulhatnak a kiválasztás során.

Az állomány kiválasztásánál figyelembe kell venni a tájékozódási tudást, az ehhez kapcsolódó ismereteket, és az alacsony színvonalon teljesítők nem kerülhetnek be a megfelelték közé. A tájékozódási ismeretek tanításával felmérhető a jelölt taníthatósági színvonala. Képes-e a tájékozódásra, illetve tanítható-e?

A katonák első fázisban történő kiválogatásánál törekedni kell arra, hogy az alakulathoz bekerülő katona legalább egy nyelvet beszéljen alapszinten. Ez lehetőleg angol, francia, orosz, német, spanyol, avagy egy szomszédos ország nyelve legyen.

Felmerül a kérdés milyen (alap) kiképzésű katonák felelnek meg legjobban különleges műveleti katonának? Szerintem a felvételinél ezt nem lehet eldönteni. Hiába tűnik jó képességűnek a katona a saját szakterületén pl. jó mesterlövész, robbantási szakember, stb. Az, hogy mennyit ér, az majd az alapképzésen (ha ki nem esik közben, különböző okoknál fogva), avagy a szakképzés ideje alatt derül ki. És még ott van az „éles” bevetés is, amikor minden borulhat. Nagy felelőssége van azoknak a szakembereknek, akik az újoncok kiválogatását végzik.

Kérdés a következő: Milyen idősek „kell” lennie a különleges alakulathoz kerülő személynek? Kutatásaim alapján legalább 28 - 30 évesnek kell lenniük az egység tagjainak. Ekkorra már elmaradnak a jelöltekről azok a hátrányos jellemzők, amelyek hosszabb távon alkalmatlanná teszik őket különleges műveleti katonáknak.

(Figyelembe vett tényezők: fizikai-, fiziológiai, pszichológiai felkészültség, tűrőképesség, mentális felkészültség, meggondoltság, tapasztalatok, stb.).

Az időszak célja olyan katonák kiválasztása, akik fizikálisan, pszichésen és mentálisan alkalmasak különleges műveleti feladatok végrehajtására. A végállapot olyan könnyűgyalogos katona, aki képes bonyolult körülmények között kis alegységben tűzcsoporthoz, valamint rajparancsnoki szinten vezetni, illetve feladatot végrehajtani. Fontos dolog, hogy a jelentkező katonák (civiliek), önként vállalkozzanak a kiválasztásra, és bármilyen indok alapján mely lehet saját, avagy a kiképzők részéről felmerülő, visszatérhessenek az anyaalakulathoz. *(A különleges műveleti zászlóaljhoz kerülő, már valahol katonai szolgálatot teljesítő katonának minden esetben végre kell hajtania az előírt kiképzési fázisokat, ezek kihagyása nélkül TILOS a zászlóaljhoz bármilyen beosztásba helyezni)!*

A kiválasztás fizikai tesztjeit nem csak azért hajtják végre a kiképzők, hogy azokkal teszteljék a leendő különleges műveleti katonákat, sokkal inkább az a céljuk, hogy egy megfelelő szintre hozzák fel a bent maradó állományt, hogy a majdani alapképzés folyamán a jelölteknek ne legyen gondjuk az állóképességgel.

A másik cél pedig az, hogy a fizikai leterheltség és az azt követő fáradtság közben sokkal jobban feltérképezhetők a keresett alkalmassági paraméterek.

3. 3. 2. A MÁSODIK FÁZIS: KÜLÖNLEGES MŰVELETI ALAPKÉPZÉS

A különleges műveleti katonák kiválasztása után a kiképzés második fázisának nevezhetjük az alapképzést. Ezen belül hajtják végre a speciális orvosi vizsgálatot. Az alakulathoz érkezéskor a katonáknak alapos orvosi ellenőrzésen kell részt venniük, de ez inkább fizikai-fiziológiai és pszichikai vizsgálatokat jelent, amint már a fentiekben leírtam.

A speciális orvosi vizsgálat az ejtőernyős- és bűvár orvosi alkalmasság megszerzését jelenti. A kiválasztott és alkalmassá vált katonák később az alakulat megfelelő csoportjaiba kerülnek beosztásba.

Ezután a katonák a kiképző századnál kezdik meg az alapképzést, ahol egy intenzív, pár hetes fizikai felkészítést követően két hetes ejtőernyős alapképzésben, (majd alaptovábbképzésben) részesülnek.

Az alapképzés célja a beosztásba helyezés előtti felmérés, olyan műveleti katona képzése, aki képes kis csoportokban az alapvető különleges feladatok

ellátására. Az alapképzésen ízelítőt kapnak a katonák a szakképzésből, illetve a kijuttatási módokból, így a későbbiekben könnyebb lesz eldönteni, hogy ki milyen irányba szakosodjon. A második kiképzési fázis modulrendszerű kiképzési blokkokat tartalmaz és az egyes blokkok végén a katonák vizsgáznak az elsajátított tananyagból. Sikeres vizsgát követően folytathatják a kiképzést.

A kiképzés végrehajtása után néhány hetes intenzív harcászati képzésnek kell következnie. Ez a kiképzési fázis alapvetően általános lövész harcászati kiképzést jelent, különböző alap éleslövészeti feladatok végrehajtásával egybekötve.

A kiképzés intenzitását az elsajátítandó tananyag mennyisége, a dinamikusságát pedig a résztvevők mindennapos foglalkoztatottsága, elfoglaltsága határozza meg. Alapvetően ezért nem célszerű hat hónapnál tovább tervezni ezt a kiképzési ciklust, mivel a katonák ilyen magas fokú intenzitás és dinamizmus mellett egy idő után nem lesznek képesek teljes értékűen az előírt feladatok ellátására, avagy a kiképzésen történő részvételre.

A 6. számú ábrán az alapképzés felépítése látható, heti bontásban.

ALAPKÉPZÉS	
Kiképzési idő	Végrehajtandó feladat
1. hét	fizikai felkészítés, tereptan
2. hét	járőrözés (pk-i munka, harcérintkezések)
3. hét	felderítő járőr (pk-i munka, kijuttatási módok)
4. hét	harci járőr (lesállás, rajtaütés)
5. hét	harci járőr (épületharc, légi műveletek)
6. hét	éleslövészet (egyéni, TŰCS, rajkötélék)

6. számú ábra

Az alapképzés felépítése

3. 3. 3. A HARMADIK FÁZIS: KÖTELÉK KIKÉPZÉS (CSOPORT/SZAKKÉPZÉS)

A kötelék kiképzés fajtái:

- Szakképzés;
- kijuttatási mód képzés;
- harcászati csoportképzés és túlélési képzés.

3. 3. 3. 1. A szakképzés

Ezt az időszakot összefoglaló néven nevezhetjük a szükséges szakirányok elsajátítása időszakának. A kiképzési ciklus kezdetére a katonák eléri az őrzetői, tizedesi, szakaszvezetői rendfokozatot. A kiképzendő állomány átkerül az első kiképző szakasz állományából a kiképző század második kiképző szakaszához.

Ebben a fázisban folytatódik a katonák kiválogatása a harcoló századok megfelelő különleges szakaszaiba a kiképzők javaslatai alapján. A különleges műveleti katonák kiképzése a mindenoldalú specializáltságnak megfelelően történik, a katonák a kiképzési ciklus első fázisában taktikai képzésben részesülnek.

Ebben a kiképzési fázisban a fő célkitűzés a szakfeladatok minőségi elsajátítása és olyan speciálisan képzett különleges műveleti katona kialakítása, aki az egyéni szakfeladatát (fegyveres, műszaki, felcser, híradó) képes a harcmezőn, a már jellemzett bonyolult körülmények között ellátni. A szakképzés végrehajtásakor nagyfokú együttműködésre van szükség az adott szakok szakági felelőseivel a Magyar Honvédségben.

A katonák alapvető oktatása nem a zászlóalj keretein belül történik, hanem a szakirányuknak megfelelő intézmények, alakulatok keretei között.

A különböző specialistaképzést ajánlom, az alábbi helyeken végrehajtani:

- Az egészségügyi specialistaképzést: *az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központtal;*
- a híradó specialistaképzést: *a MH 43. Nagysándor József Híradó és Vezetéstámogató Ezreddel;*
- a műszaki specialistaképzést: *a MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóaljjal, a MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóaljjal, valamint a MH Veszélyesanyag Ellátó Központtal együttműködve javaslom végrehajtani.*
- a fegyveres specialistaképzést: *A Belügyminisztérium, Terror Elhárító Szolgálat állományával, illetve a különleges műveleti zászlóalj kijelölt állományával.*

A képzések változó időtartamúak lehetnek, a leghosszabb az egészségügyi tiszthelyettes képzése. A későbbiekben továbbképzés és szinten tartás érdekében minden évben szükséges a megszerzett ismeretek frissítése.

Egészségügyi specialista (*felcser tiszthelyettes*):

A felcserek legalább 8-10 hetes képzésben részesülnek, amely keretében megismerkednek az emberi test felépítésével, működési elveivel, az alapvetően alkalmazható gyógyszerekkel, a harctéri elsősegély nyújtási szakismeretekkel. A felcserek képzésük folyamán civil, vagy katonai kórházakban teljesítsenek szolgálatot, ahol megismerkedhetnek a különböző betegségekkel, sérülésekkel és azok kezelésével, ellátásával.

A felcsereknek mentőápolói szintnek megfelelő végzettséget kell szerezniük, egybekötve kórházi gyakorlattal egy intenzív kiképzésen belül.

Híradó specialista (*híradó tiszthelyettes*):

Ebben az időszakban (8-10 hét) a távírászok megismerkednek és elsajátítják a Magyar Honvédségben rendszeresített főbb rádiók működtetését. Megtanulják a rádióelektronika legfontosabb szabályait. Ismereteket szereznek a számítógépek kezeléséből, használatából.

A távírászok kiképzését a híradó szakalegységekkel együttműködve kell végrehajtani, mivel ők rendelkeznek megfelelő felszereléssel, szakembergárdával.

A távírászoknak a Rendőrség és a Magyar Honvédség híradó beosztású személyeivel és polgári távközlési szervezetekkel együttműködve, magas szintű technikai és rádiótechnikai, programozói, informatikai ismereteket kell szerezniük. Majd a képzési fázis végére képesnek kell lenniük bármely, az országban rendszeresített/nem rendszeresített rádióval, legyen az civil, vagy katonai a meghatározott frekvencián összeköttetést létesíteni. Illetve legyenek képesek különböző elektronikus védelmi és riasztó/jelző rendszereket hatástalanítani.

Fegyveres specialista (*fegyverzeti tiszthelyettes*):

A fegyverzeti tiszthelyettes katonák 8-10 hetes intenzív képzés keretein belül megismerkednek a Magyar Honvédségben rendszeresített, és Magyarországon beszerezhető fegyverekkel, a pisztolyoktól a vállról indítható rakétákig. Alapvető ismereteket kapnak az e fegyverekhez használatos lőszer és robbanóanyagok

fajtáiból, azok kezelésének rendszabályaiból, valamint megszerzik a fegyverek elvi alkalmazásának és gyakorlati igénybevételének oktatásához szükséges tudást és ismereteket.

A fegyverzeti tiszthelyettes katonák a Rendőrség megfelelő szerveinél, polgári lövészkluboknál használt fegyvertípusokkal ismerkednek meg, megtanulják a fegyverek harcászati alkalmazási lehetőségeit, különböző típusú lögyakorlatokat hajtanak végre. A kiképzési fázis végére a katonák megismerik és alkalmazni képesek a világon fellelhető fegyverek nagy részét, megismerik a meglepő aknákat, a gyalogsági aknákat és más szárazföldi és vízi aknatípusokat, azokat telepíteni és megsemmisíteni is tudják.

Műszaki specialista (*műszaki tiszthelyettes*):

A műszaki specialistának 8-10 hetes intenzív képzés keretein belül meg kell ismernie, begyakorolnia és elsajátítania a különleges műveletek során alkalmazandó, valamint beosztása ellátásához szükséges robbanó és nem robban műszaki anyagok és eszközök alkalmazását, kezelését, szakszerű karbantartását és tárolását, valamint meg kell szereznie ezen anyagok elvi alkalmazásának és gyakorlati felhasználásához oktatásához szükséges tudást és ismereteket.

Ezen ismeretek elsajátítása után, avagy ezekkel egy időben magas szintű robbantási szakismereteket kapnak a honvédség hivatásos tűzszerészeitől.

Csoportparancsnok:

A csoportparancsnoknak 8-10 hetes intenzív képzés keretein belül meg kell ismernie, begyakorolnia és elsajátítania a különleges műveleti csoport vezetéséhez, tevékenységének tervezéséhez, szervezéséhez és feladat végrehajtásához szükséges ismereteket.

3. 3. 3. 2. A kijuttatási mód képzés

Amikor a szerződéses állomány visszaérkezik az alakulathoz minden szakterületről (a 8-10 hét után), akkor kezdődik a harmadik fázis gyakorlati része. Ezt a kiképző szakasz kiképző részleg tiszthelyettesei hajtják végre.

Ebben a kiképzési időszakban kerül végrehajtásra a különleges műveleti katonáknak a harcoló századok igényeinek megfelelő mindenoldalú specializálása. Itt történik meg az egyének ejtőernyős-, bűvár-, hegyi kiképzésének végrehajtása,

valamint a különleges szakaszok által kiemelt feladatként kezelt feladatok magasabb szintű oktatása. A fázisban a különböző kihelyezésekkor, gyakorlatokon végrehajtott taktikai feladatok nehézségi szintje minden területen felül kell, hogy múlja az előző fázisét, a végrehajtott feladatoknak összetettebb jellegűnek, fizikálisan és mentálisan megterhelőbbnek kell lenniük.

A kijuttatási mód képzés célja a különleges műveleti katonák felkészítése különböző kijuttatási módokra, normál és bonyolult időjárási és terepviszonyok között. A képzéseket a betervezett szakágak kiképzőivel történő egyeztetéssel kell tervezni és megszervezni. A képzést a katonák csoport kötelékben hajtják végre, mely magában foglalja a szabadeső átképzést, a bekötött rendszerű légcellás és a nagy magasságú ejtőernyős kiképzést, a hegyi alap felkészítést, a bűvár (és vízi) nyitott rendszerű kiképzést, valamint a gépjárműves felkészítést.

A kijuttatási mód képzés végrehajtása után lehetőség szerint (minden évben) a Magyar Honvédség más alakulatainál, a polgári szférában, vagy külföldi kiképzést igénybe véve kiképzési időt kell biztosítani a gyakorlásra a katonák ismereteinek a szinten tartása céljából.

3. 3. 3. 3. *Harcászati csoportképzés és túlélési képzés*

A harcászati csoportképzés célja csoport kötelékben felkészíteni a katonákat a különleges műveleti alapeladatokra. A különleges műveleti csoportok összekovácsolásán, felkészítésén túl a kiképzés ezen fázisában a katonák megismerkednek a különleges felderítés, a közvetlen műveletek, a katonai segítségnyújtás alapvető feladataival és a különböző gyakorlatok kereteiben készség szinten gyakorolják be a tevékenységüket.

Ezen fázison belül folytatják a harcászati kiképzést, melynek keretében megtanulják a különleges alakulatok feladatait és saját feladatukat a csoporton belül.

Meg kell tanulniuk:

- A különleges műveleti tevékenységek alapjait;
- az épületharcászat magasabb szintű ismereteit;
- a vallatás és kikérdezés pszichológiai rendszabályait;
- számítógépes eszközök kezelését;
- a terrorelhárítás különleges alakulatokra háruló feladatainak rendszabályait;
- a saját szakterületük alkalmazását szimulált harci körülmények között;

- egyéb más jellegű feladatokat, amelyeket az előző kiképzési ciklusok nem tartalmaztak.

Ezen feladatok végrehajtása több hetes lövészzettel van egybekötve, ahol a kiképzők kiválaszthatják a különleges mesterlövésznek alkalmas katonákat. A kiképzés ebben a ciklusban folyamatos, gyors, de nem annyira feszített, mint az első képzési ciklusban.

A túlélés (SERE)¹⁰⁵ kiképzés célja a csoportok felkészítése az alkalmazás közbeni túlélésbe történő esetleges átmenet tervezésére, végrehajtására. Céljai még a fogság, a szökés, a menekülés feladatainak ismertetése, begyakorlása. Külső segítséggel, illetve külső segítség nélküli túlélés végrehajtása. A kiképzés legyen gyakorlati jellegű, meghatározott részeihez vonjanak be pszichológust (okat).

A túlélési képzés során a katonák kis csoportokra osztva hajtják végre a *(valós körülményeket imitált)* fogságba esést, az onnan történő szökés tervezését, majd a menekülést végrehajtását és a túlélési feladatot. A kiképzést a különleges műveleti csoportok személyi állománya – csoport összekovácsoltság erősítésének fokozása *(felmérése)* miatt – együtt hajtja végre, közösen megtanulva, hogyan élhetnek meg a természetben, miként kerülhetik el a fogságba esést, és hogyan kell kibírniuk azt, hogyha mégis fogságba esnek. Miként kell megtervezni és kivitelezni a szökést egy ellenséges fogolytáborból.

Ebben a kiképzési fázisban a csoport összekovácsolási feladatok végrehajtása, és ezek keretében az idáig elsajátított, megtanult, elméleti és gyakorlati ismeretek – terepen, imitált harci körülmények között történő végrehajtása – a kitűzött cél. Ebben az időszakban a különleges műveleti katonáknak képesnek kell lenniük az előttük álló különböző nehézségű feladatok magabiztos és magas szintű végrehajtására. A kiképzés fő célja a természetű, valós harci nehézségi fokot meghaladó körülmények megteremtése, a katonák különböző harcszerű szituációkban való tesztelése, valamint a tapasztalatszerzés.

A kiképzői csoportok aljátárszóként/jelzőként vesznek részt a „harcolók” kiképzésében, esetleges más alegységekkel, szervekkel *(rendőrséggel)* közösen folytatott kiképzésen.

---

¹⁰⁵ Survival, Evasion, Resistance, Escape - túlélés, fogságba esés elkerülése, ellenállás, fogságból való szökés

Ebben a szakaszban a különleges műveleti katonák különböző szaktanfolyamokon is részt vesznek. A különleges mesterlövészeknek kiválasztott katonák kiképzése a rendőrség megfelelő személyeivel közösen is folyhat.

A kiképzés végére a különleges műveleti katonák rendelkezzenek maximális harcászati és beosztásuknak megfelelő szaktudással. Legyenek képesek feladataikat professzionálisan ellátni a különböző és legnehezebb harctéri körülmények között is. Ebben a fázisban ér véget a katonák egyéni kiképzés jellegű felkészítése. Folytatni kell a folyamatos gyakorlást, a közös kiképzések rendszerét, a különböző szintű gyakorlatokat.

A képzési fázis végén el kell érni, hogy a különleges műveleti katonák az elsajátított ismereteket legyenek képesek a hazai és nemzetközi gyakorlatokon, alkotó módon alkalmazni.

3. 3. 4. A NEGYEDIK FÁZIS: NYELVI ÉS KULTURÁLIS FELKÉSZÍTÉS

A **nyelvi és kulturális felkészítés célja** a különleges műveleti katonák felkészítése (a leendő/várható alkalmazási körzet, jellemző nyelvei és kultúrájának ismerete), a különböző kulturális közösségekkel, tagjaikkal való találkozással kapcsolatos feladatok végrehajtására, valamint a helybéli lakossággal történő kommunikáció elsajátítására. Ez a kiképzési blokk rendkívül fontos, mivel a különleges műveleti katonák gondolkodásmódjának egyik alapköve a helyi lakosság megértése és segítése. A nyelvi és kulturális képzés hiányában a katonai segítségnyújtási feladatot a katonák nem lennének képesek, avagy csak korlátozott módon lennének képesek teljesíteni.

Ebben a fázisban kell minden különleges műveleti katona részére intenzív nyelvtanfolyamot tartani. Ha a katona nem beszél semmilyen nyelvet sem, úgy STANAG 2222 szintnek megfelelő négyhónapos intenzív nyelvtanfolyamra ajánlom beiskolázni angol nyelvből. Amennyiben a katona beszél angolul, akkor a zászlóalj parancsnoka döntse el a harcoló századok parancsnokai kérelme alapján milyen nyelvre iskolázza be az egyént. A kiképzési fázis végére minden katonának rendelkeznie kell az előírt STANAG vizsgaszinttel.

3. 3. 5. AZ ÖTÖDIK FÁZIS: MISSZIÓS CÉLFELKÉSZÍTÉS

A negyedik fázis lezárása után a különleges műveleti katonák kiképzését célszerű külföldi alakulatokkal együtt, külföldön végrehajtani, lehetőleg azokkal, akikkel végrehajtja a jövőbeni missziót/missziókat.

A befejező fázis, azaz utolsó lépcsőfoka a különleges műveleti katonák felkészítésének a „gyakorló” bevetésen való részvétel. Ez alatt a hazai és nemzetközi gyakorlatokon, felkészítéseken, begyakorlásokon, külföldi tanfolyamokon, nemzetközi béketámogató műveletekben történő részvételt kell érteni. Ezzel a fázissal a katona alapvető kiképzési felkészítése befejezettnek tekinthető.

Megállapíthatjuk, hogy ekkorra a katona már 2-3 évet eltöltött az egység állományában. Elsajátította és rendelkezik az előírt alapvető feladatok végrehajtásához szükséges ismeretekkel, képességekkel, jártasságokkal, készségekkel. A csoportjában szakfeladatait alapszinten el jártasságot, készségeket szerzett. A csoportjában szakfeladatait alapszinten el tudja látni. Fizikailag, pszichikailag és mentálisan képes aktív harccselekményekben részt venni.

Figyelemmel kell lennünk arra a tényre, hogy a béketámogató műveletek során gyakran ütközik nehézségbe a helyzetetek egyértelmű megítélése, a lehetőségek és a közvetlen veszélyek meghatározása. Ezen feladatoknál nagyobb szerepet kap az emberi erővel végrehajtott felderítés, hiszen az adatszerzés nagyobbként a beszélgetések, kihallgatások elemzése, értékelése folytán valósul meg.

A helyi kultúra és a nyelv, a szokások, és az adott ország történelmének ismerete nagymértékben segíti a megszerezhető információ mennyiségét és a felderítési adatok minőségét. A megfelelő háttérismeretek birtokában a helyi lakosokkal sokkal könnyebben teremtenek kapcsolatot, akikkel az információszerzés miatt elengedhetetlen a jó kapcsolat kialakítása és ápolása.

3. 3. 6. SPECIÁLIS KERESZT- ÉS TOVÁBBKÉPZÉSEK

A különleges csoport létszámát, az alkalmazásának nehézségi fokát, valamint a feladat tervezésének és végrehajtásának menetét figyelembe véve szükségszerű minden katona keresztképzésben történő részesítése. Ez két szakterület elsajátítását jelenti.

A kiképzési ciklusokat eredményesen végrehajtó katona bekerülhet a harcoló csoportokba, de ott kezdetben csak a "BRAVO" TŰCS¹⁰⁶-ba. Az "ALPHA" TŰCS-ba, valamint magasabb beosztásokba csak akkor léphet, ha már részt vett a keresztképzésben.

Az idáig ismertetett kiképzési rendszer által egy a zászlóalj állományába került tisztos aktív különleges csoportba kerüléséhez minimálisan három-négy éves folyamatos kiképzési/tanulási ciklust alakítottunk ki. Ez az idő elegendő a katonák mentális felkészültségének, megfelelő döntéshozatali képességének kialakításához, valamint figyelembe vettem a jelenlegi afganisztáni, és iraki eseményeket (*ahol az amerikai, kanadai, brit, lengyel és más különleges alakulatok sikeresen tevékenykednek*) a hasonló jellegű és feladatrendszerű alakulatok katonáinak alkalmazási átlagéletkora harminc és harmincöt év közé esik.

A fentieket alkalmazva lehetőséget adunk a tiszthelyettes állományú katonáknak a különleges csoportokban további 10 éves karrier eltöltésére.

A speciális továbbképzésekhez és keresztképzésekhez tartoznak az egyéni, illetve csoport kiképzések, amelyek a különleges műveleti csoport képességeit szakterületekre tagolva növelik, ily módon is növelve az esélyeket a meghatározott harci feladatok végrehajtására. Ilyenek lehetnek pld. a különféle légcélás ejtőernyős kiképzések, vízi továbbképzés (zárt rendszerű berendezés kiképzés), alpesi kiképzés, gépjárműves/harcjárműves kiegészítő kiképzések.

Évente minimum négy hét időtartamban az egyéni szakkiképzettség szinten tartása céljából javasolt ez irányú kiképzést végrehajtani.

A továbbképzés a felcser (egészségügyi) tiszthelyettes számára kórházi gyakorlatot, a híradó tiszthelyettes számára a komplex híradó feladat végrehajtását, a fegyverzeti tiszthelyettes számára hagyományos alakulatoknál lövészet levezetését, a műszaki tiszthelyettes számára tűzszerész feladatok ellátását jelent. Természetesen bővíteni lehet ezen szakfeladatokat.

Javaslom, hogy szinten tartó kiképzésnek minősüljön a különleges műveleti csoportok hivatásos és szerződéses állományának a különleges lövész kiképzésben, a katonai felsőoktatásban, vagy a tiszthelyettes szakképző iskolán oktatóként/szakoktatóként való alkalmazása is.

---

¹⁰⁶ TŰCS -Tűzcsoport

A különleges műveleti csoportok részére a továbbképzések keretében havi gyakorisággal éleslövészetet kell betervezni. Amennyiben ez más kiképzési feladatok végrehajtása miatt nem megoldható, úgy törekedni kell az összevont lövészetek végrehajtására. Ezen lövészetek célja, hogy a különleges műveleti csoport minden katonája legyen képes magas szinten kezelni a zászlóaljnál rendszeresített lövészfegyvereket, azokkal legalább jó szintű lövészetet végrehajtani.

A lövészetek egymásra épülő rendszert alkotnak. A kezdeti egyéni lögyakorlatoktól a különleges műveleti csoportnak alkalmazás előtt el kell jutniuk a bonyolult körülmények között végrehajtott speciális kötelék lögyakorlat végrehajtásáig.

Az osztag szintű gyakorlatok is a továbbképzések részeit képezik. Az osztag szintű gyakorlatokat célja a különleges műveleti osztag (SOTG)¹⁰⁷ műveletek gyakorlása. Az osztag szintű gyakorlatok végrehajtását csak a meghatározott kiképzések végrehajtása után lehet elkezdni, a gyakorlatokat a zászlóalj törzs tervezi és vezeti le.

Az alkalmazás előtt a különleges műveleti katonák/csoportok felkészülnek az adott terület földrajzi, társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális viszonyaiból. A felkészülés végrehajtásához a katonai és polgári titkos szolgálatok, különböző civil szervezetek, személyek bevonása is szükséges.

3. 4. A KIKÉPZÉSI TERV (PROGRAM) MEGALKOTÁSAKOR AJÁNLOTT SZEMPONTOK

Ahhoz, hogy a különleges műveleti katonák minél jobban megfeleljenek az eléjük állított feladatoknak, részükre speciális kiképzési tervet (programot) kell összeállítani, amely elkészítésekor ajánlom az alábbi szempontok figyelembevételét:

A kiképzésre jellemző, hogy a fő hangsúly a kis alegységekben, kis csoportokban történő alkalmazáson van, mivel az ilyen nagyságú különleges műveleti erők bevetése a legvalószínűbb és egyben a leghatásosabb is.

A kiképzés folyamán törekedni kell arra, hogy a különleges erők személyi állományának és alegységeinek kiképzésekor nehéz, a valóságos helyzetet megközelítő körülményeket teremtsenek, amelyek alkalmasak arra, hogy próbára

---

¹⁰⁷ SOTG - Special Operations Task Group - Különleges Műveleti Alkalmi Harc Csoport

tegyék a katona önbizalmát és kifejlesszék a fátadalmak leküzdésére irányuló képességeit.

A kiképzők különféle módszerekkel igyekezzenek elérni azt, hogy a különleges műveleti katona kimerüljön és láthassák, hogyan cselekszik fátadtan, ugyanakkor nagy figyelmet érdemlő körülmények között, miként áll helyt? Olyan váratlan helyzetek elé kell állítani a katonákat, amelyben önkéntelenül meg kell mutatniuk igazi énjüket, mindeközben nagy súlyt kell fektetni a katonák küzdőszellemének és önfenntartási ösztönének (túlélési képességének) fejlesztésére, a katonák önálló kezdeményező -, vezető- és irányítóképessége kibontakoztatására. A kijelölt állomány felkészítésekor fokozott figyelmet fordítsanak az önbizalom, a találékonyság, a bátorság kifejlesztésére.

A kiválogatott személyi állománynak hosszú heteket, hónapokat kell eltöltenie különböző felkészítő/kiképzési táborokban, miközben kemény kiképzést folytatva felkészülnek a várható feladatokra, a műveleti területre tervezett műveletek céljaiban előírtak végrehajtására.

Mivel a különleges alakulatok a harci feladatok egy részét gyalogosan hajtják végre, nagy súlyt kell helyezni az erőltetett menetek végrehajtására, gyakorlására, a menetgyakorlatokat kezdetben nappal, majd éjjel, illetve rossz időjárási és látási viszonyok között hajtásák végre, teljes menetfelszereléssel.

Nagy figyelmet kell fordítani a különböző gépjárművek megismertetésére, használatára, a különleges műveleti katonákat meg kell tanítani a különböző típusú gépjárművek vezetésére, üzemeltetésére és egyszerűbb hibáik javítására. A kiképzésben fontos szerepet játszon a gépjárművekről folytatott tűzharc eredményes végrehajtása is.

A kiképzés végére el kell érni, hogy:

- A különleges műveleti csoportok legyenek képesek különleges műveletek végrehajtására különleges felderítés és megfigyelés, a közvetlen műveletek, a katonai segítségnyújtás és a terrorizmus elleni harc területén. Ezen műveleteket legyenek képesek végrehajtani bármely napszakban, bonyolult időjárási viszonyok között, elzárt, illetve ellenséges területen, nyíltan, rejtetten és titkosan;

- az alkalmazásra tervezett erők legyenek képesek a hazaitól eltérő földrajzi-, nyelvi-, etnikai-, vallási környezetben alaprendeltetésből adódó feladataikat ellátni, valamint a különleges műveletek alapfeladatait oktatni;
- a kijelölt csoportok legyenek képesek az alkalmazási területre vízi úton (felszíni járművel, felszín alatt) végrehajtott be- és visszaszivárgásra, nagy távolságra is, legyenek alkalmazhatóak különleges műveletek végrehajtására terepjáró gépjárművel, korlátozott távolságig, utánpótlás nélkül, teljes fegyverzettel és felszereléssel;
- minden csoport legyen képes a gyalogos alkalmazásra rendszerint 25-40 km-es távolságba;
- minden csoport legyen képes az alkalmazási területre vízi úton (felszíni járművel) – 9-15 km távolságban végrehajtott – be- és visszaszivárgásra;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek alkalmazhatóak különleges műveletek végrehajtására terepjáró gépjárművel, utánpótlás nélkül, teljes fegyverzettel és felszereléssel;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek alkalmasak hegyvidéki (alacsony és magas) körülmények közötti különleges műveleti tevékenység végrehajtására;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek képesek víz alatti kijutásra és feladatok ellátására nappal és éjszaka;
- a kijelölt csoportok legyenek képesek búvár feladatok ellátására, legyenek alkalmasak nagy magasságból történő ejtőernyős ugrásra magasan (HAHO), vagy alacsonyan (HALO) történő nyitással, nappal és éjszaka, teljes fegyverzettel és felszereléssel;
- a kiképzés végére el kell érni, hogy a katonák a legnehezebb helyzetekben is képesek legyenek önmagukat fenntartani, a legegyszerűbb eszközökből készített fegyverekkel is tudjanak eredményesen harcolni, a maximális mértékben tudják megóvni hosszú időn át a magukkal vitt felszerelést, tudjanak takarékosan bánni a rendelkezésére álló lőszerrel, élelmiszerrel, vízzel.

A kiképzési terv (program) elkészítésekor javaslom: a kiképzési fázisokban határozzuk meg, hogy a kiképzendő katona milyen fokú kiképzettségi szinttel

rendelkezzen az adott időszak végére, azaz a teljes műveleti képesség elérésének melyik szakaszát kell elérnie.

3. 5. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉG ELÉRÉSÉNEK SZAKASZAI¹⁰⁸

A különleges műveleti képesség elérésének az alábbi szakaszai vannak:

- Alapműveleti képesség elérése;
- haladó műveleti képesség elérése;
- teljes műveleti képesség elérése.

A különleges műveleti képesség elérésének szakaszait a 13. számú melléklet mutatja be.

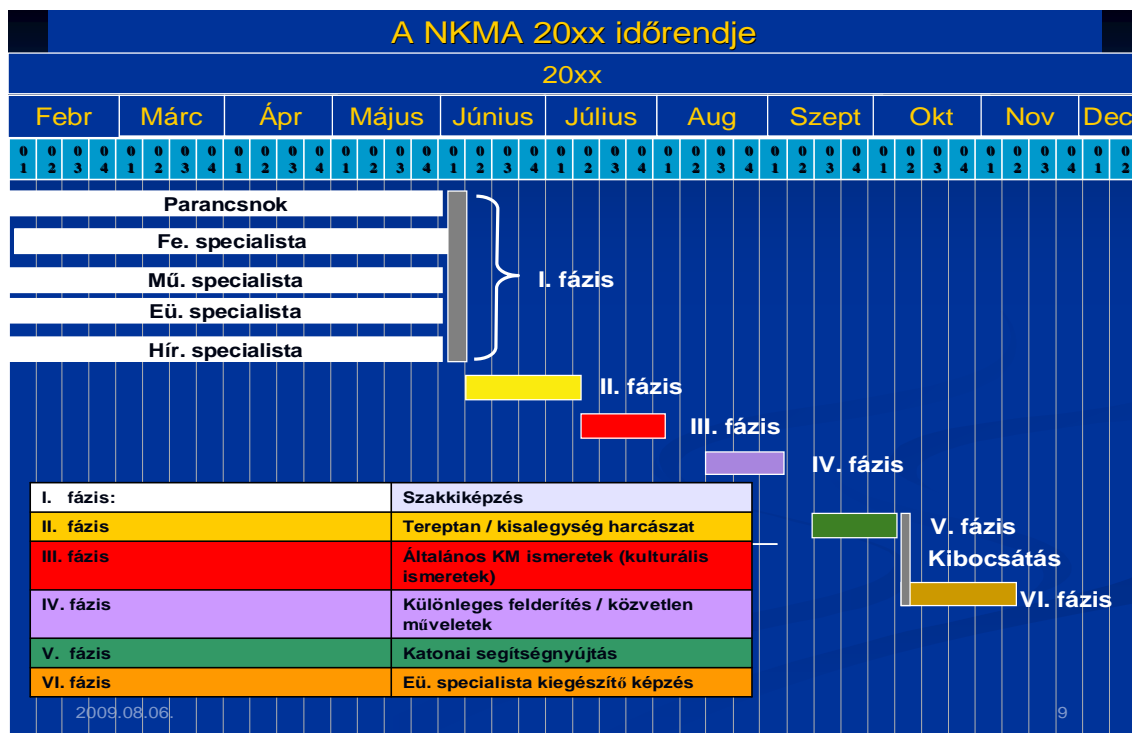
A 7. számú ábrán az általam javasolt kiképzési fázisok, a 8. számú ábrán pedig, a jelenleg nem a zászlóalj kötelékében végrehajtott kiképzés felépítése látható.

KIKÉPZÉSI FÁZIS	IDŐTARTAM	MEGNEVEZÉS	DINAMIKUSSÁG	
I.	1 hónap	Kiválasztás	Intenzív, dinamikus	
II.	5 hónap	Különleges műveleti alapképzés	Intenzív, dinamikus	
III.	6 hónap	Kötelék kiképzés	Szakképzés	Intenzív, nem dinamikus
			Kijuttatási mód képzés	Nem intenzív, dinamikus
			Harcászati és túlélési kiképzés	Intenzív, dinamikus
IV.	6 hónap	Nyelvi és kulturális felkészítés	Intenzív, nem dinamikus	
V.	6 hónap	Missziós célfelkészítés	Nem intenzív, dinamikus	
		Speciális kereszt- és továbbképzések	Nem intenzív, dinamikus	

7. számú ábra

A kiképzés felépítése¹⁰⁹

¹⁰⁸ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére. p 4-6; 1. sz. melléklet. p 1-3.

8. számú ábra

A nemzeti különleges műveleti alaptanfolyam felépítése¹¹⁰

3.6. KÖVETKEZTETÉSEK

Ebben a fejezetben vizsgálataim alapeleme volt a katonák különleges műveleti képességre történő hatékony felkészítésének, és kiképzésüknek leghatékonyabb kialakítása, a különleges műveleti feladatrendszer hatékony végrehajtása érdekében. Kiemelt figyelmet szenteltem a különleges műveleti katonák kiválasztásának, valamint a keresztképzések, avagy továbbképzések követelményei meghatározásának. Céлом egy olyan átfogó kiképzési rendszerre történő javaslattétel, amely lehetővé teszi a különleges műveleti katonák felkészítését az előttük álló feladatok végrehajtására.

A különleges műveleti kiképzés végrehajtása rendkívül összetett feladat. A különleges műveleti katonáknak a kiképzési követelményeik, és a velük szemben támasztott magas szintű elvárások teljesítése érdekében sokkal többet kell teljesíteniük, mint egy átlagos katonának.

¹⁰⁹ A szerző saját anyaga.

¹¹⁰ Magyar Honvédség Békétámogató Kiképző Központ: A Magyar Honvédség különleges műveleti alaptanfolyam, PPT anyag, 2009.

A különleges műveleti erők katonáinak kiképzése és felkészítése rendkívül erőforrás és pénzigényes feladat. Egy különleges műveletekre kiképzett katona értéke gyakran a legdrágább harci technológiáival vetekszik, éppen ezért rendkívül fontos a katonák pályán tartása, valamint egészségének, életének megóvása.

A kiképzés, felkészítés idején használt híradó eszközöknek meg kell felelniük a hadműveleti területen használt híradó eszközökkel és ezek mindenoldalú működtetésére a csoport híradó specialistáját fel kell készíteni.

Az FBCB2 műholdas követő rendszer a Magyar Honvédségben nincsen rendszeresítve, de elengedhetetlenül szükséges az alkalmazásra kerülő különleges műveleti csoportok számára, rendszeresítésük esetén javaslom a rendszer kezelésének beépítését a kiképzésbe.

A hadműveleti tapasztalatok alapján a különleges műveleti csoportok egészségügyi specialistáinak képzését ki kell terjeszteni szélesebb körben általános belgyógyászati, dermatológiai, ortopédiai ismeretek irányába is.

Az ellenálló csoportokról beérkező információk jelentős része hadműveleti területen a csoport által beszerzett, vagy már meglévő humán kapcsolaton/kapcsolatokon keresztül érkezik. Így az ilyen módon szerzett kapcsolatok kialakításának, megtartásának nagy jelentősége van a különleges műveleti csoport hatékony működésének érdekében. A különleges műveleti csoportok feladatrendszeréből adódóan a feladatok sikeres végrehajtása érdekében javaslom a különleges műveleti katonák felkészítésébe beépíteni a HUMINT képesség kialakítását – fejlesztését.

A különleges műveleti zászlóalj állományából törlésre került az ejtőernyős kiszolgáló szakasz, amely a Magyar Katonai Ejtőernyős válogatottra alapult és a zászlóalj legtöbb, különböző magasságokból és ugrási viszonyok közti ejtőernyős ugrási tapasztalattal rendelkező, ejtőernyős beugró/oktatói állományát tartalmazta. A világ különleges erőinek hadműveleti tapasztalatai alapján kijelenthetem, hogy a különleges műveleti csoportok több műveletet ejtőernyős ugrással voltak csak képesek végrehajtani, hibás döntésnek tartom ezen állomány más alakulathoz történő áthelyezését, mivel hosszabb távon elvesztik napi gyakorlati/kiképzési kapcsolatukat a zászlóalj állományával. Ez a tény pedig a különleges műveleti zászlóalj állományának harckészültségi szintjének csökkenéséhez, és a különleges műveleti katonák életének veszélyeztetéséhez vezethet.

4. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK, CSOPORTOK FELSZERELÉSE

Tanulmányozva az emberiség háborúit, azok történetét, jól megfigyelhetjük azt, hogy függetlenül azt mikor is vívták, különös figyelmet fordítottak a katonák ruházatára fegyverzetére, és a különböző védőfelszereléseikre. Gyakran eldöntötte az adott csata kimenetelét, ha az egyik harcoló fél jobb, modernebb felszereléssel rendelkezett, mint az ellenfele.

A modern kori hadviselésben fontos szerephez jutott a különleges műveleti katona felszerelése. Alapvető követelmény, hogy azt úgy kell kialakítani, hogy bármilyen földrajzi helyzetben, tekintet nélkül az időjárási viszonyokra a katona azokat alkalmazni tudja, harckészültségét hosszú ideig fenn tudja tartani. Ennek alapvető feltétele összegezve: a katonák évszaknak és a szélsőséges időjárásnak is megfelelő öltözete, a kézfegyverek minél szélesebb körű alkalmazhatósága és a védőfelszerelések alkalmazása, amelynek alapfeladata az emberélet megóvása.

A különleges műveleti katonák az adott feladat végrehajtásához szükséges teljes felszerelést viszik magukkal az ellenség mélységébe, így fontos szerephez jut a jó felszerelés, amely lehet, hogy egy nézőpont szerint nagyon sok pénzbe kerül, de szerintem egy olyan felszerelés, amely biztosítja a katonáink számára a harci feladat túlélését és a feladat sikeres megoldását, az minden pénzt megér.

Alapvetően a vizsgálatom tárgyához Európa természeti és időjárási viszonyait vettem kiinduló alapként, mivel katonáink szolgálati idejük nagy részét honi területen töltik, a felszereléseket és a követelményeiket ezen éghajlati és természeti viszonyaikra vonatkoztatom. Természetesen figyelembe vettem olyan területeket is, ahol a katonáink jelenleg is harcolnak, illetve harcolhatnak (Irán, Afganisztán, Afrika).

Felmerült bennem a téma vizsgálata során a következő kérdés: Milyen ruházatot, felszerelést rendszeresítsünk, hogy a magyar különleges műveleti katonák ezen anyagokból készült ruházat és felszerelés segítségével le tudják küzdeni az előttük álló nehézségeket?

A különleges műveleti katonák ruházatának és felszerelésének kialakításakor mindig a célszerűség legyen a vezérlő elv, ami figyelembe veszi a szélsőséges időjárási viszonyokat és az előttük álló feladatok sajátosságait, specifikumait. Törekedni kell arra, hogy a felszerelés és a ruházat sokrétű legyen.

Alaposan át kell gondolni a kapott feladat végrehajtásának körülményeit, megfelelő szakértelemmel, körültekintéssel kell kiválogatni a felszerelés egyes elemeit, hogy a katonáknak ne a felszerelés okozta nehézségekkel, avagy az időjárás hatásaival kelljen megküzdeniük, hanem „csak” a harcfeladatra összpontosítsanak.

4. 1. A FELSZERELÉS EGYSÉGCSOMAGJAI

A katonák felszerelését általában a világ haderőiben egy-egy küldetés végrehajtásához alakítják ki, időszakos egységcsomagot képezve. Ehhez képest a különleges műveleti zászlóalj katonáinak jelenleg rendelkezésre álló felszerelése igen sok kívánni valót hagy maga után. E ténybeli álláspontomat erősítette meg az afganisztáni bevetésről hazaérkező különleges műveleti csoportok katonáival történő beszélgetéseimkor elhangzott, általuk elmondott vélemények összessége.

A felszerelés meghatározásakor figyelembe kell venni az alábbiakat:

- A felszerelés összeállítása csak körültekintő előzetes alkalmazási terepfelmérés és az anyagok megfelelő minőségi bevizsgálása után lehetséges;
- a felszerelés összeállítása mindenképpen feladatorientált legyen;
- csak a szükséges elemeket tartalmazza;
- törekedjünk a kis tömeg kialakítására;
- megfelelő minőségű és működőképes eszközöket tartalmazzon.

„Három dologra van szükséged a felszerelésedből: lőszerre, élelemre és még több lőszerre.” (Egy angol tengerészgyalogos mondta a Falklandi háborúban).

Ez a mondás tömören kifejezi egy gyalogos katona felfogását a legszükségesebb felszerelési tárgyokról. Azonban mindez a különleges műveleti katonák számára kevés. A többi hagyományos katona részére ott van az alakulatuk logisztikai része, amely folyamatosan gondoskodik a beosztott állományról, nap, mint nap kiegészítve, feltöltve a hiányzó, illetve sérült felszerelést. Ellenben, a műveleti csoportok tagjai csak azt használhatják fel, amit a testükön, a hátizsákjukban és a kezükben visznek.

Egy SAS katona fogalmazta meg a következőket: „A felszerelés kiválasztásakor, málházáskor tartsd mindig a szemed előtt: Abból élsz, ami a hátadon van, azzal harcolsz, ami az öveden van, és az segít a túlélésben, ami a zsebedben van”.

A katona felszerelése két részre osztható:

Az első az *alapszerelés*, ami állandó, rendszeresített, esetleg kiegészülhet évszaktól függően. Ebbe tartozik:

- gyakorló ruházat;
- bakancs;
- személyi fegyverek;
- alap menetfelszerelés (váltóruha, tisztálkodó/eü. felszerelés, karbantartó anyagok, sátorlap, vegyivédelmi felszerelés, hálósák, Polifoam matrac, stb.),

A második csoportba sorolhatjuk a *speciális felszerelési anyagokat*, amelyek a katonák előtt álló feladat függvényében változik. Itt kapnak helyet az olyan felszerelési tárgyak, amelyek a cél elérését biztosítják a katona számára:

- Különleges fegyverek;
- híradó berendezések;
- mini pilóta nélküli repülőeszköz;
- HIIDE rendszer;¹¹¹
- robbanóanyag kimutató spray;
- nagytávolságú megfigyelést biztosító optika;
- éjszakai harcképességet biztosító eszközök;
- mechanikai behatoló eszközök;
- egyéb speciális felderítő-, vagy rombolóeszközök;
- GPS és megfelelő térképrendszer;
- ejtőernyő, bűvárfelszerelés, hegymászó felszerelés, stb.).

Alapkövetelmények a felszerelés összeállításakor:

- Maximális tartalom, minimális tömeg alapszabálya,
- jó teherelosztás;

---

¹¹¹ Handheld Interagency Identity Detection Equipment - kézi biometrikus azonosító rendszer

- a felszerelési tárgyakhoz történő gyors hozzáférés lehetősége;
- ne akadályozza a mozgást;
- adott alkalom esetén gyorsan levethető legyen;
- jól variálható, kiegészíthető legyen;
- feleljen meg a hang és vizuális álcázás követelményeinek;
- a hátizsák legyen külső, vagy belső csövázás;
- a hátizsák legyen vízhatlan, lehetőleg két részre osztott.

A különleges műveleti katonák felszerelésének rögzítését hevederezéssel, vagy övrendszer alkalmazásával lehet megoldani. A többi anyagot pedig hátizsákban viszi magával. Annak ellenére, hogy a harci felszerelés csak a lényeges dolgokat tartalmazza, a tömege így is eléri, a 35 kg-ot.

Megállapíthatjuk, hogy a felszerelés több külön egységet képező csoportra bontható, amelyek egymással variálhatók:

- Fegyverzet;
- ruházat;
- élelmiszer;
- egyéb felszerelés.

4. 2. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK, CSOPORTOK FEGYVEREI

A katona harci felszerelésének első eleme a fegyver. Alapvetően egyéni, kollektív és speciális fegyverekről beszélhetünk. Az egyéni fegyverekhez tartoznak a pisztolyok, géppisztolyok és gépkarabélyok. Feladatuk elsősorban a katona önvédelme, mindamellettt a konkrét harc feladat végrehajtásakor is alkalmazni lehet őket. Működésükkor egyszerűnek, megbízhatónak kell lenniük és könnyen karbantarthatónak.

A különleges műveleti katona számára legfontosabb harcászati/technikai jellemzők e fegyverek kiválasztásakor:

- A hatásos és célzott lőtávolság;
- a táruk lőszerbefogadó képessége;

- a tár cseréjéhez és újratöltéséhez szükséges idő;
- a lövedék ölő hatása;
- a fegyver és a töltött fegyver súlya;
- a fegyver mérete, (ejtőernyős ugrásnál);
- a fegyver működésének biztonsága;
- a fegyver karbantarthatósága, egyszerűsége;
- a fegyver felszerelhető-e hangtompítóval, egyéb technikai eszközökkel.

Az alábbi ábrán a különleges műveleti katonák felszerelési tárgyai láthatók.

9. számú ábra

A különleges műveleti katonák felszerelése (*változat*)¹¹²

A következő kategóriába a kollektív vagy/és speciális fegyvereket sorolhatjuk. Ezek a géppuskák, kézi páncéltörő fegyverek, katonai mesterlövész puskák, illetve egyéb speciális fegyverek lehetnek (pl.: nyílpuska). A kapott harci feladat határozza meg a kollektív fegyverek milyenségét, mennyiségét. Ezeknél a fegyvereknél is, figyelembe kell venni az előttünk álló feladat végrehajtásához szükséges tulajdonságokat is, illetve a fegyver súlyát, méretét, szállíthatóságát.

¹¹² Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. - alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.

Az utóbbi háborúk tapasztalatai azt mutatják, hogy általában 8-10 tárat és 400-500 darab lőszer kell magával vinnie átlagban a katonának.

A különleges műveleti katona legfontosabb fegyverei:

- Pisztolyok;
- katonai mesterlövészpuskák;
- sörétes pusokák;
- gépkarabélyok;
- géppisztolyok;
- géppuskák;
- gránátok;
- gránátvetők;
- kések, túlélőkések;
- kézi páncéltörő fegyverek.

(Egyéb anyagok: főleg plasztikus robbanóanyagok).

4. 3. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI CSOPORTOK KOLLEKTÍV FELSZERELÉSE

A csoport kollektív felszerelése az egyes szakosodott katonák megfelelő minőségű, mennyiségű, a feladataik ellátásához szükséges felszerelését tartalmazza. Legfontosabb és egyben a legdrágább felszerelési tárgyakat a fegyverzet jelenti, amelyeket az előző részben említettem.

Az alábbi felszerelési tárgyak elengedhetetlenül fontosak a csoportok/katonák számára, mivel nem csak a feladat végrehajtását segítik elő, hanem az életüket is megmenthetik.

Éjjellátó felszerelés: Az egyéni éjjellátó berendezése fejre, vagy sisakra szerelhető, kicsi, könnyű, monokuláris, hosszú élettartamú legyen, valamint kopás, ütés, törésálló. A különleges műveleti csoport feladat végrehajtásra alkalmazott éjjellátó berendezésének könnyűnek, szállíthatónak, nagy teljesítményűnek, passzívnak, rögzíthetőnek kell lennie.

Fényképezőgép: Digitális (min. 10 MP), a csoport rádiójához csatlakoztathatónak, kicsinek, álcázó színűnek kell lennie. Legyen alkalmas éjszakai felvételek vaku nélküli készítésére. Ezen kívül legyen még kopás, ütés, törésálló.

Videó kamera: Az elvárások ugyanazok, mint a fényképezőgépnél, lehetőleg merevlemezes felvételű, avagy SD kártyás legyen.

Miniatűr kamerák: A katona fejére, sisakjára, avagy felszerelésre szerelhető, miniatűr méretű, nagy távolságból is biztonságosan kezelhető mikro kamerák, melyek egyedül, vagy egy rendszer elemeként is alkalmazhatóak. Rossz körülmények között is jó képminőséget biztosítsanak, a csoport rádiójához csatlakoztathatóak legyenek, legyenek még kopás, ütés, törésállóak.

Optikai, lézer és infravörös berendezések: Legyenek nagy felbontásúak, nagy teljesítményűek. Elvárt a könnyű szállíthatóság. Feleljen meg a speciális feladatok kiszolgálására, valamint legyenek kopás, ütés, törésállóak. Biztosítsa a megbízható célfelderítést és célmegjelölést.

Érzékelők: Legyenek nagy mennyiségben szállíthatóak, könnyűek, olcsók, egyedül is alkalmazhatóak, de adott esetben egy rendszert alkotó berendezések, melyek jelzőrendszerrel összeköthetőek, terepen alkalmazhatóak. Legyenek kopás, ütés, törésállóak.

Számítógép (hálózat): Alapvetően zárt rendszerű, titkosított számítógép, egyszerűen kezelhető programokkal (*Linux, avagy Microsoft*). Legyen könnyen szállítható, a csoport rádiójához, a miniatűr kamerákhoz, az érzékelőkhöz csatlakoztatható. A számítógép legyen olyan, amely a nemzeti, illetve NATO titkos csatornán csatlakozik az előljáráshoz. Legyen képes videokonferenciák megtartására. Legyen kopás, ütés, törésálló.

Előrecsomagolt élelmezési fejadagok: Legyenek kémiai anyag/ok által melegíthetőek, könnyűek, kis helyen tárolhatóak, sokáig eltarthatók, zajtalanul bonthatók, visszazárhatóak, vákuumcsomagoltak. Biztosítsák a megfelelő kalória, vitamin és ásványi anyag tartalmat.

A város harc megvívását elősegítő felszerelések: Ezen felszerelési tárgyak kiválasztásánál a különleges alakulatok célját legmarkánsabban megvalósító, hordozhatósági, és beszerezhetőségi szempontokat kell figyelembe venni. A beépített területen folytatott küzdelem eszközei pl.: kanyarpuska, optikai felszerelések, a drótvágó, a kötél-létra, előre gyártott robbanóanyag, gumilövedék, pajzs, stb.

Gyorskötél: Helikopteres alkalmazás esetére. Feleljen meg a nemzetközi szabványoknak. Különböző hosszúságú, jelzőrendszerek elhelyezésére kialakításokkal kell, hogy rendelkezzen, valamint átalakítható legyen SPIES (Special Patrol Infiltration/ Exfiltration System) kiemelési mód végrehajtására.

Hegyi, búvár, ejtőernyős anyagok: Ezen felszerelési tárgyak kiválasztásánál a különleges alakulatok célját legmarkánsabban megvalósító, hordozhatósági, minőségi és beszerezhetőségi szempontokat kell figyelembe venni. Mindenképpen feladatorientált, megbízható, és sokoldalúan felhasználhatóaknak kell lenniük.

Terepjáró gépjárművek: Legalább hat fő a felszerelésével együtt kényelmesen elférjen benne, megfelelő terepjáró képességgel rendelkezzen, felszerelhetőek legyenek rá a különböző fegyver, és optikai rendszerek. Lehetőleg rendelkezzen aknák elleni alvázvédelemmel, golyóálló utas kabinnal, megfelelő hatótávolsággal.

Motorkerékpár, quad: Rendelkezzen megbízható üzemeltetési feltételekkel különböző terep és éghajlati viszonyok között. Rendelkezzen különböző kiegészítő egységekkel. (fegyverszállítás, sebesültszállítás, stb.).

Motoros gumicsónak: A motornak eltávolíthatónak kell lennie, legalább hat fő teljes alkalmazási felszereléssel történő szállítására legyen képes.

4. 4. A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK, CSOPORTOK RUHÁZATA

A katonák öltözetének kialakításakor nem a divatelemek a meghatározók, hanem a mindenkori célszerűség, feladatorientáltság és időjárási kihívásoknak való megfelelés.

A világ haderőinek katonái az országukban rendszeresített gyakorló egyenruhát viselik. Ezek az öltözetek, mind színösszetételükben, mind anyagukban

különböznek. A fegyveres erőkön belül is többféle változata van a gyakorló egyenruhának, attól függően melyik fegyvernemnél, avagy szakcsapatnál szolgál a katona. Másrészt van téli, nyári gyakorló, illetve átmeneti ruházat. (Elég csupán a Magyar Honvédség, különböző öltözeti változataira gondolnunk). Itt megemlíthetjük a rendszeresített sivatagi ruházatunkat is.

A katona ruházatának fő rendeltetése, hogy védelmet nyújtson a testnek a hőség, a hideg, a nedvesség, a szél, illetve a különböző mechanikai- és esetleges égési sérülésekkel szemben. Aki már volt terepen különböző természeti viszonyok között az a saját bőrén tapasztalhatta, hogy a szél és a hideg hatását a járulékos nedvesség lényegesen növeli. Ezért törekedni kell arra, hogy a ruházat ne nedvesedjen át és elkerülni azt, hogy az izzadság ne áztassa át a testtel közvetlenül érintkező ruharétegeket.

Természetesen a komolyabb mechanikai behatásokat a legjobb anyagú ruha sem tudja megakadályozni, de ha megfelelő a szakítószilárdsága (ripstop), akkor a karcolások, horzsolások, növényi szúrások ellen megfelelő védelmet nyújthat. A gyakorló ruházat anyagának helyes megválasztásával és különböző vegyi eljárások alkalmazásával csökkenthetőek a ruházat égési tulajdonságai, és ebből kifolyólag bizonyos határok között segítheti az égési sérülések elkerülését, csökkentését.

A fentiek alapján a ruházat kialakításánál, megválasztásánál a következőket kell figyelembe venni:

- A ruházat anyagának helyes megválasztása: (gyapjú, pamut, műszálas, kevert anyagú, stb.);
- szakító szilárdság, vízhatlanság;
- vízlepergető képesség, vízfelszívó képesség;
- hő megőrző képesség;
- a ruházat égési tulajdonsága;
- színek hatása (álcázási képesség);
- öltözködési módszer;
- a ruházat szabása, méretei;
- kényelmi tulajdonságok.

A bakancs

A különböző háborúkat megjárt katonák tapasztalata az volt, hogy a nem megfelelő katonai bakancsok a kedvezőtlen terepviszonyok, a rossz időjárási viszonyok és a hosszú, erőteljes igénybe vételek hatására erőteljesen kikezdték a harcosok lábát. Ami minden esetben a harcképesség csökkenését jelentette. Ezért az egyik legfontosabb a katona számára a mérethelyes és a legmodernebb kutatások alapján kifejlesztett bakancs (ok) kiválasztása, viselése.

A katonai bakancsokkal szemben támasztott követelmények:

- legyen vízhatlan;
- biztosítsa a szellőzés lehetőségét;
- legyen erős bőr felsőrésze;
- legyen könnyű fűzési lehetőség;
- a bakancs talpának mintázata tegye lehetővé a csúszós terepen való tapadást;
- a talp anyaga legyen hőszigetelő;
- legyen a talp anyaga tartós;
- áramütés elleni védettség;
- fém betét és fém orrcsúcs.

A katonai bakancsok színe általában az álcázást segíti. Legelterjedtebb a fekete illetve a sötétbarna, de dzsungelbakancsoknál jellemző a fekete - zöld kialakítás, sivatagi bakancsoknál pedig a homok színű. Az eddig felsoroltakon túl nagyon fontos a kényelmi szempont és a mérethelyesség. Nem szabad, hogy a lábfej előre-hátra csúszkáljon a bakancsban, az sem jó, ha nagyon szoros a bakancs. A lábujjak számára elegendő helyet kell hagyni a mozgásra. Fontos az is, milyen zoknit vesz fel a katona.

Több ország különleges katonáinak tökéletes zoknik állnak rendelkezésükre. Ezeknek tiszta gyapjú talpuk van, ami biztosítja az izzadság felszívódását, elvezetését a lábról. A felsőrész ezzel ellentétben táguló, műszálas anyagból készült. Ez ráfeszül a vádlira, így még a legnehezebb igénybevételkor sem csúszik le.

Gyakorló öltöny

Egy garnitúrába egy zubbony és egy nadrág tartozik a megfelelő kiegészítőkkal. (Lehet kezeslábas, overáll jellegű is). Anyaga erős kevertszálas

vászon (ripstop szövésű), melynek műszáلتartalma a szakítószilárdságot, pamuttartalma pedig a komfortérzetet biztosítja. Színe alkalmazkodjon az adott terephez. A jövőben lehetőleg legyen a rendszeresített gyakorló ruházat digitális/pixeles színezetű. „Természetesen adódik a kérdés, vajon a Magyar Honvédségnek lesz-e „digitális” terepszínű egyenruhája?”¹¹³

Gyakorló kabát béléssel

Erős és vízlepergető hatású, lélegző anyagból (pl: Gore Tex¹¹⁴) készüljön. Anyagában legyen erős, bírja a környezeti hatásokat. Anyaga erős kevertszálas vászon (ripstop szövésű),¹¹⁵ melynek műszáلتartalma a szakítószilárdságot, pamuttartalma pedig a komfortérzetet biztosítja. Színe alkalmazkodjon az adott terephez.

Testpáncél

„A katonákat nanotechnikára alapuló védőfelszerelésekkel látják el, melyek radikális változást hozhatnak a gyalogság taktikai alkalmazásában. Az első, gyakorlatba is átültetett áttörések e téren már megtörténtek, az MIT¹¹⁶ két tudósa beépítette az ISN-el kooperációban a Kevlar védőmellénybe a „nanoszemcsés kabátot” mely így könnyebb lett és 50-szer erősebb is. A beépített mágnes az anyagot, mikor a felhasználójának szüksége van rá, megszilárdítja, míg normál helyzetben szinte cseppfolyós állapotban van. A katona maga aktiválhatja dinamikus páncélzatát, ha lövéseket hall, vagy ha veszélyes szituációba kerül. Ez a testpáncél még csak kezdetleges prototípusa annak a magasan összetett védőeszköznek melyet az ISN tervez, amely a mellékelt kép szerint fog kinézni.”¹¹⁷

10. számú ábra

Testpáncél

¹¹³ http://www.hm.gov.hu/hirek/kiadvanyok/uj_honvedsesegi_szemle/the_world_goes_digital/ 2007.03.19

¹¹⁴ A Gore-Tex® mikropórusos membrán minden Gore-Tex® termék alapja. A membrán szerkezetét 1,4 milliárd mikroszkopikus pórus alkotja. Ezek a pórusok 20.000-szer kisebbek egy vízcseppnél - ezért vízálló a membrán, azonban 700-szor nagyobbak, mint a vízpára molekulája - ezért szellőztet, lélegzik a membrán.

¹¹⁵ „Ripstop” borítás, aminek a lényege nem más, mint az, hogy ha megsérülne esetleg az anyag, nem tud továbbszakadni a négyzetrácsos anyagszerkezetnek köszönhetően.

¹¹⁶ http://www.smalltimes.com/Articles/Article_Display.cfm?ARTICLE_ID=268741&p=109

¹¹⁷ http://www.nanowerk.com/phpscripts/n_spotlight.php?cat=military./2009.07.21.

4. 5. MÁLHÁZÁS

A katonák málhának nevezik a felszerelés tárolására, hordására alkalmas eszközöket, mivel magukon szállítanak minden anyagot, felszerelést, amely a feladat végrehajtáshoz szükséges. A málharendszer anyaga általában nejlon, amely szakítószilárdságában, felhasználhatóságában, tömegénél fogva a legalkalmasabb erre a célra. A legtöbb hadsereg (így a miénk is) ragaszkodik ahhoz, hogy katonái a rendszeresített eszközöket használják, ezáltal megfosztják őket attól a lehetőségtől, hogy saját maguk válasszák meg, tapasztalataik alapján a legszükségesebb és legmegfelelőbb felszereléseket az előttük álló feladat végrehajtásához. (*ALICE Pack, Butt Pack, stb.*)

4. 6. EGYÉB FELSZERELÉS

A különleges műveleti katonák az alábbi egyéb felszerelést vihetik magukkal:

- A túlélési csomag;
- az elsősegély készlet;
- élelem;
- hálósák;
- sátorlap, polifoam;
- személyes felszerelés;
- víz;
- különleges felszerelés, (rádió, speciális felderítő - figyelő berendezés, hegymászó felszerelés, búváruha, stb.);
- lőszer, jelzőrakéták, robbanóanyag;
- kiegészítő felszerelések, (tartalék anyagok, sisak, arcmaszk, könyök/térdvédő, álcaruhák, stb.).

Szárazföldi járművek

Kulcsfontosságú szereppel bírnak a különleges csoportok bevetéseiben. Ezek a járművek teszik lehetővé a különleges csoportok számára a terepen való gyors mozgás lehetőségét és természetesen azt is, hogy a szárazföldön minél hamarabb eljussanak az ellenséges vonalak mögé. Ezen járművek egy része ejtőernyővel is

ledobhatók, fel lehet rájuk szerelni nehezebb fegyvereket (*géppuska, pc. törő rakéta*), híradó és kommunikációs berendezéseket is.

Vízi járművek:

- Csónakok és kis hajók,
- búvárfelszerelések,

Csónakok és kis hajók

Főleg a part menti műveleteknél alkalmazzák a különleges műveleti egységek partraszállási, kijuttatási akciókhoz.

Búvárfelszerelések

A különleges műveleti csoportok búvár felszerelésének a legkorszerűbbnek kell lennie, hogy lehetővé tegyék számukra a víz alatti szélsőséges környezetben való életben maradást és azt is, hogy maradéktalanul el tudják látni feladataikat. A felszerelés részét kell még képeznie a különleges navigációs, kommunikációs berendezéseknek és a legmodernebb légzőkészülékeknek is, amelyek akár 60-80 méteres mélységbe történő merülést is lehetővé tesznek. A felszerelés kiegészíthető vízálló zsákkal, melybe a fegyvereket, híradó berendezéseket, robbanóanyagokat stb.. lehet elhelyezni. A búvár víz alatti fegyvere a szigony, illetve a búvartör, a növényzet és egyéb anyagok átvágására, robbanóanyagok elhelyezéséhez, önvédelemre.

Híradó és kommunikációs eszközök

A különleges csoportok alkalmazásakor szintén kulcsfontosságú szereppel bírnak a híradó és kommunikációs eszközök. A biztonságos és hatékony kommunikáció minden egyes küldetéskor létfontosságú. A csoportok számára alapvető felszerelésnek kell lennie a GPS-nek, illetve a műholdas és digitális rádiórendszereknek, hiszen ezek segítségével tájékozódnak, kérhetnek segítséget és küldhetnek adatokat az előjáró szerv számára, illetve ezen eszközök alkalmazásával tartják a kapcsolatot csoporton belül. Alkalmaznak még lézeres célmegjelölő eszközöket a csapásmérő, támogató harci repülőgépekkel való kapcsolattartás céljára.

4. 7. KÖVETKEZTETÉSEK

Ebben a fejezetben bemutattam, hogy a vizsgálataim alapján milyen legyen a különleges műveleti erők katonáinak ruházata, felszerelése, hogy az előttük álló kihívások követelményeinek megfeleljenek.

Kijelenthetjük, hogy a különleges műveleti csoportoknak csak akkor van lehetőségük a kapott harci feladat maradéktalan végrehajtására, ha pár más fontos elem (kiképzettség, felkészültség, stb.) mellett a felszerelésük, fegyverzetük is megfelel az előttük álló sokrétű követelményeknek.

Egy a jelen kor színvonalán álló honvédség fenntartása igen költséges feladat, de kijelenthetjük azt is, hogy egy rossz haderő fenntartása is majdnem annyira az. A különleges alakulatok ellátását, felszerelését nem szabad különböző, főleg gazdasági okok miatt korlátok közé szorítani, be kell szerezni számukra az olyan felszerelési tárgyakat, eszközöket, amelyek az előttük álló feladatoknak a legjobban megfelelnek.

Figyelni kell a HAHO, HALO ugrások végrehajtásához szükséges anyagok meglétére, amelyek jelen pillanatban nem 100%-ban megoldottak. Itt vetődik fel a jelenlegi, kiképző körkupolás (RS 4/4 típusú) ejtőernyők hadrafoghatósági idejének lejárása, illetve pótlásuk kérdése is.

A rendszeresített helikoptereink közül egyre kevesebbet lehet felhasználni a különböző kiképzések biztosításához a mindenki előtt ismert okok miatt. Szükséges lenne új repülő eszközök megvásárlása és hadrendbe állítása.

Katonáink számára az amerikai különleges erők számára rendszeresített SPEAR¹¹⁸ elnevezésű komplex rendszert ajánlanám, amelyet jelenleg a világ egyik legjobb felszerelésének tartanak a szakemberek. Az általam javasolt felszerelés három fő összetevőből áll: a testpáncél alrendszer, a málha felfüggesztő alrendszer és a málhazsák alrendszer, melyek teljes mértékben kompatibilisek egymással. De ha nem ezt rendszeresítjük, hanem bármi mást a katonáinknál, akkor is figyelniük kell a megbízhatóságra, a praktikus felhasználási követelményekre és nem utolsósorban a rendszeresített anyagok tömegére.

---

¹¹⁸ SPEAR - Special Operations Forces Personal Equipment Advanced Requirements - különleges műveleti erők személyi felszerelés továbbfejlesztett követelmények

A bűvárképzéshez is szükséges legújabb anyagok pótlását, beszerzését is elengedhetetlennek tartom, hiszen katonáink bármikor kerülhetnek műveleti területen olyan helyzetbe, hogy e téren elsajátított ismereteiket képesek legyenek alkalmazni.

A különleges műveleti csoportok működéséhez, feladatuk maradéktalan ellátásához szükséges felszerelések beszerzése nagy hozzáértést igényel, nem lehet csak „erőből”, gazdasági megfontolásokból rendszeresíteni a felszerelést, mivel a katonáink nem alkalmas felszereléssel a feladatukat sem tudják megoldani.

Figyelni kell arra, hogy minden esetben az alkalmazandó különleges műveleti csoportok csak olyan felszereléssel hajtsanak végre külföldi missziót, amilyen felszereléssel itthon is rendelkeznek és begyakorlottak. Mindenképpen honi területen kell végrehajtani a missziós célfelkészítés keretében a gépjárművekkel, híradó eszközökkel, illetve a fegyverzettechnikai eszközökkel történő felkészítést, nem pedig a hadműveleti területen. A szövetség missziós célfelkészítésén átesett, mindenoldalúan kiképzett, felkészített különleges műveleti csoportok érkezését várja.

A különleges műveleti erők jövőbeni feladatait a megelőzés, a gyors, hatékony cselekvés, a hibák csökkentése, a nagyobb nyilvánosság és a közvetlenebb irányítás egymásnak is ellenfeszülő elvárásai között kell végrehajtani. A feladatellátást segíthetik ugyan a különböző technikai fejlesztések, de továbbra is az ember lesz az, aki a legnehezebb feladatokat végzi majd, gyakran szélsőséges körülmények közepette, döntést hozva élet és halál között.¹¹⁹

A jelenleg Afganisztánban missziót teljesítő egységeink számára egyik alapvető felszerelési tárgy a rádió. Csoporton belüli hírváltásra, illetve kapcsolattartásra az előjáróval. Szükség lenne könnyű, hatékony, titkosított digitális rádiókra, melyekkel képeket, „élőképet” lehetne közölni. Természetesen figyelni kell az akkumulátorok hosszú élettartamára is. Ezek a rádiók, amelyek a csoporton belüli, illetve az előjáró felé történő összeköttetést biztosítják, a legújabb generációs csoporthoz kell, hogy tartozzanak, de legalább is kompatibilisek kell, hogy legyenek a velünk együtt működő NATO/EU katonai egységek által használt rádiótípusokkal. Javaslom az AN/PRC-117 műholdas rádió és a FBCB2 műholdas követő

---

¹¹⁹ Szarka Csaba: A különleges erők szerepe a XXI.-ik század hadviselésében. Szakdolgozat. ZMNE. 2005. p 66

rendszereket, avagy hasonló NATO/EU kompatibilis rendszereket a magyar különleges műveleti csoportok részére biztosítani.

A jelenleg rendszeresített fegyvereink modernnek, de mégsem felelnek meg az elvárható szintnek. Fontosnak tartom, hogy a katonáinkat szereljük fel olyan modern fegyverrendszerekkel és ezekhez a rendszerekhez tartozó legújabb optikai, lézer és infra eszközökkel is.¹²⁰ A különleges műveleti csoportok katonái által elmondottak alapján a MH-ban rendszeresített P9RC pisztoly alkalmatlan a különleges műveleti csoport által történő hadműveleti alkalmazásra, megbízhatatlansága miatt. Javaslom annak lehetőségét szakemberek által megvizsgálni, hogy megbízhatóan működő másodlagos fegyver beszerzése minél hamarabb megtörténjen, ezzel növelve a műveleti területen feladatot végrehajtó állomány túlélési esélyeit a közvetlen műveleti feladatok esetén.

A különleges műveleti csoport az esetek nagy részében éjszaka hajt végre harc feladatot, ezért lényeges ellátása megbízható éjszakai harcképességet biztosító kiegészítő felszereléssel. A jelenleg alkalmazott PEQ-2 rendszer nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, javaslom minőségi lecserélését a sokoldalúbban alkalmazható PEQ-15-re. A gépjárművezetők részére pedig a rendszeresített AN/PVS-7 binokuláris éjjellátó eszközök alkalmazását kell előtérbe helyezni.

Afganisztánból visszatért katonák megerősítették abbeli nézetemet, hogy a csoportok számára feltétlenül szükséges a mini felderítő pilóta nélküli repülőeszközök alkalmazása. Ezen eszközök felhasználása a különleges műveleti csoport feladatrendszeréből adódóan a hadműveleti tapasztalatok alapján a csoport biztonsága érdekében elengedhetetlen. Alkalmazása esetén számos esetben megkönnyíti az információszerzési tevékenységet (*jelentősebb veszélyeztetettségű útvonal felderítése, esetleges lesállítás elkerülése érdekében, objektum figyelése célszemély(ek) jelenlétének/távollétének megerősítése érdekében, stb.*). Javaslom a „Raven” típusú, vagy hasonló eszközök rendszeresítését a különleges műveleti zászlóalj állományába.

A különleges műveleti csoportok feladatuk végrehajtásához sok esetben robbanóanyagokat alkalmaznak. Feladataik végrehajtása közben folyamatosan maguknál hordanak robbanóanyagot és gyújtószert, nem csak tervezett, de előre nem látható események leküzdésére. Ebből kifolyólag lehetetlen a magyar szabályozókban

---

¹²⁰ Zsig Zoltán: Vaksötétben holtponosan. Regiment. V. évfolyam. 2009/2. p 45.

megfogalmazott módon előre veszélyes anyag igényt leadni, hiszen nem tudni, hogy az igényelt anyagból mikor és milyen mennyiségű robbanóanyag kerül felhasználásra. A felhasználás utáni 24 órával történő jelentési kötelezettség, valamint az elszámolásra vonatkozó szabályzók sem praktikusak, mivel egy feladat végrehajtás hosszabb időtartamot is magába foglalhat. Javaslatom: a különleges műveleti csoport számára kiadott robbanóanyag és gyújtószer a kiadástól számítva fogyóanyagként és felhasználtan legyen kezelve, de központilag nyilvántartva. Minden egyes felhasználás után – amint a hadműveleti helyzet lehetővé teszi – a csoport műszaki tiszthelyettese jelentse a felhasznált mennyiséget, amely a központi nyilvántartásban kerüljön bevezetésre.

Folyamatos logisztikai problémát jelentett a különleges műveleti csoportok számára a „Low profile”¹²¹ műveletek tervezése és végrehajtása. Jelenleg a magyar szabályzók és a csoport rendelkezésére bocsátott eszközökkel lehetetlen ilyen jellegű feladatok végrehajtása, hiszen az ilyen típusú műveletek végrehajtása során a fedettség és a biztonság együttes érvényesülése érdekében a műveletekben részt vevő katonák a normál műveleteknél alkalmazott repeszmellénynél kisebb, könnyebben rejthető, a civil ruha alatt hordható „plate carrier”-t¹²² használnak. Javasolom ezen eszközök beszerzését és rendszeresítését a különleges műveleti zászlóaljnál.

A negyedik részben említettem a quadok alkalmazási lehetőségeit. A quadokat sokoldalúan fel tudják használni a különleges erők katonái hadműveleti területen. Például a helikopteres kirakással végrehajtott közvetlen műveleteknél, kisebb átalakítás után egészségügyi alkalmazáshoz: sebesültek gyors és biztonságos szállítása, fegyverzeti alkalmazáshoz: aknavetők, lőszer, nehézfegyverzet szállítása, műszaki alkalmazáshoz: előkészített robbanóanyagok biztonságos és gyors szállítása, alapvetően pedig, a különleges műveleti csoportok gyors helyváltogatását, harcterületről történő kivonási lehetőségének bővítését teszi lehetővé. Javaslatom: szakemberekkel történő konzultáció után a megfelelő eszközök beszerzése és rendszeresítése a különleges műveleti zászlóaljnál.

Javasolom a hadműveleti tapasztalatokra alapozva mobil SIGINT képességet taktikai szinten biztosítani az alkalmazásra kerülő különleges műveleti csoport részére. A SIGINT képesség megteremtésével nagymértékben megnőne az ellenálló

---

¹²¹ low profile - alacsony profilú művelet

¹²² plate carrier - könnyű szerkezetű általában molle rendszerű mellény

erők pontos helyének meghatározása, valamint megfelelő alkalmazás esetén az előrejelzés biztosítása, így ezen képességek alkalmazásával nagyban hozzájárulnának a különleges műveleti csoport biztonságának szavatolásához.

Ha minden eddig felsorolt tényező együtt van és megbízhatóan funkcionál, akkor már csak két elem megbízható „működését” kell biztosítani. Ezek pedig a honi és műveleti területen települt logisztikai ellátó rendszer és a katonai vezetési rendszer bürokráciája. A különböző okokból történő késlekedések, a kért anyagok, eszközök megkérdőjelezése bármilyen indokok alapján a kiküldött katonáink harckészültségének csökkenéséhez, esetleges megsemmisüléséhez vezethet.

5. AZ ÉRTEKEZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA, ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Az úgynevezett új típusú biztonsági kihívások a világ minden részén éreztetik hatásukat. A terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek elterjedése, a szervezett bűnözés és az illegális fegyverkereskedelem, a válsággócokból kiinduló migráció, valamint számos más fenyegetés globálisan jelentkezik, így azok negatív hatásai csaknem minden államot érintenek. Ez a megváltozott biztonságpolitikai környezet, valamint az egyetemlegesen jelentkező „új típusú” kihívások világszerte a fegyveres erők szerepének, szerkezetének újragondolását tették szükségessé. Ez alól Magyarország sem lehetett kivétel. Az újonnan fellépő fenyegetések kezelésében mind nagyobb hangsúly helyeződik a mobilitásra, a gyors telepíthetőségre, az egyes haderőnemek és a fegyvernemek közötti együttműködési képességre, valamint a szövetséges országokkalegyüttesen végzett katonai műveletekre. A kulcsszavak lettek: a mobilitás, az együttes alkalmazhatóság, valamint a „hálózatközpontú hadviselés”.¹²³ A végrehajtásra kerülő „haderőreform” kapcsán azt a célt tűzte maga elé a magyar politikai és katonai vezetés, hogy a Magyar Honvédséget a XXI. század követelményeinek megfelelni képes, modern, a szövetségesi kötelezettségek teljesítésére alkalmas fegyveres erővé alakítja át. A NATO-tagság, valamint az Európai Unió kialakuló közös külpolitikája, biztonság- és védelempolitikája azt tette szükségessé, hogy a magyar alakulatok képesek legyenek eredményesen részt venni a szövetség konvencionális földrajzi érdekeltségi körén kívül eső nemzetközi megbízatásokban, valamint az egyetemleges terrorizmus elleni fellépésben. Az úgynevezett „rész képességek” kialakítása során azt kellett szem előtt tartani, hogy a Magyar Honvédség hatékonyan hozzá tudjon járulni a NATO/EU tagságunkból eredő szövetség, politikai és katonai erőfeszítéseikhez.

Ezen képességek kialakítása folyamán országunknak is fel kellett ismernie a különleges alakulatok széleskörű, hathatós alkalmazásában rejlő előnyöket a világ számos országához hasonlóan. A Magyar Honvédségben a haderő átalakítás keretében fontos, egyben új tényezőként jelent meg a NATO/EU elvárásoknak

---

¹²³ A hálózatközpontú hadviselés három alap jellemzője: aktualizált helyzetkép, a pontos csapások lehetősége, hadszíntér átláthatósága.

megfelelő különleges műveleti képesség. 2005. szeptember 01-jével létrehozták az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljat.

A különleges műveleti erők, ezen belül a különleges műveleti zászlóalj számára meghatároztak egy különleges műveleti feladatrendszer, amelynek meg kell felelnie a NATO, az Európai Unió, valamint a magyar Nemzeti Biztonsági Stratégia ajánlásainak. Ezen feladatrendszer vizsgálatokor kijelenthetjük, hogy a biztonsági kihívások, a különleges műveleti feladatok tekintetében átfedések, nagymérvű hasonlóságok vannak.

Megjegyzem, hogy a nemzetközi terrorizmus elleni harc, mint az új típusú biztonsági kihívás ellen vívott globális küzdelem egyik ága, elvezetett a különleges műveleti erőkkel szemben támasztott követelményrendszer reformjához és szükségsszerűvé vált három fontos feladat végrehajtásában történő részvétel. Egyrészt a nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai feladataiban, másrészt a tömegpusztító fegyverek és nem hagyományos fegyverek elterjedése elleni harc katonai feladataiban, harmadrészt pedig a katonai segítségnyújtás feladataiban történő részvétel tárgykörében.

Mindezen alaprendeltetésből adódó feladatok és a meghatározott egyéb támogató katonai feladatok végrehajtásához kell, a lehető legjobban kialakítani a különleges műveleti zászlóalj szervezetét. A különleges műveleti képesség kialakításában legfontosabb összetevő a nemzeti irányítás és a vezetés feladatrendszerének sokrétű meghatározása és ezek alapján az erre alkalmas szervezet kialakítása. Nem csak a jelen korszak kihívásaira kell megszervezni, kiképezni, felkészíteni a különleges műveleti erőket, hanem a jövő kihívásaira is, figyelembe véve azt a tényt is, hogy a különleges műveleti képesség kialakítása egy hosszabb folyamat. Figyelembe kell venni a szervezeti felépítés kialakításakor, a kiképzési fázisok megtervezésekor, a feladatra történő felkészítés időszakaiban, a felszerelés megválasztásakor azt a tényezőt, hogy amikor a különleges műveleti erők elérik a meghatározott alkalmazási készenlétet, akkor ezek az erők a következő esetekben kerülhetnek alkalmazásra:

- Honi érdekből itthon és a honi érdekek képviseletében külföldön;
- szövetségi keretek között (NATO, vagy EU kötelékben);
- kétoldalú együttműködés keretében.

A jelenleg kialakult helyzetben lényegbe vágó az, hogy a honvédséget érintő kérdésekben döntéseket hozók, a haderő vezetői beosztásaiban szolgálatot teljesítők teljes köre elgondolkodjon azon, hogy a jelen fennálló helyzet kezelése milyen típusú intézkedések meghozatalát igényli. Ahhoz, hogy ezek a döntések hosszú időtávon is hatályosak, biztonságot szolgálók legyenek, töviről hegyire meg kell vizsgálni a kialakult probléma okait, alkotóelemeit, esetleges befolyásoló tényezőit, s nem utolsósorban a szervezeten belüli és kívüli lehetőségeket. A kényszerhelyzetek által előidézett döntések mulékony hatásai csak halasztják a probléma valós kezelését. Megnyugtató és realista, hatékony megoldására az egyes alkalmazások során akkor is meg kell találni a módot, ha erre a jelenlegi recessziós gazdasági lehetőségek nem optimálisak. A magyar politikai vezetők és a szövetség tagjai elvárják azt, hogy a Magyar Honvédség, a feladatok magas szintű végrehajtását folyamatosan biztosítani képes, erőforrás gazdálkodásában célszerű és ésszerű döntéseket hozó, kulturális elemeiben az elvárásoknak megfelelő szervezetté váljon, amelynek egyik alapkövének kell válnia az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnak.

Értekezésemben a feltett kérdések megválaszolásával a fejezetek végi összefoglalókban, és a szakértőkkel folytatott konzultációk, a nemzetközi szakirodalom tanulmányozása, és a tudományos kutatómunkám eredményei alapján a következő összegzett következtetéseket fogalmazom meg:

- A nemzetközi biztonsági kihívások jelenleg kialakult jellege megkívánja, hogy a különleges műveleti képesség új műveleti elgondolásokat alkalmazzon, amelynek alapját képezi a hatékony és gyors összeköttetés, az információs műveletek, a hálózatközpontú hadviselés, a hatásalapú műveleti megközelítés, a hírszerzési szervezetekkel történő együttműködés, a fenntarthatóság, valamint a telepíthetőség.
- A hadtudomány kutatói és a biztonsági szakértők szerint a jövőben elenyésző a valószínűsége egy széles körű háború kirobbanásának, jellemzőbbek lesznek a kisebb regionális válságok, helyi, illetve aszimmetrikus konfliktusok. Ezen események kezelésére leghatékonyabban alkalmazhatóak a különleges alakulatok.
- A különleges műveleti képesség jelenleg kidolgozott doktrínája és annak a gyakorlatban történő alkalmazásnak a megfeleltetése hazánkban, a jelenlegi

tartalmában és rendszerében nem felel meg a végrehajtóival szembeni elvárható modern igényeknek.

- Jelenleg nincsen megfogalmazva a különleges műveleti erők számára egy hosszabbtávú célkitűzéseken alapuló kiválasztási és kiképzési, felkészítési koncepció.
- A különleges műveleti zászlóalj jelenlegi szervezeti felépítésének megfelelési kérdése további vizsgálatra szorul/a blokkyszerűség további lehetőségeket rejt magában/.
- A létrejövő különleges erőknek rugalmasan alkalmazható fegyveres erőknek kell lennie, amely az ambíciószintekben meghatározott földrajzi és klimatikus környezetben, a nemzeti és a szövetségi feladatok meghatározott spektrumában egyaránt felhasználható a fegyveres konfliktus megvívásától kezdve a béketámogató műveletekig bezárólag.
- Tudományos kutatási eredményeim alapján több esetben is találok olyan esetekkel, amelyek törvényileg nem lefedettek. Részletezését biztonsági okokból nem részletezhetem. A katonai és a polgári jogászoknak sürgősen megoldásokat kellene találni ezekre, a különleges műveleti zászlóalj által több ízben is jelentett, de a mai napig meg nem oldott jogi problémákra.
- A 2009 júniusában afganisztáni bevetésből visszatért különleges műveleti csoportok katonáival történő beszélgetés után javaslattal kell élni az előjáró felé a szerzett elméleti és gyakorlati tapasztalatok beépítésére, a szervezet hatékony kialakítására, a kiképzési rendszer átalakítására és a felszerelés helyes megváltoztatására.

5. 1. A KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEGZÉSE

Doktori értekezésemben, megítélésem szerint a felsorolt kutatási módszerek alkalmazásával a kutatási célokat teljesítettem. Tudományos munkám során olyan összegzett következtetéseket és ajánlásokat fogalmaztam meg, továbbá olyan eredményeket értem el, amelyek a különleges műveleti erők kialakításnak kérdéskörén belül, hozzájárulhat ezen szervezetek, képességek kialakításával kapcsolatos elképzelések végrehajtásához

Az értekezésem kifejtése során igyekeztem a rendkívül sokrétű szakirodalom felhasználását a kiválasztott témámra szűkíteni, és mind a terrorizmus, mind pedig a különleges műveleti képesség témaköréből csak a releváns területeket vontam elemzés – értékelés alá, mivel nem akartam a különböző megjelent utasításokat, szabályzatokat és kollégáim által megírt értekezések anyagát ismételni.

A kor kihívásainak megfelelő magyar különleges műveleti erő műveleti képességének fogalmának, feltétel és feladatrendszerének meghatározása során a saját és különleges műveleti katonatársaim tapasztalataira, továbbá az amerikai és európai szakirodalomra, támaszkodtam.

Értekezésem első részében elemeztem az új kihívásokat, melyek szűkebb értelemben hazánkat érintik, és katonai reakciókat igényelnek. Bemutattam a magyar különleges műveleti erők alkalmazási lehetőségeit az új kihívások tükrében. Megvizsgáltam ezen erők alkalmazásának eseteit, lehetőségeiket, feltételrendszerét békeállapotban és békeállapottól eltérő időszakban. Megvizsgáltam a Magyar Köztársaság ambíciószintjeit a különleges műveleti erők alkalmazása terén és foglalkoztam ezen erők készenléti szintjeinek meghatározásával. Ábrázoltam és bemutattam ezen erők feladatrendszerét és alkalmazásuk különböző fázisait.

Az értekezés második részében felvázoltam egy általam elgondolt szervezeti felépítését a különleges műveleti zászlóaljnak, bemutattam a különböző főbb szervezeti alegységeit.

Az értekezés harmadik részében foglalkoztam a különleges műveleti zászlóalj harcfeladatra történő felkészítésének alapvető kérdéseivel. A kiképzés alapvető feladatrendszerével, a kiképzésre fordítható idő mennyiségével és a különböző speciális képzésekkel, tanfolyamrendszerekkel. Bemutattam, hogy e képzések, kiképzések hatékonyságát milyen eljárásokkal és módszerekkel lehetne fokozni.

Az értekezés negyedik részében megvizsgáltam és javaslatokat tettem a különleges műveleti erők felszerelésére és különböző eszközökkel történő ellátására, illetve fejlesztési lehetőségeikre.

5. 2. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. Igazoltam a Magyar Honvédség rendszerében /NATO, EU, koalíciós konform módon/ a különleges műveletek helyét, szerepét, feladatrendszerét és az ezekhez szükséges képességeket és alkalmazási kereteket, a

megváltozott biztonsági környezetben, a különböző háborús és nem háborús területen belüli katonai műveletekben, ezen belül meghatároztam a különleges műveleti zászlóalj ambíció és készenléti szintjeit.

2. Meghatároztam, milyen típusú harcéljárásokat hajthatnak végre a különleges műveleti erők a különböző helyzetekben, milyen erőkkel, eszközökkel oldhatják meg az előttük álló feladatokat, ezen belül feldolgoztam mindazon problémákat, kihívásokat, amellyel a különleges erők találkozhatnak.
3. Kidolgoztam különleges erők műveleti irányítási és vezetési rendszerét, az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj kutatási eredményeimre alapuló általam javasolt szervezeti felépítését, kimunkáltam a Különleges Műveleti Zászlóalj hatékonyabb kiképzési rendszerét.
4. Megfogalmaztam és javaslatot tettem arra, hogy milyen legyen a különleges erők katonáinak ruházata, felszerelése és javaslatot tettem ezen anyagok fejlesztési lehetőségeire.

AJÁNLÁSOK

Az értekezésemben tárgyaltak alapján arra törekszem, hogy megfogalmazzam azokat az ajánlásokat és javaslatokat, amelyek érdemileg hasznosíthatóak, és azok a magyar különleges műveleti erők, a Magyar Honvédség, a Hadtudomány és a katonai oktatás hasznára válhatnak. Megítélésem szerint az értekezésem a következő területeken hasznosítható:

- Az értekezés segítheti a magyar és a Magyarországon folytatott külföldi különleges műveleti erők kiválasztásában, kiképzésében és felkészítésében résztvevő állomány ismereteit, tudását. Érttem ez alatt többek között a különleges műveleti zászlóalj kiképzési irányelveinek, koncepcióinak átfogalmazását és a megfelelő kiképzési program kimunkálását és mihamarabbi kiadását.
- A Magyar Honvédség különleges műveleti erők irányában dolgozó, illetve érdeklődő szakemberei, törzstisztjei számára elméleti ismereteinek bővítéséhez lehet háttéranyagként felhasználni, illetve e katonák továbbképzéséhez, felkészítéséhez hasznosíthatják az elkészült anyagot.

- A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen a „*Különleges műveletek alapjai I-III*” tantárgy oktatásában, illetve a ZMNE egyetemi/főiskolai és doktori (PhD), valamint a Magyar Honvédség Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola képzésében résztvevők ismereteinek bővítéséhez is használható.
- Civilek, fegyveres társszervek és a hagyományos erők katonái számára, a megírt téma iránti, további érdeklődést kialakító olvasmányul szolgálhat.

KÖSZÖNETNYÍLVÁNÍTÁS

Köszönetemet fejezem ki annak a csapattagozatból alakult tudományos kutatócsoportnak, akik éveken át segítettek munkájjukkal, észrevételeikkel az értekezésem elkészítését:

Pethő Tibor, Boda Péter, Dr. Kovács Csaba, Dr. Murinkó Attila, Drága Attila, Fábíán Sándor; Gerőcs Imre, Gyenge Sándor, Kőhalmi László, Muri László, Polgár Tibor, Porkoláb Imre, Sánta Gábor, Szarka Csaba, Tanárki Ferenc – Uraknak.

Külön köszönetet mondok Dr. Héjja István nyugállományú ezredes, Dr. Padányi József ezredes, Dr. Szabó Tibor alezredes, Dr. Füzesi Ottó nyugállományú alezredes – Uraknak a doktori képzés folyamán nyújtott segítségükért, valamint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola munkatársainak és Mindenkinek, akiktől az értekezésem készítése folyamán segítséget kaptam.

Végezetül, de nem utolsó sorban szeretném megköszönni az idegen nyelvű fordításokban történő nagyon sok segítségnyújtást: Kerepesi Máriának és Nyulászi Tamás százados Úrnak.

Budapest, 2009. augusztus. 24.

Forray László alezredes

FELHASZNÁLT IRODALOM

Hivatkozott irodalom:

- ⁴ Nyt. szám: 1194/2008 MK HM: A Magyar honvédség különleges műveleti képessége alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei. p 1.
- ⁵ 2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, második rész. A honvédség, VI. fejezet. A honvédség jogállása és feladatai.
- ⁶ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations - Szövetséges egyesített különleges műveleti doktrina.
- ⁷ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 1-1.
- ⁸ Edward Luttwak: A systemic Review of „Commando” (Special) Operations 1939-1980, C&L Associates, Potomac, MD, 1982, p I-1.
- ⁹ M. Tugwell and D.Charters: Special Operations and the Threats to United States Interest in the 1980's,
- ¹⁰ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008. p 6-7.
- ¹¹ Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. – alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.
- ²³ Köszevári Tibor: Gerilla hadviselés, Tansegédlet, ZMNE Bp. 2008, p - 5.
- ²⁴ Köszevári Tibor: Gerilla hadviselés, Tansegédlet, ZMNE Bp. 2008, p 49.
- ²⁵ John Laffin: A hadvezetés titkai, Zrínyi Kiadó. 2004. p 273.
- ²⁷ Kovács Csaba: A különleges műveleti erők helye, szerepe, és tevékenysége a 21. század katonai műveleteiben. - ZMNE, Doktori disszertáció. 2007. p 38.
- ²⁹ http://www.hm.gov.hu/honvedseg/szarazfold/mh_24._bornemissza_gergely_felderito_zaszloalj/2009.07.21.
- ³⁰ Porkoláb Imre alezredes: Jelentés a különleges műveleti képességkialakítás helyzetéről, (alapján). PPT bemutató. MH ÖHP. 2008.
- ³⁵ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére. p 4.
- ³⁷ AJP 3.5 Allied Joint Doctrine for Special Operations, 2009. p 2-1.
- ⁴² Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 13.
- ⁴⁷ Nyt. szám: 94/658: Különleges Műveleti Erők Alkalmazási Irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 13.
- ⁴⁹ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-3.
- ⁵⁰ Porkoláb Imre alezredes: Aszimmetrikus hadviselés. MH ÖHP. PPT előadás. 2008.
- ⁵⁸ AJP-3.4 Allied joint Doctrine for Non-article 5, Crisis Response Operations. p 4-2.
- ⁵⁹ AJP-3.4 Allied Joint Doctrine for Non-article 5, Crisis Response Operations. p 4-3.
- ⁶² Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008. p. 22.
- ⁶³ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-4.
- ⁶⁴ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-4.
- ⁶⁵ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2-3; p 2-4.
- ⁶⁷ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 23.

- ⁶⁸ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. p 24.
- ⁷⁴ AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations. p 2 - 4; p 2 - 5.
- ⁷⁵ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008. p 4-6.
- ⁷⁷ JP 3-05 Doctrine for Joint Special Operations
- ⁸⁰ Ryan, Mike. - Mann, Chris, Stilwell, - Alexandler: A világ különleges katonai alakulatai. p 251.
- ⁸¹ Katonai ejtőernyőzés Magyarországon. ZMNE. Budapest. 2005. p 49.
- ⁸⁵ Boda József: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben. Egyetemi doktori értekezés. p 133.
- ¹⁰² http://www.hm.gov.hu/honvedseg/mh_beketamogato_kikepzo_kozpont/2009.07.21.
- ¹⁰³ Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. – alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.
- ¹⁰⁸ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére. p.4-6; 1. sz. melléklet. p 1-3.
- ¹¹² Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. – alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.
- ¹¹³ http://www.hm.gov.hu/hirek/kiadvanyok/uj_honvedsesegi_szemle/the_world_goes_digital/ 2007.03.19
- ¹¹⁴ A Gore-Tex® mikropórusos membrán minden Gore-Tex® termék alapja. A membrán szerkezetét 1,4 milliárd mikroszkopikus pórus alkotja. Ezek a pórusok 20.000-szer kisebbek egy vízcseppnél - ezért vízálló a membrán, azonban 700-szor nagyobbak, mint a vízpára molekulája - ezért szellőztet, lélegzik a membrán.
- ¹¹⁵ „Ripstop” borítás, aminek a lényege nem más, mint az, hogy ha megsérülne esetleg az anyag, nem tud továbbszakadni a négyzetárcsós anyagszerkezetnek köszönhetően.
- ¹¹⁶ http://www.smalltimes.com/Articles/Article_Display.cfm?ARTICLE_ID=268741&p=109
- ¹¹⁷ http://www.nanowerk.com/phpscripts/n_spotlight.php?cat=military./2009.07.21.
- ¹¹⁹ Szarka Csaba: A különleges erők szerepe a XXI.-ik század hadviselésében. Szakdolgozat. ZMNE. 2005. p. 66.
- ¹²⁰ Zsig Zoltán: Vaksötétben holtponatosan. Regiment. V. évfolyam. 2009/2. p 45.

Törvények, szabályzatok:

1. 1009/2009. (I. 30.) Korm. határozat: a Magyar Köztársaság Nemzeti Katonai Stratégiájáról. 2009.
2. 2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről.
3. A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Elektronikai Hadviselési Doktrínája, HM HVK FCSF-ség, 2005.
4. A Magyar Köztársaság nemzeti katonai stratégiája, Zrínyi Kiadó Budapest 2009.

5. AAP-6 (U) NATO szakkifejezések és meghatározások szógyűjteménye, Honvéd Vezérkar, Euró-atlanti integrációs munkacsoport, Budapest, 1996.
6. AJP – 01(B) Allied Joint Doctrine, NSA, 2002.
7. AJP-3 Allied Joint Operations, NSA, 2002.
8. AJP-3.4.1: Békétámogató műveletek kézikönyv, MH ÖHK, 2003.
9. AJP 3.5: Allied Joint Doctrine for Special Operations, 2009.
10. Enciklopedia Vojennava Iszkusstva: Vojszka Szpecialnogo Naznacsenyija, Minszk, 1998.
11. EUROPEAN UNION special operations forces doctrine, 5 September, 1995.
12. FM 100 - 25 Doctrine for Army Special Operations Forces, Headquarters, Department of the Army, 1990.
13. FM 100 - 25 Doctrine for Army Special Operations Forces, Headquarters, Department of the Army, 1997.
14. FM 100-25. Doctrine for Army Special Operations Forces. 1 August 1999.
15. FM 21-76 SURVIVAL, Headquarters, Department of the Army, 1992.
16. FM 21-76. Survival. 5 June 1992.
17. FM 3- 05.20 Special Forces Operations, Headquarters, Department of the Army, 2001.
18. FM 31 - 20 Doctrine for Special Forces Operations, Headquarters, Department of the Army, 1990.
19. FM 31-19. Military Free-Fall Parachuting Tactics, Techniques, and Procedures. 1 October 1999.
20. FM 31-23. Special Forces Mounted Operations Tactics, Techniques, and Procedures. 5 May 1999.
21. FM 31-26. (S) Special Forces Advanced Operations Techniques (U). 30 September 1993.
22. FM 7-85. Ranger Unit Operations. 9 June 1987.
23. GTA 31-1-3. Special Forces Detachment Mission Planning Guide. 29 May 1997.
24. Hadtudományi Lexikon. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest. 1995.
25. HUMINT kiképzés kézikönyve, MH Szárazföldi Parancsnokság, 2006.
26. JP 3-05 Doctrine for Joint Special Operations, Joint Staff, 2003.
27. JP 3-50.2. Doctrine for Joint Combat Search and Rescue. 26 January 1996.
28. Kézikönyv a különleges műveletek tervezéséhez, MH ÖHP, 2008.
29. Nyt. szám: 94/658. Különleges Műveleti Erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP 2008.
30. Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína 2. kiadás, 146/2007. (HK 2/2008.)
31. 345/2008 MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére.
32. Nyt. szám: 1194/2008. A Magyar honvédség különleges műveleti képessége alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei, MH Honvédelmi Minisztérium, 2008.
33. MC 437 NATO Special Operations Policy, NATO Headquarters, 1999.
34. TC 31-25. Special Forces Waterborne Operations. 3 October 1988.

Könyvek, értekezések, folyóiratok:

BALI JÓZSEF: *A biztonság-és védelempolitika és a terrorizmus összefüggései a védelmi tervezés folyamatában.* - Felderítő Szemle, 2006. január, V. évfolyam, Különszám. p. 17.

BERNARD, ERIC: *Kommandósok, ejtőernyősök és a többiek.* - Presztízs kiadó, Budapest, 1991.

BÁNKI IMRE: *Az „Ejtőernyős Iskola”, mint a felderítők speciális felkészítésének központi bázisa létrehozásának szükségszerűsége és megvalósításának realitásai a Magyar Honvédség szervezeti struktúrájában.* - Egyetemi doktori értekezés, ZMNE, 1996.

BODA JÓZSEF: *A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben.* Egyetemi doktori értekezés, ZMNE, 1995.

FORRAY LÁSZLÓ- HOLNDONNER HERMANN: *A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben.* - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 9. évf. 4. szám. p. 54.

MURI LÁSZLÓ- HOLNDONNER HERMANN FORRAY LÁSZLÓ: *A terrorizmus fenyegetésének vizsgálata a felderítésre gyakorolt hatásuk alapján.* - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2004. 8. évfolyam, 2. szám. p. 111-120.

FUCSKU SÁNDOR: *A válságkezelő műveletekben részt vevő magyar kontingensek terrorfenyegetettsége, a felderítő csapatok különleges felderítő képességei.* - In: Felderítő Szemle, 2006. január, V. évfolyam. p. 54.

HAJMA LAJOS: *A katonai felderítés és hírszerzés története.* - Egyetemi jegyzet, ZMNE, 2001.

HUNTINGTON, SAMUEL P.: *A civilizációk összecsapása és a világtrend átalakulása.* - Európa Kiadó, Budapest, 1998.

KOVÁCS CSABA: *A különleges műveleti erők helye, szerepe, és tevékenysége a 21. század katonai műveleteiben.* - ZMNE, Doktori disszertáció. 2007.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *A gerilla-hadviselés korunkban.* - Honvédségi Szemle, 63. évf. 1-2. szám. 2009. p. 13 – 16 / p. 23 – 26.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *A különleges katonai műveletek elvei és erői.* - Hadtudomány, 2006/1. p. 27.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai I. rész.* ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai II. rész.* ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *Gerilla –hadviselés.* - ZMNE, Tansegédlet, Budapest, 2009.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *Diverzió.* Zrínyi Katonai kiadó. Budapest. 1984.

KŐSZEGVÁRI TIBOR: *Az ellenség diverziós erői és az általuk szervezett ellenforradalmi gerilla – bandák elleni fegyveres harc problémái a hadműveleti területen és a hátszágban.* Doktori értekezés, ZMKA, 1987.

MCMANNWERS: *Különleges katonai kommandók.* - Aréna 2000, Budapest, 2005.

MCNAB, ANDY: *Hívójele: BRAVO kettő nulla.* - Zrínyi kiadó, 1996.

MURINKÓ ATTILA: *A különleges helyzetekre történő felkészítés szükségszerűsége és hazai megvalósíthatóságának lehetősége a Portyázó tanfolyam keretén belül.* - ZMNE, Doktori disszertáció, 2007.

PADÁNYI JÓZSEF: *A Magyar Honvédség lehetőségei a terrorizmus elleni harcban*, In: Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, IX. évfolyam, 3. szám, 2005. p. 191 – 205.

PORKOLÁB IMRE: *A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre.* - ZMNE, Doktori disszertáció tervezet. 2009.

REGENBERG, LUTZ: *Auf dem Weg zum Kommandosoldaten.* - Truppenpraxis/Wehrausbildung, 2006/6. p. 410 – 413.

RESPERGER ISTVÁN: *A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű fegyveres válságok kezelése során.* - Doktori Értekezés, ZMNE, Budapest, 2001.

RYAN, MIKE. – MANN, CHRIS, STILWELL, - ALEXANDLER: *A világ különleges katonai alakulatai.* - Ventus Libró Kiadó, Budapest, 2003.

SALLAI JÓZSEF: *Rádióelektronikai felderítés feladatrendszerének változása az új biztonsági kihívások tükrében.* - Bolyai Szemle, 2003. XII. évf. 4. szám p. 108.

SZARKA CSABA: *A különleges erők szerepe a XXI. század hadviselésében.* - Diplomamunka, Budapest, 2005.

SZENES ZOLTÁN: *10 éves NATO tagság és a haderő átalakítása.* - Új Honvédségi Szemle. 63. évf. 2. szám. 2009. március. p. 6 -9.

SZTERNÁK GYÖRGY: *Célszerű újragondolni a terrorizmus elleni harcot.* - Felderítő Szemle, VI. évf. 4. szám. 2006. p. 13 – 32.

SZTERNÁK GYÖRGY: *Gondolatok a fegyveres küzdelem problémáiról.* - Felderítő Szemle, VII. évf. 2. szám. 2008. p. 125 – 142.

TARÓCZI RICHÁRD: *A határainkon túl szolgálatot teljesítő katonai állomány kiválasztási rendszerének kialakítása. (Az Értékelő Központ alkalmazásának lehetséges aspektusai a Magyar Honvédség személyzeti kiválasztása során).* - ZMNE, Doktori disszertáció. 2007.

TÁLAS PÉTER: *A lengyel különleges katonai egység (GROM).* - ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ, Elemzések – 2004/1.

ZSIG ZOLTÁN: *Vaksötétben holtpontosan.* - Regiment, V. évfolyam. 2009/2. p. 45.

Internetes anyagok

<http://www.americanspecialops.com/delta-force/>

<http://artofwar.ru/spetsnaz/spetsnaz.html>

<http://militera.lib.ru/research/suvorov6/index.html>

<http://www.eliteukforces.info>

<http://www.fas.org/irp/eprint/howard.htm>

<http://grom.mil.pl/>

http://www.hm.gov.hu/honvedseg/mh_beketamogato_kikepzo_kozpont

<http://www.magyarorszag.hu/hirek/kozelet/felulvizsgalat20030801.html>

http://www.nanowerk.com/phpscripts/n_spotlight.php?cat=military

<http://www.socom.mil/>

http://www.specialoperations.com/Foreign/Poland/Unit_Profile.htm

<http://www.specnazof.narod.ru/index.htm>

<http://www.vrazvedka.ru/main/learning/ruk-b/valecky-01.shtml>

<http://www.zmka.hu/tanszekek/kvt/digitgy/20011/hadtud/czank.html>

PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK

Cikkek

Lektorált folyóirat cikkek

1. László Muri - Hermann Holndonner - László Forray: *An analyst of terrorist threat on basis of its impact on intelligence*. - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, Különszám, 2003.
<http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/angol2003.html>
2. Muri László - Holndonner Hermann - Forray László: *A terrorizmus fenyegetésének vizsgálata a felderítésre gyakorolt hatásuk alapján*. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2004. 8. évfolyam, 2. szám.
<http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/felderites.pdf>
3. Forray László - Holndonner Hermann: *A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben*. - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 9. évfolyam 4. szám.
http://193.224.76.4/download/konyvtar/digitgy/tartalomjegyz/nemzetvedelmi_egy_kozl_2005_4.pdf
4. Forray László - Holndonner Hermann: *Újszerű képességek kialakítása a különleges műveleti felkészítés során*. - Kard és toll, 2007/1. szám.
http://193.224.76.4/download/konyvtar/digitgy/tartalomjegyz/kard_toll_2007_1.pdf
5. Forray László: *A magyar különleges műveleti katonák kiképzésének, felkészítésének fejlesztési lehetőségei*. Megjelenése folyamatban. Leadva a Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények szerkesztőségébe. Várható megjelenése: 2010. második negyedév.
6. Forray László: *A különleges műveleti katonák, csoportok felszerelésének fejlesztési lehetőségei*. Megjelenése folyamatban. Leadva a Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények szerkesztőségébe. Várható megjelenése: 2010. harmadik negyedév.
7. Forray László: *A különleges műveleti zászlóalj javasolt szervezeti felépítése*. Megjelenése folyamatban. Leadva a Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények szerkesztőségébe. Várható megjelenése: 2010. első negyedév.
8. Forray László: *A Magyar Honvédség különleges műveleti képessége, a katonai erők alkalmazásának keretei között*. Megjelenése folyamatban. Leadva a Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények szerkesztőségébe. Várható megjelenése: 2009. negyedik negyedév.
9. Dr. habil. Krajncz Zoltán - Forray László János: *Csehország: Egy jó példa a*

NATO –doktrinarendszerek nemzeti adaptálására. Hadmérnök. IV. évfolyam.
szeptember. 2009.

Nem lektorált folyóirat cikkek

10. Forray László: *Wintersturm 2003.* - Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum, 2003. VII. évfolyam, 3. szám.
http://www.zmka.hu/Forum/03marcius/winter__.htm
11. Dr. Felházi Sándor - Forray László: „*Különleges műveleti nap*” a ZMNE *KLHTK - án.* - Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum, 2006. X. évfolyam, I. szám.
http://www.zmka.hu/Forum/06elso/kulonleges_.htm

Oktatófilmek:

1. A magyar katonai ejtőernyőzés I. - ZMNE, 2005.
2. ZMNE felderítők kiképzése. - ZMNE, 2004.
3. Téli hegyi kiképzés alpin viszonyok között. - ZMNE, 2005.
4. RS 4/4 ejtőernyő felvétele. - ZMNE, 2007.
5. RS 4/4 ejtőernyő összeszedése. - ZMNE, 2007.
6. Ejtőernyős fakultációs képzés. - ZMNE, 2008.
7. RS 4/4 ejtőernyő hajtogatása. - ZMNE, 2008.
8. BE-8 mentőernyő hajtogatása. - ZMNE, 2008.
9. Ejtőernyős alapképzés. - ZMNE, 2008.

Egyetemi jegyzetek:

1. *Ejtőernyős gyakorlati kiképzés.* - ZMNE, 2004.
2. *Ejtőernyős kiképzés.* - ZMNE, 2004.
3. *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon.* - ZMNE, 2005.
4. *Ejtőernyős alapkiképzés a Magyar Honvédségben.* DVD, (PPT, World, film), ZMNE, 2008.
5. *Túlélés alapjai közép-európai viszonyok között.* (részfejezet) - ZMNE, 2008.

Előadások:

1. *Tiszthelyettes hallgatók ejtőernyős kiképzése Szentendrén.* - Katonai ejtőernyőzés történeti konferencia. ZMNE, 2002.
2. *A terrorizmus fenyegetésének vizsgálata a felderítésre gyakorolt hatásuk*

alapján, Muri László- Holndonner Hermann Forray László. - A nemzetközi terrorizmus elleni harc időszerű társadalmi, katonai és rendvédelmi kérdései című tudományos-szakmai konferencia. ZMNE, 2004.

3. *Fő és tartalék ejtőernyők kezelésének szabályai, vészhelyzetek kialakulása és megoldásuk lehetőségei. (Német nyelvű). - Magyar – osztrák cserekiképzés. Szentendre, Szolnok. 2003, 2004, 2005.*

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: A Magyar Köztársaság ambíciósintjei a Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazása terén.
2. sz. melléklet: A Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazási képességeinek szintjei.
3. sz. melléklet: A Magyar Honvédség különleges műveleti erők feladatrendszere.
4. sz. melléklet: A különleges műveleti erők alkalmazásának alapelvei.
5. sz. melléklet: A különleges műveleti zászlóalj vezetési és irányítási rendszere.
6. sz. melléklet: A különleges műveleti zászlóalj szervezete.
7. sz. melléklet: A különleges műveleti zászlóalj törzs felépítése.
8. sz. melléklet: A különleges kiképző század szervezete.
9. sz. melléklet: A különleges kiképző szakasz összetétele.
10. sz. melléklet: A különleges kiképző szakasz/csoport szervezete.
11. sz. melléklet: A különleges műveleti század szervezete.¹²⁴
12. sz. melléklet: A különleges műveleti csoport szervezete.
13. sz. melléklet: A különleges műveleti képesség elérésének szakaszai.

---

¹²⁴ A 3. sz.; 7. sz.; 8. sz.; 9. sz.; 10. sz.; 11. számú melléklet a szerző anyaga.

A Magyar Köztársaság ambíciósintjei a Magyar Honvédség különleges műveleti erőinek alkalmazása terén¹²⁵

<p>RÖVIDTÁVÚ KÉPESSÉGEK (CÉLKITŰZÉSEK)</p>	<p>A teljes műveleti képesség kiépítéséig az ambíciósint egy szárazföldi műveletek végrehajtására képes, alacsony intenzitású konfliktusban alkalmazható, század méretű különleges erő kialakítása és fenntartása. Ez az átmeneti képesség biztosítja három különleges műveleti csoport (Special Operations Task Unit – SOTU) egyidejű műveleti alkalmazását legfeljebb három egymástól eltérő földrajzi régióban. Ezen felül alkalmazott csoportonként legalább kettő fővel harcászati és hadműveleti szintű különleges műveleti törzsbeosztások ellátása és azok folyamatos rotálása a nemzetközi és többnemzeti különleges műveleti törzsekben.</p>
<p>KÖZÉPTÁVÚ KÉPESSÉGEK (CÉLKITŰZÉSEK)</p>	<p>A különleges műveleti erő teljes műveleti képességének elérése (2010) után egy különleges műveleti harccsoport (Special Operations Task Group – SOTG) kiállítása, valamint annak műveleti alkalmazása rotáció nélkül maximum hat hónap időtartamban; vagy három különleges műveleti csoport (SOTU) egyidejű műveleti alkalmazása rotációval, legfeljebb három egymástól eltérő földrajzi régióban. Ezen felül a települt csoportok érdekében harcászati és hadműveleti szintű különleges műveleti törzsbeosztások feltöltése és azok folyamatos rotálása a nemzetközi és többnemzeti törzsekben.</p>
<p>HOSSZÚ TÁVÚ KÉPESSÉGEK (CÉLKITŰZÉSEK)</p>	<p>A meglévő képesség továbbfejlesztése egy szárazföldi, valamint korlátozott vízi műveletek végrehajtására is képes, század harccsoport kötelékben alkalmazható különleges műveleti erővé. A különleges erő komponens kiegészül a különleges műveleteket támogató képességekkel, amelyek révén egy magasabb értékű, komplex különleges műveleti képességet érünk el, tovább bővítve a döntéshozók eszköztárát.</p> <p>A fejlesztések eredményeként az MH képessé válik egy speciális harctámogató elemekkel kibővített különleges műveleti harccsoport folyamatos, váltással történő műveleti alkalmazására.</p>

¹²⁵ Nyt. szám: 1194/2008. A Magyar Honvédség Különleges műveleti képessége, alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei.

A Magyar Honvédség különleges műveleti erők alkalmazási képességeinek szintjei.¹²⁶

SZINT	EGYÉNI MŰVELETI KÉSZENLÉT
Alap szintű műveleti képesség	Egyéni alap szintű műveleti készenlétről beszélünk, ha az adott különleges műveleti katona sikeresen teljesítette a kiválasztás, valamint a különleges műveleti alaptanfolyam követelményeit, beosztásba helyezése a különleges műveleti zászlóaljnál megtörtént, és maradéktalanul felkészült az emelt szintű kiképzési feladatok végrehajtására.
Emelt szintű műveleti képesség	Egyéni , emelt szintű műveleti készenlétről beszélünk, ha az adott különleges műveleti katona: <ul style="list-style-type: none"> • sikeresen teljesítette a csoportja jellegéből (HAHO/HALO, búvár, stb.), illetve saját csoporton belüli specializációjából adódó követelményeket; • valamint a különleges műveleti kiképzési programban meghatározott egyéb emelt szintű kiképzési foglalkozásokat; • angol nyelvből legalább alap szintű katonai szakmai nyelvtudással rendelkezik; képes az alap szintű felkészítés során elsajátított ismereteknek megfelelő szintű különleges műveleti feladatok végrehajtására; • maradéktalanul felkészült a teljes műveleti készenlét eléréséhez szükséges kiképzési feladatok végrehajtására.
Teljes szintű műveleti képesség	Egyéni , teljes műveleti készenlétről beszélünk, ha az adott különleges műveleti katona: <ul style="list-style-type: none"> • sikeresen teljesítette a csoportja jellegéből (HAHO/HALO, búvár, stb.), illetve saját csoporton belüli specializációjából származó továbbképzési követelményeket; • alap szinten elsajátította a lázadó ellenes műveletek elveit; • angol nyelvből társalgási szintű tudással rendelkezik; • megszerezte Magyar Honvédség vonatkozó szabályzóiban beosztásához meghatározott osztályos fokozatokat; • a műveletek teljes spektrumában készen áll a különleges műveleti feladatok végrehajtására.

¹²⁶ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére, 1. sz. melléklet. p 1-3

SZINT	KÜLÖNLEGES MŰVELETI CSOPORT
Alap szintű műveleti képesség	Egy különleges műveleti csoport alap szintű műveleti készenléteret ér el, amennyiben a csoport valamennyi tagja maradéktalanul teljesítette a különleges műveleti alapképzés követelményeit.
Emelt szintű műveleti képesség	Egy különleges műveleti csoport emelt szintű műveleti készenléteret ér el, amennyiben: <ul style="list-style-type: none"> • a csoport legalább 9 fő felkészített különleges műveleti katonával rendelkezik; • legalább 6 katona maradéktalanul teljesítette a különleges műveleti emelt szintű képzés követelményeit; • a csoport többi tagja pedig maradéktalanul teljesítette a különleges műveleti alapszintű képzés követelményeit.
Teljes szintű műveleti képesség	Egy különleges műveleti csoport teljes műveleti készenléteret ér el, amennyiben: <ul style="list-style-type: none"> • a csoport legalább 9 fő felkészített különleges műveleti katonával rendelkezik; • legalább 6 katona maradéktalanul teljesítette a teljes műveleti készenléti szint követelményeit; • a csoport többi tagja pedig maradéktalanul teljesítette legalább a különleges műveleti alap szintű képzés követelményeit.

SZINT	KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZAD
Alap szintű műveleti képesség	Különleges műveleti század alap szintű műveleti készenlétéről beszélünk, ha az adott század legalább négy, alapszintű műveleti szintet elért különleges műveleti csoporttal rendelkezik.
Emelt szintű műveleti képesség	Különleges műveleti század emelt szintű műveleti készenlétéről beszélünk, ha legalább négy emelt és három alapszintű műveleti szintet elért különleges műveleti csoporttal rendelkezik.
Teljes szintű műveleti képesség	Különleges műveleti század teljes műveleti készenlétéről beszélünk, ha legalább öt teljes és három emelt műveleti szintet elért különleges műveleti csoporttal rendelkezik.

SZINT	KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ
Alap szintű műveleti képesség	<p>Különleges műveleti zászlóalj alap szintű műveleti készenlétéről beszélünk, ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • legalább egy különleges műveleti százada elérte az alap műveleti készenléti szintet; • a zászlóalj törzs kijelölt állománya (2 fő S-1/admin, 2 fő S-2, 2 fő S-3, 2 fő S-4 és 2 fő S-6 állomány) maradéktalanul teljesítette az alapszintű törzsfelkészítés követelményeit; • egy minimum 4 fős híradó elem, egy a törzs szállítási igényeit kiszolgáló szállító raj, valamint két harckiszolgáló raj felkészült szakfeladatai végrehajtására.
Emelt szintű műveleti képesség	<p>Különleges műveleti zászlóalj emelt szintű műveleti készenlétéről beszélünk, ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • legalább egy különleges műveleti százada elérte az emelt műveleti készenléti szintet; • ha a második század elérte az alap műveleti készenléti szintet; • valamint a zászlóalj törzs teljes állománya maradéktalanul teljesítette az alap szintű törzsfelkészítés követelményeit; • a zászlóalj támogató százada elérte a harcbiztosító alap műveleti készenléti szintet.
Teljes szintű műveleti képesség	<p>Különleges műveleti zászlóalj teljes műveleti készenlétéről beszélünk, ha annak legalább egy különleges műveleti százada elérte a teljes műveleti készenléti szintet, a másik század elérte a emelt műveleti készenléti szintet, valamint a zászlóalj törzs teljes állománya maradéktalanul teljesítette az emelt szintű törzsfelkészítés követelményeit, továbbá a törzs állományának legalább 50%-a maradéktalanul teljesítette a teljes műveleti készenlét követelményeit.</p>

A Magyar Honvédség különleges műveleti erők feladatrendszere¹²⁷

KÜLÖNLEGES FELDERÍTÉS ÉS MEGFIGYELÉS	
ALAPVETŐ KÜLÖNLEGES MŰVELETI FELADATOK	<p>Stratégiai felderítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A felelősségi területen található meghatározott objektumok felderítése terepen és beépített területen egyaránt; - A felelősségi terület, körzet általános, valamint meghatározott objektumok felmérése az összhaderőnemi kötelék parancsnokának döntéshozatali munkájában való segítségéhez; - Fontos stratégiai szintű információ gyűjtése és jelentése az ellenség, vagy a szembenálló felek csapatainak mozgásáról és szándékáról a hadműveleti körzetben, vagy a szomszédos területen, terepen és beépített területen; - Felderítő- és megfigyelő műveletek végrehajtása kiemelt érdekeltőségű területek lefedése céljából, a hagyományos rendeltetésű erők műveleteit (hadműveleti időben vagy földrajzilag) megelőzve, terepen és beépített területen egyaránt.
	<p>Cél-meghatározás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Precíziós célfelderítés, célmeghatározás; - Célpont(ok) azonosítás, elemzés-értékelés (az ellenség vezetési és irányítási rendszere, csapatösszevonások különleges fegyverek, kommunikációs vonalak és más jelentős katonai- és nem katonai célok); - Célpont követése terepen és beépített területen; - Fontos, vagy nehezen hozzáférhető létesítmények, objektumok helymeghatározása és megfigyelése ellenséges területen, vagy tiltott területen (terepen és beépített területen); - Fontos stratégiai szintű információ gyűjtése és jelentése az ellenség, vagy a szembenálló felek csapatainak mozgásáról és szándékáról, a hadműveleti körzetben, vagy a szomszédos területen; - Célpont közel felderítése, a cél sajátos, csak emberi forrásokból beszerezhető jellemzőinek megszerzése érdekében.
	<p>Területelemzés, értékelés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terep hidrológiai, meteorológiai, geográfiai felderítése; - Elemzések végrehajtása (földrajzi helyzet szerint).
	<p>Csapás utáni felderítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terep vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris (VBRN – CBRN) felderítése; - Meteorológiai-, földrajzi-, vízrajzi helyzet, és csapások eredményeinek felmérése, meghatározott szárazföldi-, tengeri-, és légi hadműveletek támogatása érdekében; - Tűzcsapás eredményességének jelentése.

¹²⁷ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP. 2008. és saját anyag alapján.

ALAPVETŐ KÜLÖNLEGES MŰVELETI FELADATOK	KÖZVETLEN MŰVELETEK	
	Beavatkozó műveletek	<ul style="list-style-type: none"> - Lesállások, rajtaütések végrehajtása; kiemelten fontos célpont elleni rajtaütés, vagy lesállás végrehajtása (objektum, vagy személy); - Csapatok fenntarthatóságát és összeköttetését biztosító rendszerek, valamint létesítmények zavarása, rongálása, illetve megsemmisítése; - Fontos objektumok, vagy technikai berendezések elfoglalása, semlegesítése, illetve megsemmisítése; - Tömegpusztító fegyverek célba juttatására alkalmas eszközök kulcsfontosságú elemei (személyzet, felszerelés és objektumok) hatásainak csökkentése; - Támadások nagy hatótávolságú gyalogsági fegyverrendszerekkel (mesterlővészek, aknavetők, páncéltörő eszközök alkalmazása); - Fegyverrendszerek célravezetése (aktív és passzív célmegjelöléssel); - Kritikus célpontok, objektumok támadása; - Fő ellátó útvonalak pusztítása; - Információs destruktív műveletek végrehajtása; - Precíziós lövedékek, valamint nagy hatótávolságú fegyverrendszerek lövedékeinek célravezetése.
	Visszaszerzési műveletek	<ul style="list-style-type: none"> - Rajtaütések, lesállások végrehajtása; kiválasztott személy(ek) kimentése (politikusok, média képviselői, stb.); - nem harcolók kimenekítése; - katonai, tudományos felszerelések, eszközök megszerzése; - különösen fontos ellenséges személy(ek) foglyul ejtése; - repülőeszközök, akciócsoportok és koordináló elemek felállítása személyek kiszabadításának, biztonságba helyezésének támogatására; - felderítő rendszerek, valamint az információs hadviselés eszközeinek kihelyezése, működtetése, felügyelete; - harci kutató-mentő feladatokban való részvétel (CSAR); - nem harci evakuálás (magyar állampolgárok evakuálása); - saját erőktől elszigetelt katonák kiemelése.
	A közvetlen műveletek harccselekményei közé sorolható tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Lesállások, rajtaütések végrehajtása; - Nagy távolságból végzett tűzrajtaütések végrehajtása; - Precíziós fegyverrendszerek célravezetése; - Saját (szövetséges) személyek, illetve eszközök kimentése; - Precíziós romboló műveletek; Kételtű műveletek; - Robbanó eszközök, aknák telepítése.
	KATONAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS	
A katonai segítségnyújtás feladatai békeállapotban	<ul style="list-style-type: none"> - A kiképzők felkészítésének és kiképzésének végrehajtása; komplett alegységek speciális feladatokra történő felkészítése (missziós célfelkészítés, ejtőernyős felkészítés, lövészetek, „rohamlövész” kiképzés stb.); - Alegységeket hagyományos, de speciális végrehajtói fogásokat igénylő feladatokra 	

		felkészíteni (túlélés fogásai, hegyi felkészítés, beépített területen folyó harc stb.).
	A katonai segítségnyújtás feladatai műveleti területen	<ul style="list-style-type: none"> - Kiképezni, felszerelni, támogatni – amennyiben szükséges – irányítani a baráti erőket, szervezeteket az ellenség erőinek politikai-, katonai-, vagy lélektani gyengeségét kihasználva; - kiképezni, felszerelni, támogatni a menekülési útvonalak kiépítésével foglalkozó szervezeteket; - Tanácsadás, felkészítés és kiképzés biztosítása a fogadó nemzet katonai- és rendvédelmi erői részére annak érdekében, hogy képesek legyenek önállóan felelősséget vállalni a belső stabilitás eléréséért és megőrzéséért; - Segítségnyújtás a szövetség, vagy egy koalíció más tagállama részére az interoperabilitás elősegítése érdekében (szükség szerint tanácsadással és mobil kiképző csoportok alkalmazásával);
KIEGÉSZÍTŐ KÜLÖNLEGES MŰVELETI FELADATOK	TERRORIZMUS ELLENI HARC KATONAI FELADATAI	
	Terrorcselekményeket megelőző, illetve kizáró tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> - Terrorcselekményekkel szembeni sebezhetőség csökkentése; - Személyek, létesítmények védelme; - Tanácsadás, más erők kiképzése; - Meglévő biztonsági erők megerősítése; terrorista létesítmények támadása, még a terrorista elemek akcióba lépése előtt; - Külképviseltek, nemzetközi kontingensek vagy szervezetek biztosítása, illetve védelme; - Különösen fontos, vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása; - Kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel; - Különleges megfigyelési és felderítési feladatok végrehajtása terrorista elemek, szervezetek felderítésében, valamint a felszámolásukban való részvétel.
	Bekövetkezett terrorcselekmények felszámolása	<ul style="list-style-type: none"> - Tűzok felkutatása, kimentése; terroristák által megszerzett, kiemelt jelentőségű eszközök/veszélyes anyagok visszaszerzése; - Kiemelten fontos, veszélyeztetett személyek védelme, biztosítása, illetve kíséréte; - Terroristák fogságába esett személyek kiszabadításában való részvétel (tűzmentő akciók) hadműveleti területen.
	Bekövetkezett terrorcselekményekre történő reagálás	<ul style="list-style-type: none"> - Tűzok, illetve kiemelt jelentőségű eszközök terror szervezetektől való kimentése, visszaszerzése;
	Katonai együttműködés	<ul style="list-style-type: none"> - Önálló, illetve társ fegyveres szervezetekkel történő együttműködéssel történő katonai műveletek végrehajtása.
	KATSZTRÓFAVÉDELEM ÉS HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS	
	<ul style="list-style-type: none"> - Híradás kiépítése, helyreállítása; - Azonnali tervező, szervező, felderítő, vezetési és irányító, valamint egészségügyi, műszaki, biztosító vagy humanitárius segítségnyújtás, béke- és válsághelyzetben, illetve természeti katasztrófa elhárítása során; - Infrastruktúra helyreállításában való részvétel humanitárius segítségnyújtás keretén belül; - Kritikus létesítmények helyreállítása, kiépítése. 	

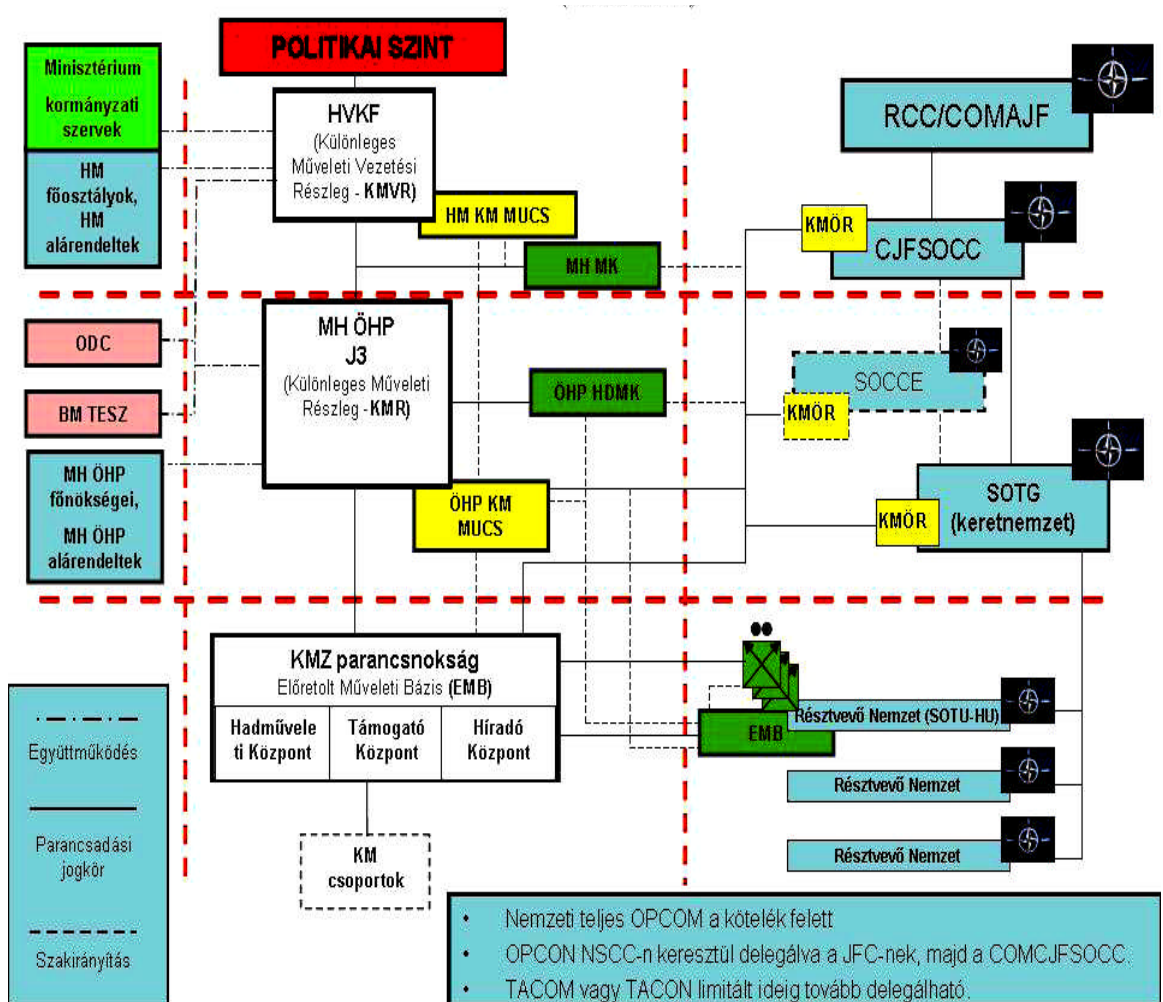
	BÉKE ÉS HÁBORÚS KUTATÁS - MENTÉS
	<ul style="list-style-type: none"> - Saját különleges műveleti operátor kimenekítése; - Repülőgépek, hajók bajba jutott személyzetének harci körülmények közötti felkutatása és kimentése; - Eltűnt, elrabolt személy(ek), eszköz(ök) visszaszerzése.
	INFORMÁCIÓS MŰVELETEK TÁMOGATÁSA
	<ul style="list-style-type: none"> - Az ellenség információs infrastruktúrájának megsemmisítése nehezen megközelíthető területen; - Célfelderítés (megjelölés) végrehajtása az ellenség információs hadviselési létesítményein, illetve eszközein; - Visszacsatolás és elemzés a PSYOPS műveletekről; - Adatok biztosítása a saját információs műveletek eredményeiről; - Az elektronikai harc eszközeinek, a felderítő- és figyelőrendszer elemeinek telepítése, illetve felügyelete; - Megtévészítő műveletek sikere érdekében diverziós támadásokat önállóan vagy más erőkkel együttműködve. - Támadások végrehajtása kiemelten fontos információs struktúra ellen, amely közvetlenül támogatja az ellenség C4I rendszerét; - Információ szerezése az ellenség C4I rendszeréről.
	KIEMELTEN FONTOS SZEMÉLYEK, OBJEKTUMOK BIZTOSÍTÁSA
	<ul style="list-style-type: none"> - Kiemelten fontos, veszélyeztetett VIP-személyek védelme, biztosítása, kísérete; - Külképviselők, nemzetközi kontingensek, szervezetek biztosítása, védelme (külön felkérés és felhatalmazás alapján); - Különösen fontos vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása; - Kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel.
	TÚSZMENTÉS VÉGREHAJTÁSA HADMŰVELETI TERÜLETEN
	<ul style="list-style-type: none"> - Hadifoglyok (foglyok), vagy kiválasztott személyek (saját, vagy szövetséges) kimenekítése; - Harci kutató mentő tevékenység végrehajtása, gépszemélyzet kimenekítése; - Különösen fontos technikai eszköz, berendezés visszaszerzése.
	TÖMEGPUSZTÍTÓ ÉS NEM HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK ELTERJEDÉSE ELLENI KÜZDELEM
	<ul style="list-style-type: none"> - Tömegpusztító fegyverek fejlesztésének, tervezésének felderítése és megakadályozása; - Tömegpusztító fegyverek előállításának megakadályozása; - A gyártási technológia kereskedelmének megakadályozása; - Tömegpusztító és hagyományos fegyverek törvénytelen kereskedelmének megakadályozása.
	RÉSZVÉTEL A BŰNSZERVEZETEK ELLENI HARC KATONAI FELADATAIBAN
	<ul style="list-style-type: none"> - Hadifoglyok (foglyok), vagy kiválasztott személyek (saját, vagy szövetséges) kimenekítése; - Harci kutató mentő tevékenység végrehajtása, gépszemélyzet kimenekítése; - Különösen fontos technikai eszköz, berendezés visszaszerzése.

A különleges műveleti erők alkalmazásának alapelvei¹²⁸

CÉLIRÁNYOSSÁG	A különleges műveleti erők képességei úgy használhatók ki leginkább, ha azokat közvetlenül a stratégiai vagy hadműveleti célok érdekében alkalmazzák. Minden különleges műveletnek olyannak kell lennie, amely stratégiai vagy hadműveleti cél elérését támogatja/biztosítja.
TÁMADÓ JELLEG	Aktív harctevékenység esetén a különleges műveletek természetesen támadóak, mivel olyan csapásmérésre alkalmazandók, amelyek a szemben álló fél elrettentését, bénítását vagy megsemmisítését célozzák.
ERŐKONCENTRÁCIÓ	A különleges műveletek során a rendelkezésre álló erőket a kritikus időben és helyen kell összpontosítani az adott cél elérése érdekében.
ERŐSOKSZOROZÓ TÉNYEZŐ	A különleges műveleti erők alkalmazása eredményeként – limitált erőforrás-ráfordítással (humán- és haditechnikai eszköz) – stratégiai-hadműveleti eredmény, illetve a hagyományos erők alkalmazásához képest jelentős, nagy pontosságú pusztítás érhető el. A helyi katonai vagy félkatonai szervezetek számára nyújtott kiképzési és tanácsadói tevékenységgel – korlátozott számú kiképző biztosításával – nagy létszámú bevethető harci erő készíthető fel viszonylag rövid idő alatt, majd ennek hatékony műveleti alkalmazását a későbbiekben is irányíthatja a különleges erők állománya.
ERŐK ÉS ESZKÖZÖK GAZDASÁGOS ALKALMAZÁSA	A különleges műveleti erők esetén nem megengedhető, hogy erőforrásaikat másodlagos vagy nem hadászati-hadműveleti célok teljesítésének elérése érdekében használják fel. Az erők és eszközök indokoltan felhasználása kritikus a különleges műveletek sikere érdekében, mivel ezen erők csak korlátozott számban állnak rendelkezésre.
MOZGÉKONYSÁG	A mobilitásnak elengedhetetlenül jellemeznie kell a különleges műveletek végrehajtását annak érdekében, hogy az ellenségre mindig ott és akkor mérhessen csapást, ahol az éppen a legsebezhetőbb.
A VEZETÉS EGYSÉGE	Ahhoz, hogy a különleges művelet minden tekintetben a hadműveleti tervbe illeszkedjen, annak szerves részét képezze, valamint összhangban legyen a hagyományos erők tevékenységével, a vezetés teljes összhangja szükséges. A különleges műveleti erők vezetési rendje az aktuális műveleteknek megfelelően esetenként módosulhat a lehető leghatékonyabb együttműködés elérése érdekében.
INFORMÁCIÓ- ÉS FIZIKAI VÉDELEM	A különleges műveletek tervezése, koordinálása és végrehajtása magas fokú információvédelmet követel meg az ellenséges területen elszigetelten végrehajtott titkos, rejtett, fedett műveletek sikere érdekében. Ezzel együtt a különleges műveleti erőknek viszont mérlegelniük kell a rendszabályok alkalmazását az egyéb, az együttműködésben érintett hagyományos erők esetében. Ezen felül a fizikai biztonság is kiemelt jelentőséggel bír, mivel ellenséges ellentevékenység esetén – kis méretükből adódóan – a különleges művelet végrehajtó erők jóval sebezhetőbbek, mint a nagyobb, hagyományos kötelékek.
MEGLEPÉS	A meglepés kulcsfontosságú a különleges műveletek sikere és a küldetést végrehajtók túlélése érdekében. A végrehajtó erőknek olyan mértékű, a műveleti szempontokat befolyásoló hatásokat kell produkálniuk, hogy a szembenálló fél ne legyen képes hatékony ellentevékenységre az adott feladat teljesítéséig. A műveletek váratlansága meglepetésszerűen kell, hogy érje a szembenálló felet, így a manőverek gyorsaságával és sebészi pontosságával tudjuk elérni a sikert a feladatok végrehajtása során.
EGYSZERŰSÉG	Bár a különleges műveletek legújabb technológiájú, modern (a kor színvonalának megfelelő) haditechnikai eszközöket és kifinomult módszereket igényelhetnek, ezek alkalmazásának tervezésekor mégis az egyszerűséget és a célszerűséget kell szem előtt tartani, a rendelkezésre álló erők és eszközök hatékony kihasználása érdekében

¹²⁸ Nyt. szám: 94/658: Különleges műveleti erők alkalmazási irányelvei. MH ÖHP.2008. p 4-6.

A különleges műveleti zászlóalj vezetési és irányítási rendszere (tervezet).¹²⁹

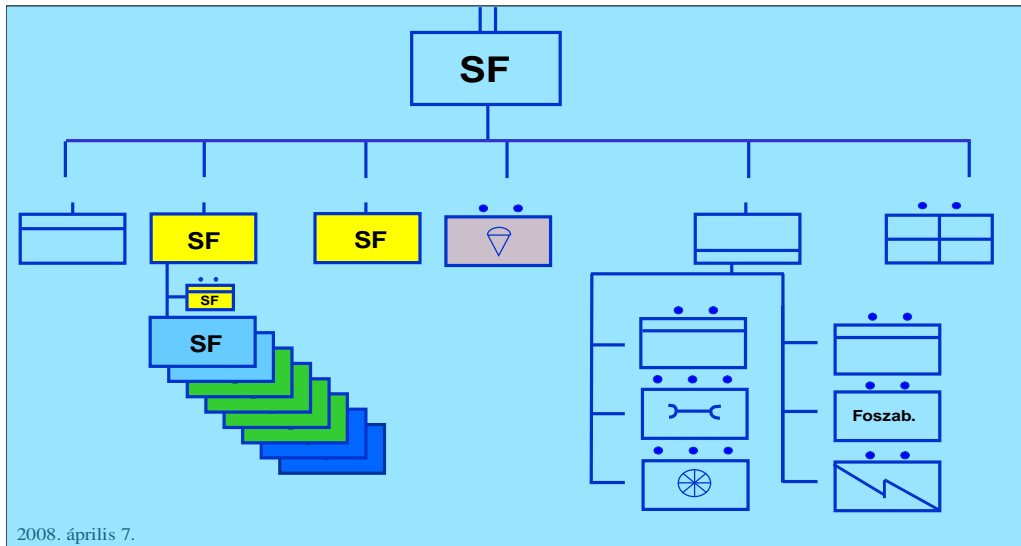
¹²⁹ Porkoláb Imre alezredes: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre. Doktori (PHD) értekezés, tervezet. 2009. ZMNE. p 98.

Az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj jelenlegi szervezeti felépítése

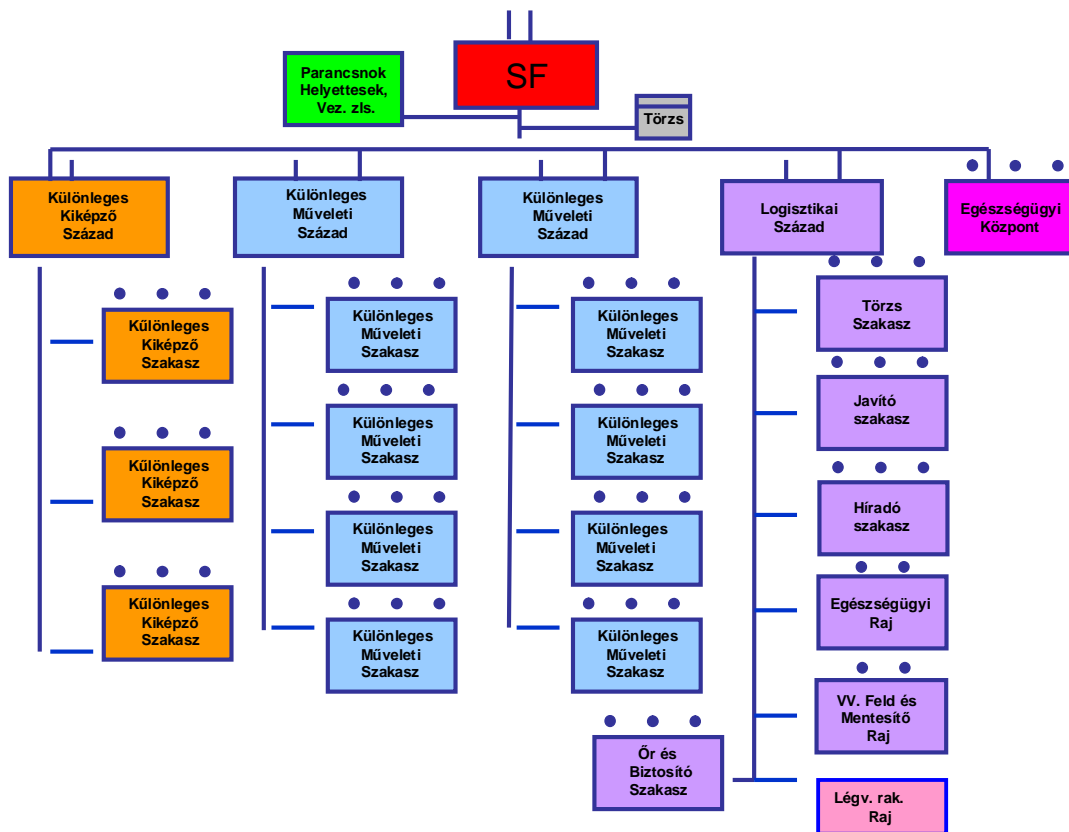
(a zászlóalj által készített anyag)

MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj

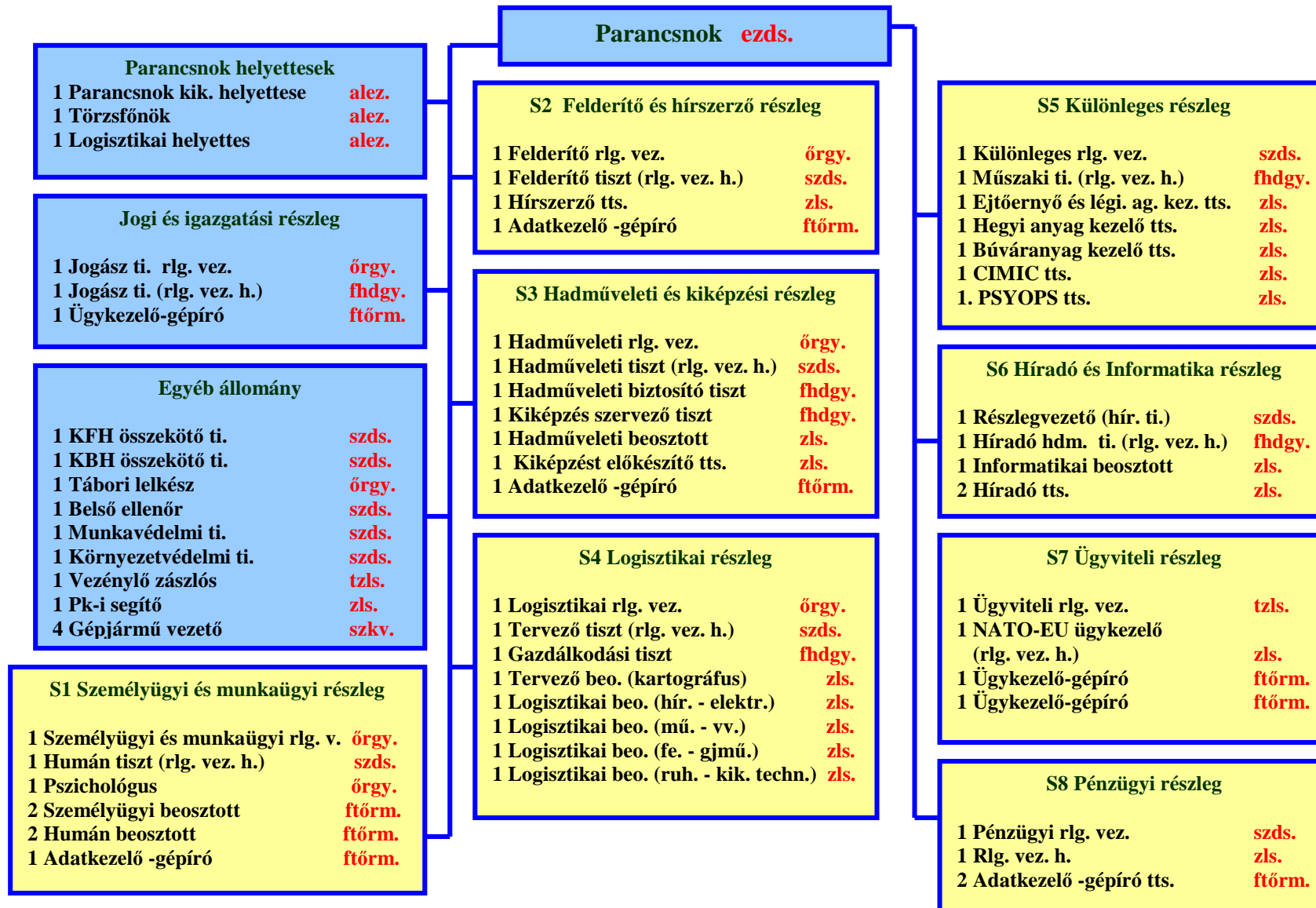

A különleges műveleti zászlóalj javasolt szervezeti felépítése (szerzői anyag)

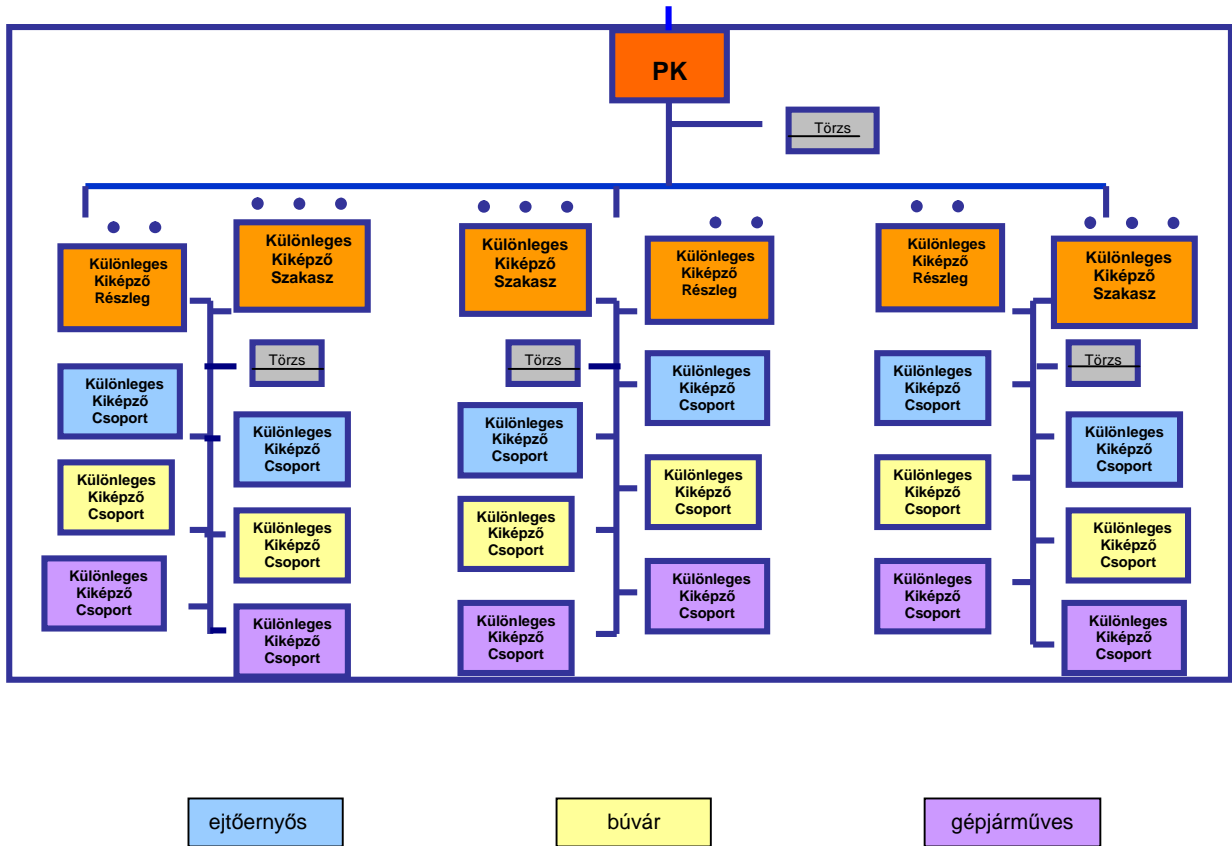

A különleges műveleti zászlóalj törzs felépítése

A különleges kiképző század szervezete

A különleges kiképző részleg összetétele

Harcászati kiképző részleg
 1 Részlegparancsnok (taktikai) **tzls.**
 1 Kiképző tts. (taktikai) **zls.**
 1 Kiképző tts. (tereptan) **zls.**
 1 Kiképző tts. (tereptan) **zls.**
 1 Kiképző tts. (lőkik.-fe.) **zls.**
 1 Kiképző tts. (lőkik.-fe.) **zls.**

Szakasz törzs
 1 Szakaszparancsnok **szds.**
 1 Szakasz tiszthelyettes **tzls.**
 1 Szakasz nyilvántartó **szkv.**

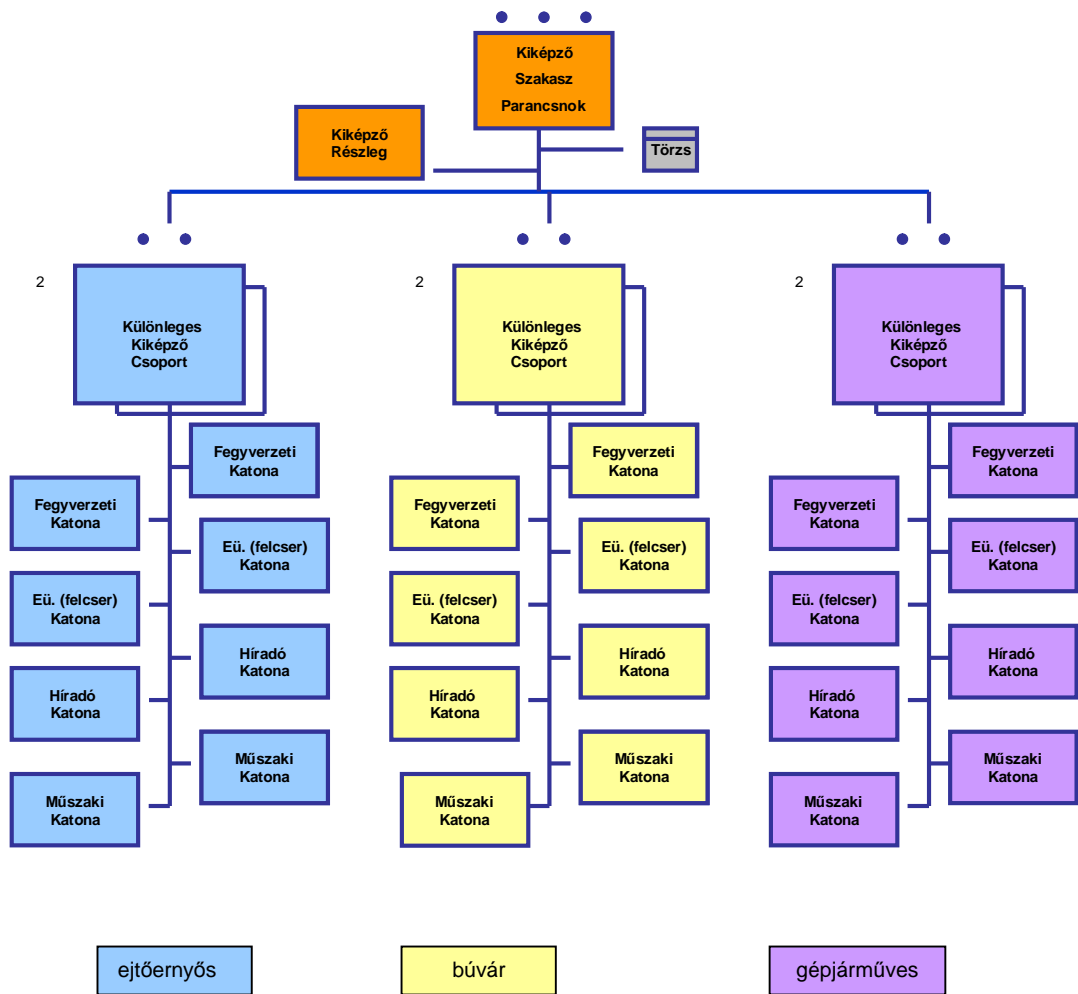

Szakkiképző részleg
 1 Részlegparancsnok (eje.) **tzls.**
 1 Kiképző tts. (eje) **zls.**
 1 Kiképző tts. (vízi-búvár) **zls.**
 1 Kiképző tts. (vízi-búvár) **zls.**
 1 Kiképző tts. (hegyi-oktató) **zls.**
 1 Kiképző tts. (hegyi-oktató) **zls.**

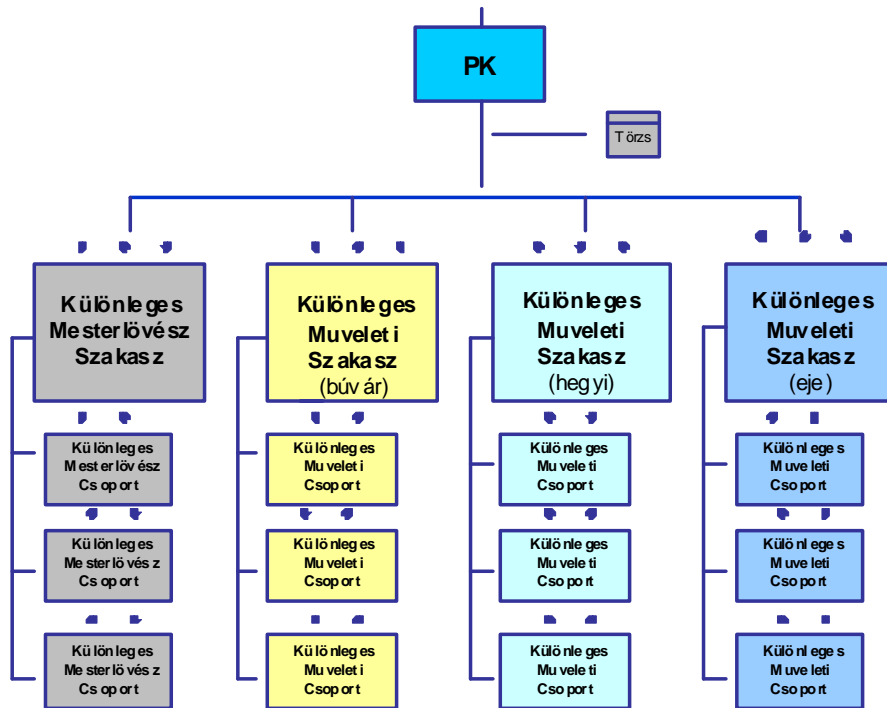
Technikai kiképző részleg
 1 Részlegparancsnok (informatikus) **tzls.**
 1 Kiképző tts. (műszaki) **zls.**
 1 Kiképző tts. (műszaki) **zls.**
 1 Kiképző tts. (felcser, eü) **zls.**
 1 Kiképző tts. (felcser, eü) **zls.**
 1 Kiképző tts. (vv.) **zls.**
 1 Kiképző tts. (vv.) **zls.**
 1 Kiképző tts. (híradó) **zls.**
 1 Kiképző tts. (híradó) **zls.**

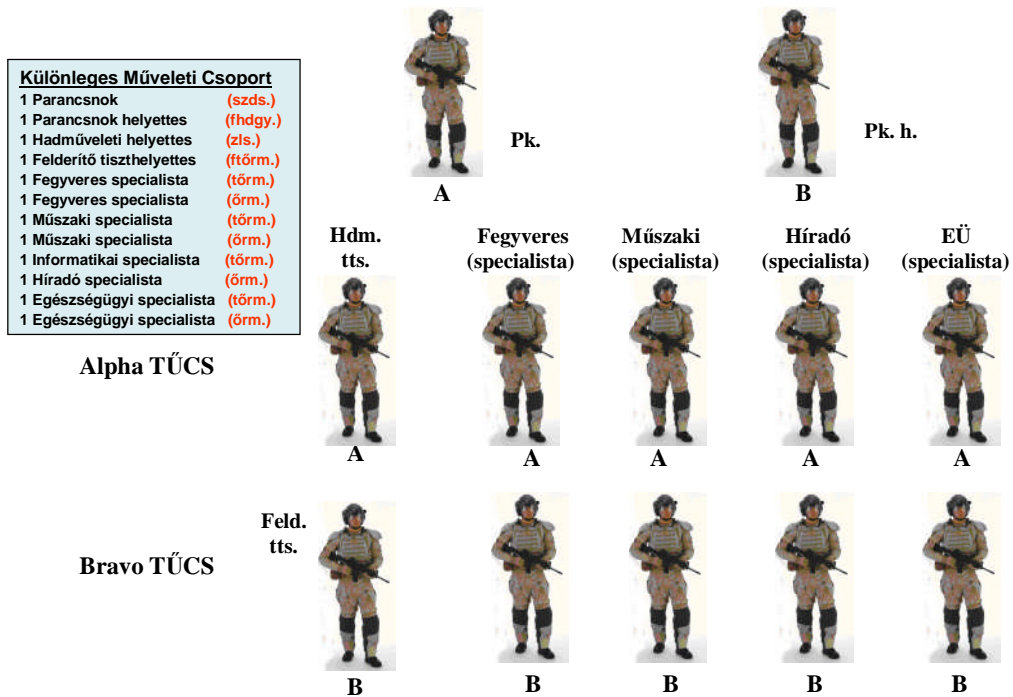
A különleges kiképző szakasz/csoport szervezete

A különleges műveleti század szervezete

A különleges műveleti csoport szervezete¹³⁰

¹³⁰ Szerkesztette: a szerző, a jelenlegi felépítés alapján

A különleges műveleti képesség elérésének szakaszai

Alapműveleti képesség elérése		Haladó műveleti képesség elérése		Teljes műveleti képesség elérése	
<p style="text-align: center;">Az I. kiképzési fázis végrehajtása</p> <ul style="list-style-type: none"> • katonai testnevelés; • katonai tereptan; • harcászat; • híradó kiképzés; • egészségügyi kiképzés; • műszaki kiképzés; • fegyverzeti kiképzés. 	<ul style="list-style-type: none"> • katonai harcászat kiképzés: <ul style="list-style-type: none"> ▪ A különleges műveletek alapjai (KF, KA, KS); • katonai szakképesítés szerinti felkészítés: <ul style="list-style-type: none"> ▪ csoport parancsnoki felkészítés; ▪ hadműveleti és felderítő tiszthelyettes kiképzés; ▪ híradó kiképzés; ▪ egészségügyi kiképzés; ▪ műszaki kiképzés; ▪ fegyverzeti kiképzés; • alap lökiképzés; • alap túlélő kiképzés (nem sere); • nagytávolságú tájékozódási gyakorlat; • fizikai felkészítés/alap szintű katonai közelharc felkészítés. 	<p style="text-align: center;">A III. kiképzési fázis végrehajtása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • emelt szintű (<i>katonai szakképesítés</i>) felkészítés; <ul style="list-style-type: none"> ▪ emelt szintű harcászat kiképzés; ▪ közvetlen műveletek, (beépített területen végrehajtott műveletek); ▪ különleges felderítés, (beépített területen végrehajtott műveletek); ▪ katonai segítségnyújtás; • különleges lökiképzés; • túlélő kiképzés (SERE); • kijuttatási módok: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ejtőernyős kiképzés; ▪ búvárképzés; ▪ harci búvár kiképzés; ▪ hegyi kiképzés; ▪ harc és gépjárművezetői képzés; ▪ vízi kiképzés; ▪ helikopteres műveletek; • fizikai felkészítés/emelt szintű • katonai közelharc felkészítés; • alap, nyelvi felkészítés; • alap szintű kulturális felkészítés, (Európa, Közél-Kelet, Afrika). 	<p style="text-align: center;">A IV. kiképzési fázis végrehajtása és kereszt és tovább képzések</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Katonai szakképesítés szerinti kereszt és tovább képzés; • szakirányú továbbképzések: <ul style="list-style-type: none"> ▪ oktatói felkészítés; ▪ felderítő kiképzés; ▪ híradó kiképzés; ▪ egészségügyi kiképzés; ▪ műszaki kiképzés; ▪ fegyverzeti kiképzés; • kijuttatási módok: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ejtőernyős kiképzés (típus átképzés, ejtőernyős oktatói fokozatok); ▪ búvárképzés (osztályos és oktatói fokozatok, merülés vezetői felkészítés); ▪ harci búvár kiképzés; ▪ hegyi kiképzés (minősítések); ▪ harc és gépjárművezetői kiképzés, (típus átképzés, osztályba sorolás); ▪ vízi kiképzés; • terrorizmus elleni harc felkészítés; • emelt szintű nyelvi és kulturális felkészítés; • missziós/alkalmazási célfelkészítés.